

Obsah

I Usnesení, doporučení a stanoviska

STANOVISKA

Evropský hospodářský a sociální výbor

499. plenární zasedání EHSV ve dnech 4. a 5. června 2014

2014/C 424/01	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Opatření na podporu zaměstnanosti mladých lidí — osvědčené postupy (průzkumné stanovisko na žádost řeckého předsednictví Rady)	1
2014/C 424/02	Stanovisko specializované sekce Vnější vztahy k tématu Transatlantické obchodní vztahy a pohled EHSV na posílenou spolupráci a případnou dohodu o volném obchodu mezi EU a USA — (stanovisko z vlastní iniciativy)	9

III Přípravné akty

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

499. plenární zasedání EHSV ve dnech 4. a 5. června 2014

2014/C 424/03	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru – Vize pro vnitřní trh s průmyslovými výrobky — COM(2014) 25 <i>final</i>	20
2014/C 424/04	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropské síti služeb zaměstnanosti, přístupu pracovníků ke službám mobility a další integraci trhů práce — COM(2014) 6 <i>final</i> – 2014/0002 (COD).	27
2014/C 424/05	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o průzkumu a těžbě uhlovodíků (jako je plyn z břidlic) s použitím vysokoobjemového hydraulického štěpení v EU — COM (2014) 23 <i>final</i>	34

2014/C 424/06	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Rámcem politiky v oblasti klimatu a energetiky v období 2020–2030 — COM(2014) 15 <i>final</i>	39
2014/C 424/07	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o vytvoření a uplatňování rezervy tržní stability pro systém EU pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů a o změně směrnice 2003/87/ES — COM(2014) 20 <i>final</i> – 2014/0011 (COD)	46
2014/C 424/08	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu o přístupu EU k nezákonnému obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy — COM (2014) 64 <i>final</i>	52
2014/C 424/09	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Společně ke konkurenceschopné městské mobilitě účinně využívající zdroje — COM(2013) 913 <i>final</i>	58
2014/C 424/10	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Ceny energie a energetické náklady — (COM(2014) 21 <i>final</i>)	64
2014/C 424/11	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o sblížení právních předpisů členských států týkajících se kaseinů a kaseinátů určených k lidské spotřebě a o zrušení směrnice Rady 83/417/EHS — COM(2014) 174 <i>final</i> – 2014/0096 COD	72
2014/C 424/12	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví sazba úpravy přímých plateb podle nařízení Rady (ES) č. 73/2009 v kalendářním roce 2014 — COM(2014) 175 <i>final</i> – 2014/0097 (COD).	73

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

STANOVISKA

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

499. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EHSV VE DNECH 4. A 5. ČERVNA 2014

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Opatření na podporu zaměstnanosti mladých lidí**osvědčené postupy (průzkumné stanovisko na žádost řeckého předsednictví Rady)**

(2014/C 424/01)

Zpravodajka: **paní Schweng**

Dopisem ze dne 6. prosince 2013 požádal pan velvyslanec Theodoros SOTIROPOULOS jménem řeckého předsednictví Rady EU, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, Evropský hospodářský a sociální výbor o vypracování stanoviska k tématu

Opatření na podporu zaměstnanosti mladých lidí – osvědčené postupy

(průzkumné stanovisko).

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 13. května 2014.

Na 499. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 4. a 5. června 2014 (jednání dne 4. června 2014), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 124 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) považuje boj proti nezaměstnanosti mladých lidí za politickou prioritu. Aby se dnešní mladí lidé mohli podílet na utváření budoucí Evropy, potřebují vyhlídky na nezávislý život, k němuž patří i pracovní místo odpovídající jejich kvalifikaci. Pouze strategie, zaměřená na růst a na posílení konkurenceschopnosti a obnovení důvěry investorů a domácností, a udržitelné investice a plán hospodářské obnovy mohou podpořit poptávku po pracovní síle.

1.2 K povzbuzení podniků, aby i v hospodářsky nejistých dobách přijímaly nové a často nezkušené pracovníky, jsou zapotřebí odpovídající pobídky. K nim patří i systém vzdělávání, který na odborné i osobní rovině vytváří základ pro vstup do pracovního procesu, více zaměřuje odbornou přípravu na potřeby trhu práce a podporuje podnikání. Nutný je rovněž dynamický trh práce podporující začlenění, na němž mají lidé schopnosti, jež mají zásadní význam pro konkurenceschopnost evropského hospodářství, soudržnost společnosti a perspektivu dlouhodobě udržitelného růstu. K nastolení rovnováhy mezi flexibilitou a jistotou jsou nutné příslušné reformy. Ty lze nejlépe provést za účasti sociálních partnerů.

1.3 Mladým lidem musí při volbě povolání pomáhat kvalifikovaní poradci pro volbu povolání. Analýza střednědobé potřeby pracovních sil, zejména i na místní úrovni, může volbu povolání pozitivně ovlivnit. Členské státy, jejichž vzdělávací systémy nabízejí vedle teoretické přípravy i přípravu praktickou, vykazovaly v dobách krize relativně nízkou míru nezaměstnanosti mladých lidí v porovnání s ostatními evropskými státy. EHSV je přesvědčen o úspěchu systémů odborné přípravy založených na práci, jako jsou např. duální systémy odborné přípravy, které existují v některých členských státech. Duální systémy odborné přípravy jsou úspěšné především tehdy, pokud všechny zainteresované strany (zaměstnavatelé a zaměstnanci, jejich zastupující organizace, i veřejná správa) řádně plní své povinnosti.

1.4 Při přechodu mezi školou a zaměstnáním hrají důležitou roli také veřejné služby zaměstnanosti. Musí mít k dispozici odpovídající finanční a lidské zdroje, aby mohly nejenom podporovat nezaměstnané při hledání práce, ale také udržovat těsný kontakt se stranou poptávky.

1.5 Zapojení sociálních partnerů do strategie růstu, reforem trhu práce, programů vzdělávání a reforem veřejných služeb zaměstnanosti a také zapojení organizací mládeže do provádění záruk pro mladé lidi zajistí souhlas širokých vrstev obyvatelstva a tím i sociální smír. Pouze společně učiněná rozhodnutí mohou přinést trvalou změnu.

2. Úvod

2.1 Účinný boj proti nezaměstnanosti mladých lidí je jednou z největších výzev současnosti. Míra nezaměstnanosti byla u osob ve věku 15–24 let vždy vyšší než u věkové skupiny 24–65 let, ale finanční a hospodářská krize zasáhla mladé lidi, kteří se snaží o první vstup na trh práce, mimořádně silně. Zatímco podle Eurostatu ⁽¹⁾ byla míra nezaměstnanosti mládeže do konce roku 2008 dvakrát vyšší než u populace jako celku, zvýšila se do konce roku 2012 na 2,6 násobek nezaměstnanosti veškerého obyvatelstva.

2.2 Důvodem je menší počet pracovních míst způsobený slabým popř. negativním růstem, poklesem domácí poptávky a úspor a s tím spojeným zastavením zaměstnávání pracovníků ve veřejné správě, ještě zkomplikovaným pozdě provedenými strukturálními reformami v oblasti vzdělávání a trhu práce, chybějícími kvalifikacemi nebo kvalifikacemi, jež na trhu práce nejsou žádané.

2.3 Míra nezaměstnanosti mladých lidí udává podíl nezaměstnaných osob ve věku 15–24 let na počtu výdělečně činných osob v tomto věku a v roce 2013 činila v EU-28 23,3 %. Eurostat ⁽²⁾ počítá jako druhý ukazatel podíl nezaměstnaných mladých lidí (tj. podíl nezaměstnaných osob ve věku 15–24 let na celkovém počtu osob v této věkové skupině), jenž v EU v roce 2013 činil 9,8 %. Tento ukazatel dokládá, že se velký počet mladých lidí v této věkové skupině připravuje na budoucí povolání a není pro trh práce vůbec k dispozici. Členské státy jsou nezaměstnaností mladých lidí zasaženy různou měrou. Podíl nezaměstnaných mladých lidí sahá od 4 % v Německu po 20,8 % ve Španělsku, míra nezaměstnanosti mladých lidí činí od 7,9 % v Německu po 58,3 % v Řecku.

2.4 Přestože je třeba objasnit, že míra nezaměstnanosti mladých lidí neudává, kolik procent všech mladých lidí je bez zaměstnání, je procentní podíl mladých lidí hledajících práci velmi vysoký.

2.5 U mladých lidí si zasluhuje zvláštní pozornost kategorie tzv. NEET („not in employment, education or training“ – tj. mladí lidé, kteří nepracují ani se neúčastní vzdělávání či odborné přípravy). Podle údajů EUROFOUND ⁽³⁾ hrozí kategorii NEET větší riziko, že bude i později dostávat jen nejistou práci, a takto brzy zakoušený pocit frustrace ji činí náchylnější vůči chudobě, sociálnímu vyloučení a radikalizaci. Náklady neúčasti těchto mladých lidí na trhu práce se obezřetně odhadují na 153 mld. eur, což odpovídá 1,2 % evropského HDP.

2.6 V některých členských státech EU lze nehlédě na úroveň míry nezaměstnanosti mladých lidí pozorovat přibývající počet volných pracovních míst, která nelze zaplnit. Týká se to odborníků v různých oborech, povolání v oblasti přírodních věd, technologie, inženýrství a matematiky (obory STEM), ale i středního managementu, kde je poptávka po lidech s horizontálními schopnostmi (např. komunikační schopností, týmovým duchem, podnikavostí atd.).

⁽¹⁾ Eurostat – Unemployment statistics.

⁽²⁾ Eurostat – Statistics explained – Youth_unemployment.

⁽³⁾ Eurofound – NEETs.

3. Řešení problému nezaměstnanosti mladých lidí v Evropě

3.1 Systém záruk pro mladé lidi

3.1.1 Evropská komise se zárukami pro mladé lidi zabývá ve svých sděleních⁽⁴⁾ od roku 2011. V dubnu 2013 přijala Rada ministrů EU doporučení o zřízení záruky pro mladé lidi. Jejich uskutečnění v praxi má zajistit, že všichni mladí lidé do 25 let věku dostanou kvalitní nabídku zaměstnání, dalšího vzdělávání, učňovské přípravy nebo stáže do čtyř měsíců poté, co odešli ze vzdělávacího systému nebo se stali nezaměstnanými.

3.1.2 Většinu opatření v oblasti záruk pro mladé lidi lze spolufinancovat z Evropského sociálního fondu. Kromě toho jsou pro 20 členských států z důvodu jejich vysoké regionální míry nezaměstnanosti mladých lidí (více než 25 % přinejmenším v jednom regionu) k dispozici dodatečné prostředky z iniciativy na podporu zaměstnanosti.

3.1.3 V rámci evropského semestru má být do doporučení pro jednotlivé země zahrnuto posouzení a monitorování prováděcích plánů, aby byl zajištěn soulad systému záruk pro mladé lidi s cíli strategie Evropa 2020.

3.1.4 **Evropská investiční banka** zahájila v roce 2013 program Dovednosti a pracovní místa – investice do mladých lidí, na nějž bylo vyčleněno 6 mld. eur. Na tento program mají být i v letech 2014 a 2015 poskytnuty finanční prostředky pokaždé v téže výši.

3.2 Akční rámec evropských sociálních partnerů pro boj proti nezaměstnanosti mladých lidí

Evropští sociální partneři schválili v červnu 2013 akční rámec pro zaměstnanost mladých lidí⁽⁵⁾. Ten vychází z již existujících i nových příkladů osvědčených postupů ve čtyřech prioritních oblastech: učení, přechod mezi školou a prací, zaměstnanost, podnikání. S jeho pomocí mají být sociální partneři inspirováni k hledání řešení ve svém okolí a jejich přizpůsobení podmínkám v příslušné zemi.

3.3 Příspěvek EHSV

3.3.1 EHSV se situací mladých lidí na trhu práce zabýval v řadě stanovisek⁽⁶⁾ a během konferencí a slyšení⁽⁷⁾. Středisko pro sledování trhu práce používá jako novou pracovní metodu vypracování pilotních studií o určitých tématech. Za tímto účelem konzultuje organizovanou občanskou společnost některých členských států, aby mohlo posoudit, zda mají evropské politiky a evropská opatření žádoucí účinek. Zaměstnanost mladých lidí je jedním z prvních důležitých témat, jež bylo kvůli své aktuálnosti pro pilotní studii zvoleno.

3.3.2 Ve svém stanovisku k balíčku opatření pro zaměstnanost mladých lidí⁽⁸⁾ Výbor prohlásil: „K vytváření více stabilnějších pracovních příležitostí je nutná skutečná strategie růstu na úrovni Evropské unie a členských států. To vyžaduje koordinovaný přístup ke všem iniciativám a politikám zaměřeným na posílení konkurenceschopnosti a obnovení důvěry investorů a domácností.“ Kromě toho konstatoval, že 6 mld. eur vyčleněných na financování systému záruk pro mladé nestačí.

3.3.3 Ve svém stanovisku k rámci pro kvalitu stáží⁽⁹⁾ poukázal EHSV na to, že stáže jsou významným odrazovým můstkem ke vstupu na trh práce, nejsou však jediným způsobem boje proti nezaměstnanosti mladých lidí. Kromě požadavku důslednějšího zařazení stáží do vzdělávacích plánů a poskytování základního sociálního zabezpečení je třeba rovněž vypracovat pokyny, jež by mohly objasnit, jaké možnosti podpory existují, aby bylo možné vytvořit nabídku stáží se sdílenou finanční odpovědností.

⁽⁴⁾ Příležitosti pro mladé a balíček týkající se zaměstnanosti mladých lidí.

⁽⁵⁾ Anglicky: Framework of actions on youth employment.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 68, 6.3.2012, s. 1; Úř. C 68, 6.3.2012, s. 11; Úř. C 143, 22.5.2012, s. 94; Úř. C 299, 4.10.2012, s. 97; Úř. C 191, 29.6.2012, s. 103; Úř. C 11, 15.1.2013, s. 8-15; Úř. C 161, 6.6.2013, s. 67-72; Úř. C 327, 12.11.2013, s. 58-64; Úř. C 133, 9.5.2013, s. 77-80; Úř. C 271, 19.9.2013, s. 101; CCMI/118 – EESC-2013-05662-00-00-AS-TRA (zpravodaj: pan Fornea, spoluzpravodaj: pan Grimaldi), dosud nezveřejněno v Úředním věstníku.

⁽⁷⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-eu-policies-youth-employment>

<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-skill-mobility-competitiveness>

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 161, 6.6.2013, s. 67.

⁽⁹⁾ Rámec pro kvalitu stáží.

3.3.4 Výbor výslovně uvítal rozhodnutí o posílení spolupráci mezi veřejnými službami zaměstnanosti (VSZ), a to i kvůli jejich významu pro boj proti nezaměstnanosti mladých lidí⁽¹⁰⁾. VSZ musí být s to okamžitě, flexibilně a kreativně reagovat na změny okolního prostředí a kombinovat krátkodobé intervence s udržitelnými řešeními. To se musí odrazit v odpovídajících kapacitách a dostatečné finanční podpoře. VSZ by se měly intenzivněji zaměřit na nabídkovou stranu práce, neboť zaměstnavatelé čelí vzrůstajícímu problému nabírat a získávat potřebné pracovníky.

3.3.5 EHSV ve svém stanovisku ke sdělení „Otevření systémů vzdělávání“⁽¹¹⁾ zdůraznil, že digitální aspekt systémů vzdělávání může přispět ke zlepšení kvality a kreativity nabídky vzdělávání. Je bezpodmínečně nutné zapojit učitele do přípravy a provádění iniciativy, spojené s odpovídající odbornou přípravou, aby se s pomocí nových technologií a volně dostupných výukových a učebních zdrojů otevřely systémy vzdělávání inovačním způsobem a v rámci „vzdělávání pro všechny“. Rozhodující význam pro úspěšnost má také mobilizace všech aktérů a podpora vytváření „vzdělávacích partnerství“ ve společnosti.

3.3.6 Projekty popsané v následujících kapitolách byly doporučeny členy Výboru. Jelikož je mnoho z nich relativně nových, nejsou často k dispozici údaje o jejich účinnosti a efektivitě, takže se jejich posouzení opírá pouze o názory členů Výboru.

3.4 Reforma vzdělávacích systémů

3.4.1 V rámci evropského semestru bylo 16 členským státům doporučeno, aby zmodernizovaly své systémy vzdělávání, a ve 12 případech bylo doporučeno větší zaměření odborného vzdělávání na potřeby trhu práce popř. posílení duálního systému vzdělávání.

3.4.2 Systémy vzdělávání spadají do kompetence členských států a měly by v ní i zůstat. Evropská úroveň nicméně může poskytnout důležité impulsy prostřednictvím výměny zkušeností, vzájemného učení a finančních pobídek. Vzdělávací systémy by měly být koncipovány tak, aby mladé lidi vybavily nejen základními kulturními znalostmi, ale naučily je i umět samostatně reagovat na změněné požadavky, aby se celoživotní učení stalo součástí individuální kariéry.

3.4.3 Včas poskytnuté profesní poradenství a profesní informace mají pomoci při rozpoznávání vlastního nadání a schopností a také při informování o vývoji na trhu práce. Projekty typu „Vídeňský den dcer“⁽¹²⁾, kdy mohou dívky chodit na exkurze do podniků a získat tak náhled do nových oborů a potenciální zaměstnání, mohou rovněž přispět k tomu, aby se dívky zajímaly i o vyučení v technickém oboru.

3.4.4 Předčasné ukončování školní docházky má mnoho příčin a je potřeba ho řešit individuálně přizpůsobenou cestou. Příkladem takových opatření je „Jugendcoaching“⁽¹³⁾ v Rakousku nebo „Joblinge“⁽¹⁴⁾ v Německu. Spočívají v tom, že se mladým lidem, kterým hrozí vyloučení ze systému, po určitou dobu poskytuje individuální poradenství a pomoc při hledání odborné přípravy nebo zaměstnání.

3.4.5 Pro ty evropské země, kde je nezaměstnanost mladých lidí malá, je typické, že mají vzdělávací systém s certifikovanými a přenositelnými odbornými kvalifikacemi, který je úzce propojený s trhem práce a s podniky. V jejich rámci se – v různých formách – část odborné přípravy provádí přímo v podnicích, část ve škole. Uznávají je instituce EU i sociální partneři v EU, kteří jsou členy Evropské aliance pro učňovskou přípravu⁽¹⁵⁾. Učňovská příprava je jednou z hlavních součástí systému záruk pro mladé lidi a její úspěšnost vychází z širokého partnerství mezi subjekty zastupujícími podniky, zaměstnavance a vzdělávání. Při zavádění duálního systému zaměřeného na potřeby podniků, trhu práce a mladých lidí je zásadní to, aby byl uspořádán a provozován za intenzivního zapojení institucí, které mají k podnikům blízko. Sociální partneři se prostřednictvím svého intenzivního zapojení ztotožní se systémem a podporují ho („spoluvlastníci systému“). Kromě toho je nezbytná rovněž odpovědnost zaměstnavatelů a jejich ochota investovat. I když ostatní členské státy nemohou v krátkodobém horizontu zavést rozsáhlý výukový systém, lze vyzkoušet např. jednotlivé duální učební obory s neměnnou skupinou podniků ze stejného odvětví. Sociální partneři z příslušného odvětví musí pro tento účel určit společné vzdělávací normy a certifikace. Další možností by byla posílená spolupráce mezi jednotlivými školami (v rámci jejich autonomie) a podniky, jako je tomu například v Polsku.

⁽¹⁰⁾ Veřejné služby zaměstnanosti (VSZ).

⁽¹¹⁾ Otevření systémů vzdělávání.

⁽¹²⁾ Töchertag.

⁽¹³⁾ NEBA – Jugendcoaching.

⁽¹⁴⁾ Joblinge.

⁽¹⁵⁾ Evropská aliance pro učňovskou přípravu.

3.4.6 Malta podnikla v uplynulých letech prostřednictvím oborů vyučovaných na Malta College of Arts, Science and Technology (MCAST) razantní kroky tímto směrem tím, že část studia probíhá přímo v podniku. 284 studentů tak absolvovalo praktickou část svého studia u Lufthansa Malta, 163 z nich získalo zaměstnání.

3.4.7 **Uznávání informálně získaných kvalifikací.** Uznávání výsledků učení – zejména znalostí, dovedností a kompetencí – dosažených prostřednictvím neformálního a informálního učení může hrát významnou úlohu při zvyšování zaměstnatelnosti a mobility, jakož i při posilování motivace k celoživotnímu učení, zejména v případě socioekonomicky znevýhodněných osob či osob s nízkou kvalifikací.

3.4.8 V době, kdy se Evropská unie potýká s vážnou hospodářskou krizí, jež způsobila prudký růst nezaměstnanosti zvláště mezi mladými lidmi, a v kontextu stárnutí obyvatelstva může uznávání podstatných znalostí, dovedností a kompetencí o to více přispět k lepšímu fungování trhu práce, podpoře mobility a zvyšování konkurenceschopnosti a hospodářského růstu.

3.5 Opatření k usnadnění přechodu ze školy do zaměstnání

3.5.1 **Kvalifikace a opatření v oblasti (odborného) vzdělávání:** Nedostatek pracovních zkušeností je hlavním důvodem, proč podniky v hospodářsky obtížných dobách váhají s přijímáním mladých lidí. Čistě teoretická výuka bez nezbytného praktického uplatnění získaných poznatků je stále častěji překážkou vstupu na trh práce.

3.5.2 Litevský projekt „Thinking outside the box on recruitment“ se zaměřuje na to, aby mladé lidi připravil na povolání a zprostředkoval jim stáže ve vhodných podnicích. Podobným způsobem fungují „umístovací nadace“ (Implacement-stiftungen) ⁽¹⁶⁾ rakouských služeb zaměstnanosti, které zprostředkovávají kontakty podniků, které nejsou s to pokrýt svou potřebu zaměstnanců, a osob hledajících práci, jimž k získání určitého pracovního místa chybí část vzdělání. O náklady na vzdělávání a zajištění životního minima se dělí úřady práce s podniky. Z hodnotících studií vyplývá, že do tří měsíců po ukončení opatření získá zaměstnání zhruba 75 % osob, které se těchto opatření účastní.

3.5.3 Ve Francii se od roku 2011 na základě meziprofesionálních dohod se sociálními partnery koncipují specifická opatření pro mladé lidi s ukončeným (vysokoškolským) vzděláním i bez něj, aby byla těmto lidem poskytnuta pomoc při hledání zaměstnání. Jsou zaměřena v první řadě na přípravu na přijímací pohovory. Z hodnotících studií vyplynulo, že míra začlenění do trhu práce činí díky účasti na tomto opatření 65 %, což je o 18 % více než u referenční skupiny.

3.5.4 Program „Jobbridge“ ⁽¹⁷⁾ nabízí mladým lidem v Irsku, kteří nejméně po dobu 78 dní pobírali sociální podporu, 6měsíční až 9měsíční stáže v podnicích. Stážisté dostávají k sociální podpoře navíc 50 eur týdně. Kriticky je třeba nahlížet na to, že lidé, kteří např. kromě odborné přípravy pracují na částečný úvazek, nemohou tento program po ukončení svého vzdělání využít, jelikož nepobírají sociální podporu. Z pohledu Výboru by se aktivizační opatření měla začít uplatňovat dříve, neboť dlouhá čekací doba spíše odrazuje lidi, než aby motivovala k zahájení pracovní činnosti.

3.5.5 Scottish council for voluntary organisations provádí od roku 2011 program „Community Jobs Scotland“. Ten je zaměřen na mladé nezaměstnané lidi a spolupracuje s organizacemi poskytujícími sociální podporu, které mladistvým s vyšší i základní kvalifikací nabízejí na 6 až 9 měsíců práci v řadě odvětví. Mladí lidé získají skutečné pracovní místo, musí projít přijímacím řízením a dostanou plat a další odbornou přípravu. Tohoto programu se zúčastnilo již více než 000 mladých lidí, z nichž 47,3 % bylo rovnou zaměstnáno a 63,6 % z něho mělo nepřímé výhody v podobě další odborné přípravy a dobrovolnické činnosti.

3.5.6 V Dánsku vytvářejí odbory a fondy zaměstnanosti ve spolupráci se zaměstnavateli ze státního i soukromého sektoru stáže pro mladé lidi s ukončeným vzděláním, aby jim zprostředkovali pracovní zkušenosti a specializaci v příslušném oboru. Osoby, které takovouto praxi absolvovaly, začnou v průměru v 60 případech ze 100 pracovat. Přesnější údaje však budou k dispozici teprve po ukončení projektu v dubnu 2014.

⁽¹⁶⁾ <http://www.implacement-stiftung.at/>

⁽¹⁷⁾ Jobbridge.

3.5.7 Slovinský projekt „Moje Izjusnje“⁽¹⁸⁾ (Moje zkušenosti), který získal ocenění ILO, vytváří prostřednictvím online platformy, kam mohou studenti nahrávat své pracovní zkušenosti, pojitko mezi studenty a zaměstnavateli. Kromě toho se vydávají osvědčení dokládající pracovní zkušenosti.

3.5.8 Ve Španělsku nabízí nadace Novia Salcedo (soukromá nezisková kulturní organizace) stážistům podpůrný program, který absolventy odborné přípravy podporuje na základě kombinace teoretického učení a praktických zkušeností s prací v podnicích. Z hodnotící studie vyplývá, že více než 52,23 % stážistů získalo po ukončení programu pracovní smlouvu.

3.5.9 V České republice jsou zaměstnavatelé a profesní svazy partnery projektu „POSPOLU“, který se zasazuje o změny v organizační formě odborné přípravy a posílení praktické přípravy na povolání v podnicích tím, že se uzavírají partnerství mezi školami a podniky a navrhuje se změny v učebních osnovách. Projekt je určen především pro učební obory v oblasti strojírenství, elektrotechniky a inženýrských staveb, dopravy a informačních technologií.

3.5.10 V Portugalsku podporuje síť technologických středisek dva projekty („Think Industry“ a „F1 in Schools“), které jsou zaměřeny na nové průmyslové dovednosti potřebné na trhu práce a uplatňují praktický přístup, jenž spočívá v podpoře používání nástrojů a strojů a v předávání znalostí nezbytných k výrobě skutečného miniaturního vozidla F1 a jehož cílem je zavést tento nápad/projekt na trh. Školy a podniky uzavírají partnerství s cílem změnit image kariéry v průmyslu v očích mladých studentů a nasměrovat je k potřebám trhu⁽¹⁹⁾.

3.5.11 V Itálii probíhá program na období 2014–2016, v jehož rámci studenti posledních dvou ročníků středních škol mohou absolvovat praxi v podnicích na základě většího využívání smluv o učňovské přípravě.

3.5.12 **Podpora mobility:** Podpora přeshraniční mobility mladých lidí za účelem nashromáždění pracovních zkušeností může také přispět k zaplnění mezery mezi čistě teoretickým vzděláním a prvním zaměstnáním.

3.5.13 Jejím příkladem je dvoustranná dohoda mezi Německem a Španělskem, která stanoví možnosti odborné přípravy pro zhruba 5 000 mladých Španělů do roku 2017, nebo i německé podpůrné programy „The job of my life“ a „Make it in Germany“, jejichž cílem je přilákat mladé lidi do Německa, aby tam prošli odbornou přípravou v těch učebních oborech, v nichž není dostatek odborníků. Za tímto účelem je jim hrazen přípravný kurs němčiny v zemi původu, příplatek na cestu a stěhování a jazykový kurs v Německu v rámci přípravy na stáž. Pokud je zaměstnavatel po ukončení stáže spokojen, může návazně nabídnout odbornou přípravu v délce 3 až 3,5 roku. V takovém případě obdrží mladí lidé k proplácenému vzdělání navíc i finanční příspěvek a pomoc ve škole, v podniku a každodenním životě.

3.5.14 Program „Integration durch Austausch“ (Integrace prostřednictvím výměn) podporuje profesní začlenění skupin lidí se ztíženým přístupem na trh práce prostřednictvím získávání praktických pracovních zkušeností v jiných členských státech EU. Prozatímní bilance tohoto programu financovaného z ESF ukazuje, že 6 měsíců po skončení výměny začíná pracovat 41 % účastníků programu, 18 % absolvuje odbornou přípravu, 7 % školu a 4 % studium.

3.5.15 V zájmu lepšího sladění nabídky a poptávky na trhu práce je nevyhnutelné provést reformu EURES. EHSV se tímto tématem bude zabývat v samostatném stanovisku. Rozhodující však bude, že se EURES budou jakožto nástroj politiky trhu práce využívat ve všech členských státech (nejenom v několika málo zemích), a volná pracovní místa tak budou oznamována i v nich. Také iniciativa Tvoje první práce přes EURES⁽²⁰⁾ je dobrým příkladem podpory přeshraniční mobility mladých pracovníků, neboť jim zprostředkovává první zaměstnání (nikoli odbornou přípravu nebo stáž) prostřednictvím poskytnutí příspěvku na vícenáklady, jež jim v souvislosti se zahájením pracovní činnosti v jiné zemi vzniknou.

⁽¹⁸⁾ <http://youthpractices.org/assessment.php>; s. 36.

⁽¹⁹⁾ <http://www.f1inschools.com/>

⁽²⁰⁾ Evropská komise – Tvoje první práce přes EURES.

3.5.16 Pro lepší sladění nabízených a požadovaných dovedností má zásadní význam zřízení středisek pro sledování za účelem předvídání a včasného určení požadovaných dovedností. To by se mělo provádět na regionální nebo odvětvové úrovni za účasti sociálních partnerů, aby bylo možné rychle reagovat na různé hospodářské, právní i technické změny. Tyto úrovně zároveň nejlépe znají potřeby podniků a trhu práce.

3.6 Opatření k začlenění znevýhodněných mladistvých

3.6.1 Mladí lidé se zvláštními potřebami potřebují rovněž k nalezení své cesty na trh práce i zvláštní podporu. Program „Jobcoaching“⁽²¹⁾ v Rakousku zaručuje, že lidem se zdravotním postižením nebo s poruchami učení bude během prvních měsíců v novém zaměstnání poskytována pomoc v podobě individuálního poradenství a podpory. Tato pomoc se v této souvislosti rozumí jako nabídka pro mladistvé, ale i podniky.

3.6.2 Ve Walesu byl speciálně pro kategorii tzv. NEET vytvořen projekt „Intermediate Labour Market“, jenž nabízí dobře strukturovaný program a možnosti zaměstnání mladým lidem, pro něž je trh práce nejvzdálenější. Jeho prostřednictvím mají být mladí lidé motivováni, aby začali pracovat, a mají tak získat obecná pravidla chování, základní kvalifikaci a pomoc při ucházení se o místo. Z celkových 249 účastníků jich práci získalo 35.

3.6.3 Příkladem začlenění lidí, kteří jsou trhu práce velmi vzdálení, je projekt „Rovnost příležitostí“⁽²²⁾ společnosti U. S. Steel Košice, v jehož rámci jsou zaměstnáváni a vzděláváni především Romové z okolí Košic, kteří tak často vůbec poprvé přicházejí do styku se světem práce. Od roku 2002 bylo vytvořeno více než 150 pracovních míst pro Romy.

3.6.4 Belgický program „Activa“⁽²³⁾ umožňuje snížit u mladých lidí s nízkou kvalifikací, kteří jsou mladší 25 let a nejméně po dobu 12 měsíců nezaměstnaní, zaměstnavatelské příspěvky na sociální zabezpečení a poskytovat po dobu 5 čtvrtletí mzdové dotace.

3.7 Opatření k reformě trhu práce

3.7.1 Podle Výzkumného ústavu pro budoucnost práce *se od 80. let 20. století v mnoha evropských zemích liberalizovaly pracovní poměry na dobu určitou, aby bylo vytvořeno více možností ke vstupu na trh práce, aniž by se tím zpochybnila ochrana před výpovědí, která je v mnoha zemích velmi vysoká*⁽²⁴⁾. To vedlo k tomu, že jsou mladým lidem stále častěji nabízeny pouze pracovní smlouvy na dobu určitou, bez jakékoli možnosti změny na pracovní poměr na dobu neurčitou. Velmi vysoká ochrana před výpovědí sice na jedné straně chrání dlouholeté zaměstnance v dobách krize před propouštěním více než mladé pracovníky, kvůli nejistým hospodářským podmínkám se však ukázala být překážkou zaměstnávání mladých nezkušených pracovních sil, a zesiluje tak rozdělení trhu práce.

3.7.2 Výbor doporučuje, aby se zejména v členských státech s mimořádně vysokou nezaměstnaností mladých lidí pokračovalo v reformách trhu práce, do nichž budou zapojeni sociální partneři, a byla tak nalezena správná rovnováha mezi flexibilitou a jistotou. Reformy sice budou účinné jen ve střednědobém výhledu, mohou však v období hospodářského oživení zásadním způsobem přispět k rychlému snížení nezaměstnanosti mladých lidí.

3.8 Pobídky pro podniky k zaměstnávání mladých lidí

3.8.1 Má-li se podnikům usnadnit rozhodování o zaměstnání mladých nezkušených pracovníků, může být prospěšné poskytovat dodatečné pobídky, které často spočívají v dotacích na mzdy nebo ve snížení příspěvků na sociální zabezpečení. Je při tom však třeba dbát na to, aby nedošlo k narušení hospodářské soutěže a k oslabení systémů sociálního zabezpečení. Za příklad poslouží podpora, již HRDA⁽²⁵⁾ vyplácí kyperským podnikům na vzdělávací programy pro mladé zaměstnance. Především malé a střední podniky tak mohou zajistit potřebnou odbornou přípravu a překlenout s tím související počáteční výpadky ve výrobě.

⁽²¹⁾ NEBA – Jobcoaching.

⁽²²⁾ U.S. Steel Košice – Rovnost příležitostí.

⁽²³⁾ Belgie – Activa.

⁽²⁴⁾ <http://intereconomics.eu/downloads/getfile.php?id=865>, s. 233 n.

⁽²⁵⁾ Kypr – Scheme for the job placement and training of tertiary education.

3.8.2 Finská karta „Sanssi“⁽²⁶⁾ mladým nezaměstnaným do 30 let potvrzuje, že jejich zaměstnavatel může zažádat o poskytnutí mzdové dotace na 10 měsíců.

3.8.3 Maďarsko se rozhodlo, že bude podnikům poskytovat pobídky k zaměstnávání mladých pracovníků do 25 let tím, že na určitou dobu omezí hrubou mzdu a příspěvky na sociální zabezpečení.

3.8.4 V Itálii se podnikům pro účely sociálního zabezpečení poskytne na 12 měsíců daňová pobídka, pokud přijmou na dobu neurčitou mladé lidi ve věku od 18 do 29 let, kteří již alespoň 6 měsíců nemají pravidelný příjem nebo nemají střední vzdělání ukončené maturitou nebo nejsou vyučeni v oboru.

3.9 Opatření k podpoře podnikání

3.9.1 Jedním ze tří pilířů akčního plánu Podnikání 2020 – opětovné probuzení podnikatelského ducha v Evropě⁽²⁷⁾ je podnikatelské vzdělávání za účelem podpory růstu a zakládání podniků. Díky osvědčení „Entrepreneur's Skills Certificate“⁽²⁸⁾ získávají mladí lidé vzdělání v oblasti ekonomie a podnikové ekonomiky, které po složení závěrečné zkoušky nahrazuje podnikatelské zkoušky, jež jsou v Rakousku nutné k výkonu samostatně výdělečné činnosti.

3.9.2 S pomocí „Junior Company Programms“ zakládají žáci ve věku 15 až 19 let na dobu jednoho školního roku skutečné podniky a nabízejí na skutečném trhu své vlastní produkty a služby. Bezprostředně tak uplatňují své znalosti v oblasti ekonomiky.

3.9.3 Projekt „Extraordinary Education™“ umožňuje mladým lidem vyzkoušet si v nenuceném prostředí určitý podnikatelský záměr a zprostředkovává jim základní podnikatelské a komunikační schopnosti bez ohledu na jejich věk či rodný jazyk.

3.9.4 Rumunsko prominulo 9 nově založeným podnikům registrační poplatky, aby novým podnikům umožnilo přístup k financování a motivovalo je k vytváření pracovních míst. Navíc zde existují daňové úlevy pro 2 až 4 zaměstnance, půjčka do výše 10 000 eur, která činí 50 % obchodního plánu, a záruky vlády za 80 % přijatých úvěrů. Od roku 2011 do března 2014 bylo založeno celkem 12 646 malých a středních podniků a vzniklo 22 948 pracovních míst. Pouze 188 malých a středních podniků bylo opět zrušeno. V tomto úspěšném programu se bude pokračovat i v roce 2014.

V Bruselu dne 4. června 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽²⁶⁾ Finsko – Sanssi card.

⁽²⁷⁾ COM(2012) 795 final.

⁽²⁸⁾ Rakousko – Entrepreneur's Skills Certificate.

Stanovisko specializované sekce Vnější vztahy k tématu Transatlantické obchodní vztahy a pohled EHSV na posílenou spolupráci a případnou dohodu o volném obchodu mezi EU a USA

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2014/C 424/02)

Zpravodaj: **Jacek Krawczyk**

Spoluzpravodaj: **Sandy Boyle**

Na plenárním zasedání dne 11. července 2013 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Transatlantické obchodní vztahy a pohled EHSV na posílenou spolupráci a případnou dohodu o volném obchodu mezi EU a USA.

Specializovaná sekce Vnější vztahy, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 20. května 2014.

Na 499. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 4. a 5. června 2014 (jednání dne 4. června 2014), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 187 hlasy pro, 7 hlasů bylo proti a 10 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry

1.1 EHSV je přesvědčen, že úspěšné transatlantické partnerství v oblasti obchodu a investic (TTIP) by mohlo být významným faktorem vzniku skutečného růstu a optimismu. Vzhledem k obecně zdlouhavému zotavování z finanční a hospodářské krize z roku 2008 by vyvážená dohoda mohla přispět k návratu evropského hospodářství k hospodářskému růstu a vytváření pracovních míst.

1.2 Výbor vítá významné příležitosti, jež nabízí rozsáhlá obchodní dohoda mezi EU a USA, nejen kvůli rozšíření obchodu a investic za Atlantský oceán, ale i pro potenciál, jímž může přispět k rozvoji kvalitnějších celosvětových pravidel a standardů, které by byly přínosem pro sám mnohostranný obchodní systém.

1.3 EHSV s ohledem na všeobecný a legitimní požadavek evropských občanů na kompletní transparentnost obchodních jednání žádá Radu a Komisi o systematické a důsledné používání článku 218 SFEU, zejména odstavce 10, v němž je stanoveno, že „Evropský parlament je okamžitě a plně informován ve všech etapách tohoto postupu“.

1.4 V souladu s Lisabonskou smlouvou je kategoricky nutné, aby Komise uznala institucionální roli EHSV při jednáních o TTIP. Má-li se jakékoli dohodě dostat široké veřejné podpory, je absolutně nezbytné zajistit plnou transparentnost a konzultaci s Výborem a dalšími subjekty občanské společnosti. Zúčastněné strany musejí být seznamovány se všemi texty již od nejranější fáze.

1.5 Je důležité, aby přínosy TTIP byly rovnoměrně rozloženy mezi podnikatelskou sféru, pracovníky, spotřebitele a občany.

1.6 S postupem jednání a spolu s tím, jak se veřejnost bude seznamovat se závěry posouzení dopadu, je třeba aktualizovat a monitorovat statistické projekce a ekonomické prognózy.

1.7 Hlavní přínosy TTIP budou spočívat v oblasti regulace. Pevné závazky přijaté oběma stranami v tom smyslu, že TTIP neznamená snižování stávajících standardů, mají zcela zásadní význam. Splnění těchto závazků bude klíčové pro dosažení široké veřejné i politické podpory. Výbor si vyhradzuje právo posoudit případný výsledek optikou všech těchto úvah.

1.8 Na rozdíl od téměř všech ostatních dvoustranných obchodních dohod spočívají potenciální úspory a přínosy TTIP v necelních překážkách. Ačkoliv ze snížení cel bude pravděpodobně pocházet asi jen 20 % úspor, v určitých klíčových odvětvích dochází k výkyvům, jež je nutno řešit. V oblasti přístupu na trh má velký význam plná reciprocita.

1.9 Nezbytností je podrobná kapitola týkající se obchodu a udržitelného rozvoje, kterou úpěnlivě očekává občanská společnost na obou stranách Atlantiku.

1.10 Významnou roli při stimulaci růstu mohou hrát transatlantické investice. Návrh zahrnout (do textu) mechanismus urovnávání sporů mezi investorem a státem (ISDS) vzbudil značné obavy veřejnosti na obou stranách Atlantiku. Evropská komise zahájila veřejnou online konzultaci o ochraně investic a ISDS v dohodě o TTIP a je nezbytností, aby na konci tohoto procesu existoval transparentní a inkluzivní dialog. EHSV tomu může významně napomoci.

1.11 TTIP vyvolalo obrovský zájem ze všech sfér občanské společnosti v EU i USA. EHSV již navázal vynikající kontakty s americkými podnikatelskými, odborovými, zemědělskými, spotřebitelskými a ekologickými organizacemi. Panuje jasná vůle udržet a rozvíjet toto postavení a EHSV má k prosazování a podněcování průběžného dialogu a spolupráce skvělou pozici.

1.12 Výbor vítá skutečnost, že jeho tříčlenné monitorovací skupině EHSV bude umožněn přístup k dokumentům ve stejném rozsahu jako expertní poradní skupině ustavené Komisí. Výbor to považuje za uznání své role coby poradní instituce podle Lisabonské smlouvy.

Doporučení

1.13 EHSV musí uznat TTIP za trvalou prioritu po celou dobu postupu jednání a realizace jakékoli dohody. Musí úzce monitorovat všechny aspekty jednání o TTIP. Měl by být uplatňován projektový přístup a v konzultaci s občanskou společností v EU i USA a Evropskou komisí identifikovány oblasti, které jsou nejprospěšnější pro budoucí činnost.

1.14 Přístup k jednotnosti právních předpisů by měl být cílevědomý a transparentní a základem jednání by měly být osvědčené postupy. Je naprosto zásadní, aby se dodržovaly záruky dané oběma stranami v tom smyslu, že nedojde k oslabení standardů.

1.15 Součástí dohody by měly být účinné mechanismy a spolupráce v oblasti regulace umožňující včasnou konzultaci k novým předpisům, které by se mohly týkat zájmů jedné ze stran. Tím však nesmí být dotčeno právo EU, jejích členských států nebo USA vytvářet předpisy v takové míře, již považují za vhodnou, a to v otázkách, jako je ochrana zdraví, spotřebitelů, pracovníků a životního prostředí.

1.16 Obě strany by měly ambiciózně přistupovat k cílům a usilovat o jejich zrušení nebo postupné rušení, a to i v citlivých oblastech. To musí být provedeno vzájemně prospěšným způsobem.

1.17 Postup dvoustranných obchodních jednání by neměl oslabit závazky EU vůči WTO a silnou vícestrannou globální dohodu.

1.18 Základní součástí této dohody musí být pádná a robustní kapitola o udržitelném rozvoji. Její nezbytné součásti jsou:

- strany musejí znovu potvrdit své závazky plynoucí z členství v Mezinárodní organizaci práce (MOP);
- minimální základ musí tvořit osm klíčových úmluv MOP přijatých v Singapurském prohlášení WTO v roce 1996;
- opětovné potvrzení společného závazku účinně provádět, prosazovat a vymáhat právní předpisy a iniciativy v oblasti životního prostředí;

— závazek zajišťovat a prosazovat zachování a udržitelné využívání přírodních zdrojů a hospodaření s nimi, ale i klíčových mnohostranných environmentálních dohod.

1.19 EHSV by měl usnadňovat široký dialog o ISDS při dokončení konzultace Komise na téma „ochrana investic a urovnávání sporů mezi investorem a státem v TTIP“. Z důvodu jeho účasti by Komise měla objasnit, jak hodlá posuzovat a brát v potaz výsledky konzultace, a poskytnout předběžnou definici termínů, jako je „neopodstatněný“ ve vztahu k deklarovanému rozsahu „odstranění neopodstatněných nároků“ nebo „veřejný účel“ s ohledem na předpokládané výjimky ze zákazu vyvlastnění.

1.20 EHSV by měl v rámci své průběžné projektové činnosti k problematice ISDS vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy.

1.21 EHSV podporuje zahrnutí kapitoly věnované otázkám MSP.

1.22 Specifický charakter veřejných služeb v EU musí být zachován v souladu se závazky plynoucími ze Smlouvy o fungování Evropské unie.

1.23 Klíčový význam má zajištění spolehlivých dodávek energie a přístupu ke strategickým surovinám. V rámci TTIP by měla být rovněž podporována energetická účinnost a obnovitelné zdroje a zaručeno právo každé ze stran zachovávat či zavádět standardy a regulaci v této oblasti a zároveň by se mělo usilovat v nejvyšší dosažitelné míře o sblížení domácích standardů EU i USA.

1.24 Je nezbytné, aby se uplatňoval stejný přístup k veřejným zakázkám na obou stranách Atlantiku. Žádné takové ustanovení nesmí ohrozit schopnost členských států EU, stejně jako regionálních a místních orgánů, prosazovat vlastní demokraticky dohodnuté sociální a environmentální politiky.

1.25 Obě strany dohody by měly uznávat, že prosazování a ochrana zájmů spotřebitelů jsou klíčové pro dosažení široké veřejné podpory u jakékoli dohody.

1.26 Musí se zohlednit platná zemědělská a zemědělsko-potravinářská kritéria EU stejně jako dodržování zásady předběžné opatrnosti zakotvené v Lisabonské smlouvě.

1.27 TTIP by měl nalézt praktický způsob dosažení právní jistoty u obchodní činnosti založené na zeměpisných označeních.

1.28 Po celou dobu jednání by se na konci každého kola vyjednávání měly konat informační schůzky pro občanskou společnost a měly by trvat až do poslední konzultační fáze před podpisem. Tyto informační schůzky by si získaly mnohem vyšší stupeň veřejné podpory, pokud by Evropská komise vyjasnila, že mají poradní charakter a že názory vyjádřené zúčastněnými stranami vyjednávací náležitě zohlední.

1.29 Základní součástí každé dohody musí být silný společný mechanismus monitorování ze strany občanské společnosti. Tím by měla být zavedena povinnost každé ze stran konzultovat zástupce domácí občanské společnosti prostřednictvím specializované domácí poradní skupiny, což umožní vyvážené zastoupení hospodářských, sociálních a environmentálních zájmů. Na straně EU by klíčovou součástí tohoto mechanismu měl být EHSV. Domácí poradní skupiny by měly:

— mít oprávnění adresovat doporučení domácím orgánům a společným politickým orgánům dohody (např. společnému výboru pro obchod a udržitelný rozvoj). Tato doporučení by měly politické orgány účinně řešit v dané lhůtě;

— mít povolení přijímat formální podněty od jiných organizací občanské společnosti ohledně provádění kapitoly o udržitelném rozvoji a předkládat je politickým orgánům k vyjádření;

- získat právo na předkládání stanovisek a doporučení na podněty třetích stran;
- mít možnost za určitých podmínek stranám nařídit, aby zahájily postup konzultace nebo řešení sporu z důvodu porušení ustanovení kapitoly týkající se udržitelného rozvoje.

1.30 Rovněž je nutné, aby bylo zajištěno setkávání domácích monitorovacích skupin obou stran alespoň jednou ročně v rámci společného orgánu, jehož cílem bude přezkum provádění kapitoly o udržitelném rozvoji a předkládání společných sdělení a doporučení oběma stranám.

1.31 Musí dojít k aktivaci transatlantického dialogu mezi odbory a transatlantického environmentálního dialogu stanovených Transatlantickou hospodářskou radou. Jde o opakování výzvy EHSV obsažené ve stanovisku EHSV z března 2009 ⁽¹⁾.

1.32 Jako okamžitou prioritu by EHSV měl pojmout založení kontaktní skupiny EU-USA.

2. Úvodní souvislosti

2.1 Při oznámení o zahájení rozhovorů o Obchodním a investičním partnerství mezi EU a USA bylo ve společném prohlášení předsedy Evropské komise José Manuela Barrosa, předsedy Evropské rady Hermana Van Rompuye a amerického prezidenta Baracka Obamy uvedeno, že „prostřednictvím tohoto jednání se Spojeným státům i Evropské unii dostane příležitosti nejen k rozšíření obchodu a investic přes Atlantský oceán, ale obě mocnosti tím přispějí i k vytvoření celosvětových pravidel, jež mohou posílit vícestranný obchodní systém“.

2.2 Tyto výroky podtrhují potenciál této dohody nastavovat standard ve vícestranném kontextu. V nedávné době EU otevřela a v některých případech již i uzavřela jednání o celé řadě bilaterálních obchodních dohod. Přestože tyto dohody mohou představovat značný potenciál, EHSV potvrzuje svoji jasnou preferenci v podobě robustní vícestranné dohody vyjednané v rámci WTO. Je nutné, aby EU pokračovala v tomto kurzu a dále rozpracovala skromné úspěchy ministerské konference konané na Bali v roce 2013.

3. Politické souvislosti

3.1 Na obou stranách Atlantiku i na obou stranách americké politické hranice panuje obrovská politická vůle po dosažení úspěšného výsledku jednání o TTIP. Cílem by mělo být završení jednání ještě během funkčního období současné americké administrativy.

3.2 Výbor potvrzuje závazek k srdečnému a pozitivnímu charakteru rozhovorů směřujících k progresivnímu výsledku. Odvahu nám dodávají ujištění obou stran, že tato jednání nevyústí ve snížení standardů. Vzhledem k vysoké citlivosti této otázky a k naléhavým výzvám k maximální transparentnosti, jež EHSV slyší od široké základny občanské společnosti, bude Výbor jednání úzce monitorovat a těšit se na výměnu osvědčených postupů v tomto ohledu.

3.3 Výbor poznamenává, že každá etapa jednání předcházející konečné dohodě bude vyžadovat významnou podporu evropských občanů, kteří „jsou na úrovni Unie přímo zastoupeni v Evropském parlamentu“ (čl. 10 odst. 2 SEU). EHSV proto vyzývá Radu a Komisi, aby důsledně uplatňovaly postupy stanovené v článku 218 SFEU, zejména v odstavci 10: „Evropský parlament je okamžitě a plně informován ve všech etapách tohoto postupu“.

3.4 Na straně obou partnerů jednání je třeba značného úsilí o neustálou pravidelnou konzultaci občanské společnosti, jejíž součástí je poskytování aktuálních informací, a to během celého postupu jednání. Nezbytností je úplná transparentnost – je nesmírně důležité, aby zúčastněné strany dostaly k dispozici texty dokumentů co možná nejdříve, což umožní předkládání včasných, konstruktivních připomínek ve fázi, kdy jejich obsah lze zohlednit při vyjednávání. Prospělo by to rovněž hladkému přechodu po jmenování nové Evropské komise.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 228, 22.9.2009, s. 32–39.

3.5 Transatlantickou atmosféru poněkud zkalilo odhalení špionáže ze strany NSA. Německá kancléřka Angela Merkelová při projevu ve Spolkovém sněmu (18. listopadu) propojila citlivou otázku NSA s probíhajícími rozhovory, když prohlásila: „Transatlantické vztahy, a tudíž i jednání o dohodě o volném obchodu, vzhledem k dalším obviněním vzneseným proti USA nyní bezpochyby procházejí těžkou zkouškou. Tato obvinění jsou velmi závažná. Musí se vysvětlit a, což je možná ještě důležitější pro budoucnost, musí dojít k získání ztracené důvěry.“ Evropský parlament přijal usnesení⁽²⁾, z něhož jasně vyplývá, že jeho souhlas s obchodní dohodou mezi EU a USA může být ohrožen, pokud paušální hromadné sledování ze strany amerického Národního bezpečnostního úřadu (NSA) nepřestane. Výbor doufá, že problémy v této oblasti lze vyřešit pomocí diplomacie a dobré vůle.

3.6 Jednání o TTIP budou lakmusovým papírkem pro znovunastolení nezbytné důvěry. Je nutné připomenout dřívější pozitivní vyznění sdělení Výkonného úřadu prezidenta adresovaného předsedovi Sněmovny reprezentantů (březen 2013), jež udává tón pro tato jednání: „Potenciální přínosy naprosto ospravedňují vynaložené úsilí“. Právě v tomto duchu Výbor přistupuje k vlastním hlediskům.

4. Studie o potenciálním hospodářském, sociálním a environmentálním dopadu TTIP

4.1 Jistá skepse vůči vyhlídkám na absolutní úspěch, zvláště vzhledem k předchozí zkušenosti – zejména iniciativě Sira Leona Brittana z roku 1998 a pozdějšímu transatlantickému dialogu v první dekádě nového tisíciletí –, je oprávněná. K zajištění oboustranně výhodné situace je nutné zajistit společné studie, které by detailněji prozkoumaly vyhlídky na oboustranné vytváření pracovních míst i potenciální oblasti ztrát pracovních míst. Nová pracovní místa však nevzniknou bez růstu. Výsledky studie společnosti *Copenhagen Economics* o dopadu vnějších přímých zahraničních investic EU – které odhalily, že nedojde k měřitelnému negativnímu dopadu na pracovní místa – jsou v této souvislosti rovněž relevantní.

4.2 EU by měla být ambiciózní, pokud jde o dosažení úspěšného výsledku jednání o TTIP. V oblasti přístupu na trh má velký význam reciprocita. Nedávné studie⁽³⁾, včetně posouzení dopadu provedených Komisí, ukazují, že přínosy poplynou pouze z komplexní dohody.

4.3 Jednání by měla navazovat na dosažené úspěchy. Je spočteno, že vztahy EU a USA již zabezpečují celkem 13 mil. pracovních míst a téměř 3,9 bil. USD v investicích a představují 45 % světového HDP.

4.4 Zatím byly provedeny intenzivní statistické projekce. Centrum pro ekonomický výzkum (*Centre for Economic Research*) odhaduje, že komplexní dohoda by vedla k nárůstu HDP o 119 mld. EUR v EU a o 95 mld. v USA.

Obchodní koalice pro transatlantický obchod odhaduje, že TTIP by v EU a USA vytvořilo 0,5 mil. vysoce placených pracovních míst.

4.5 Existují však i méně optimistické prognózy, např. CEPR odhaduje, že většina nově vytvořených míst bude v odvětvích s nízkou kvalifikací, zatímco zejména u míst vyžadujících vysokou kvalifikaci v oblasti elektroniky v EU dojde k poklesu. Odhaduje, že 0,2 – 0,5 % pracovních sil v EU bude zřejmě muset v důsledku hospodářské restrukturalizace vyvolané TTIP změnit práci. Je důležité, aby se takové změny rozpoznaly v rané fázi a aby se v dotčených odvětvích/ členských státech přikročilo k opatřením pro stanovení přenositelných dovedností a přeškolení takto kvalifikované pracovní síly.

4.6 Dopad úspěšného TTIP bude nutně nestejnoměrný; bude mít své národní, regionální a odvětvové proměnné. Proto se statistické projekce s postupem jednání musejí neustále aktualizovat a monitorovat; závazky je nutno poměřovat s vyvíjející se realitou.

4.7 Je naprosto zásadní, aby Výbor sledoval aktuální stav u všech těchto nezbytných studií k posouzení dopadu a podporoval je, zejména v oblasti vytváření pracovních míst, mobility a kvality pracovních míst a aplikace technologií.

⁽²⁾ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0230+0+DOC+XML+V0//CS&language=CS>
⁽³⁾ Viz „*Reducing Transatlantic barriers to trade and investment: an economic Assessment*“ (Omezování transatlantických překážek obchodu a investic: ekonomické posouzení), Středisko pro výzkum hospodářské politiky (*Centre for Economic Policy Research*), Londýn, březen 2013. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/march/tradoc_150737.pdf

4.8 Tyto studie jsou již součástí procesu EU (např. studie o dopadu udržitelnosti obchodu, která se právě připravuje pro Evropskou komisi ⁽⁴⁾), ale je nezbytně nutné, aby byly široce pojaté, otevřené, transparentní a zahrnovaly průběžný vklad občanské společnosti. Na oplátku se Výbor těší na to, že k tomu bude pravidelně a podstatnou měrou přispívat. V celém tomto procesu by měla být přítomna stálá, konstruktivní angažovanost a uznána zásadnost role občanské společnosti. Tímto stanoviskem EHSV formuje svůj prvotní příspěvek k tomuto procesu.

4.9 Výbor si vyhrazuje právo posoudit případný výsledek optikou všech těchto závazků.

5. Zrušení cel v rámci transatlantického obchodu

5.1 I navzdory relativně nízkým clům existují u citlivých výrobků na obou stranách Atlantiku, jako je tabák, textil a oděvy, cukr, obuv, mléčné produkty a některé druhy zeleniny, některé nejvyšší sazby. Vedle toho USA zachovávají vysoká cla u potravinářských přípravků, přípravků z ryb a masných polotovarů, přípravků z obilovin, těstovin a čokolády. Pro provozovatele z těchto odvětví by zrušení cel mohlo být zvláštní pobídkou ke vstupu do vývozních činností.

5.2 Nad to transatlantický obchod charakterizuje značný podíl vnitropodnikového obchodu a obchodu se zbožím pro mezispotřebu. Koncové produkty jsou často výsledkem celkem komplikovaného dodavatelského řetězce, v němž i malé clo může významně ovlivnit konkurenceschopnost produktu. Proto by měl být od prvního dne dohody zrušen co možná nejvyšší počet celních poplatků. U zbývajících cel by přechodné období nemělo překročit 5 let.

6. Překlenutí zásadních rozdílů v regulaci a tvorbě standardů

6.1 Je obecně uznávaným faktem v EU i v USA, že největší potenciál TTIP spočívá v oblasti regulace. EHSV vítá silný závazek, který přijal hlavní vyjednaváč EU Ignacio Garcia Bercero, že „tato jednání neznamenají, opakují, neznamenají snižování standardů“.

6.2 Pro EHSV je to zásadní bod – právě na základě tohoto výroku a také skutečnosti, že jej na brífinku občanské společnosti v listopadu 2013 zopakoval i hlavní vyjednaváč USA Dan Mullaney, EHSV v tomto stanovisku nezdůrazňuje některé z hlavních obav, které by vyvstaly, pokud by tento závazek nebyl ve své celistvosti dodržen.

6.3 Nejenže jsou USA největším obchodním partnerem EU, ale jsou i podobně smýšlejícím partnerem, s nímž sdílíme mnohé ideály a hodnoty. Věcí, jež nás spojují, je daleko více než rozdílů mezi námi. Jde o unikátní situaci – a skvělý základ pro ambiciózní výsledek. K rozvinutí celého potenciálu exportu bychom se měli zaměřit na odstranění a vyřešení necelních překážek oboustranně výhodným způsobem a zároveň zachovat stávající úroveň ochrany a standardů občanů, spotřebitelů, pracovníků a životního prostředí. Z toho bychom měli vycházet.

6.4 Existují však různé přístupy k regulaci/nastavování standardů a budeme muset mnohem pečlivěji prozkoumat řadu odvětví, jako je chemický průmysl, bezpečnost potravin, zemědělství, motorová vozidla, kosmetické výrobky, textilní a oděvní průmysl a farmaceutický průmysl. V mnoha oblastech by mělo být možné dosáhnout oboustranného přínosu větší sladěností předpisů, harmonizací a vzájemným uznáváním zkoušek a hodnocení souladu, aby obdobné postupy vedly k obdobným výstupům. U všech těchto postupů by se však stále mělo postupovat podle mezinárodních standardů.

6.5 V zájmu usnadnění obchodu by modernizace postupů a celní spolupráce měly vést ke zjednodušení a k odstranění nepotřebných poplatků a kontrol.

⁽⁴⁾ <http://www.trade-sia.com/ttip/>

6.6 Základním prvkem užší regulační spolupráce mezi EU a USA by mělo být prosazování a výměna osvědčených postupů a zvýšení bezpečnosti, zdraví a ekonomické prosperity lidí na obou stranách Atlantiku.

6.7 Stejnou ambicí by se měla řídit jednání o technických překážkách obchodu (TBT), přičemž kapitola TBT-plus, vedená záměrem snížení standardů, by mohla být jednou z cest, jak podpořit důvěru v naše příslušné regulační systémy.

6.8 Součástí by měly být účinné mechanismy zamezující novým překážkám, a to pomocí konzultace k předpisům, jež by mohly mít závažný dopad na průmysl v USA či v EU, pokud to umožní předkládat podněty všem zainteresovaným stranám. Tím nesmí být dotčeno právo na regulaci podle odpovídající míry ochrany zdraví, občanů/spotřebitelů a standardů ochrany pracovníků a životního prostředí, jež budou strany považovat za vhodné z důvodu veřejného zájmu.

6.9 Je důležité, aby se postupy regulačního rozhodování na obou stranách Atlantiku i regulační spolupráce mezi EU a USA opíraly o řadu zásad, jako jsou transparentnost, vyvození odpovědnosti a tvorba politik zahrnující získávání podnětů ze všech koutů společnosti nestranným a otevřeným způsobem.

6.10 Rozdíly v pravidlech a standardech mezi oběma stranami lze v rámci budoucí regulace do značné míry omezit pomocí široce pojatého včasného dialogu a konzultace, což má potenciál minimalizovat odlišnosti a snížit náklady výrobců i spotřebitelů.

7. Udržitelný rozvoj a odlišné standardy

7.1 EU i USA hrají významnou roli v diskuzi o udržitelném rozvoji na celosvětové úrovni, ale i v mezinárodní spolupráci podílející se na dosažení souvisejících cílů. Pro EU i pro USA je zároveň důležité, aby usilovaly o udržitelný rozvoj v rámci jeho tří pilířů (hospodářský růst, sociální rozvoj a ochrana životního prostředí) kvůli blahobytu vlastních občanů. V této souvislosti bude TTIP, a zejména jeho část týkající se obchodu a udržitelného rozvoje pro EU i USA příležitostí k zopakování závazku prosazovat udržitelný rozvoj v jejich příslušných politikách, ale i pomocí vylepšených obchodních a investičních toků, dialogu a spolupráce v rámci dané budoucí dohody.

7.2 Od prosince 2009, v souladu s Lisabonskou smlouvou⁽⁵⁾, usiluje EU o začlenění kapitoly o obchodu a udržitelném rozvoji do každé obchodní dohody, o níž vyjednává. EHSV, ale i EP toto silně podporuje.

7.3 Je nutné, aby nová dohoda potvrdila právo obou stran na regulaci a na stanovení vlastních priorit, politik a předpisů udržitelného rozvoje v souladu s vlastními závazky vůči mezinárodním standardům a dohodám.

7.4 Často citovaný závazek Komise, že standardy EU v oblasti zdraví, bezpečnosti, ochrany životního prostředí, pracovníků a spotřebitelů nebudou sníženy, je třeba uvítat. EHSV by toto měl sledovat, aby se ujistil, že nedochází k rozmělnění tohoto závazku.

7.5 Měli bychom jít ještě dále, formulovat hlavní obavy, navrhnout pozitivní cestu vpřed a zabývat se rovněž sociálními otázkami. EHSV musí uznat TTIP za trvalou prioritu po celou dobu postupu jednání a realizace.

7.6 Strany by měly potvrdit svůj závazek k účinnému provádění a prosazování svých pracovněprávních předpisů. Měly by rovněž potvrdit své závazky plynoucí z členství v Mezinárodní organizaci práce (MOP) a z Prohlášení MOP o zásadách a základních právech při práci z roku 1998, které je závazné pro všechny členy MOP. Minimální základ pro sociální aspekty každé kapitoly o udržitelném rozvoji v TTIP musí i dále tvořit osm klíčových úmluv MOP (přijatých v Singapurském prohlášení WTO v roce 1996), jako tomu bylo u všech nedávných unijních dohod o volném obchodu⁽⁶⁾.

⁽⁵⁾ Článek 207 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) pojednávající o zásadách obchodní politiky EU, čl. 3 odst. 5 Smlouvy o Evropské unii (SEU) a článek 21 SEU o obecných zásadách vnější činnosti EU týkající se rovněž unijní podpory obchodu a udržitelného rozvoje.

⁽⁶⁾ Úř. věst. L 127 14.5.2011, s. 62–65.

7.7 EU vždy při dokončování vlastního vnitřního trhu prosazovala „sociální agendu“ a EHSV je živoucí příklad závazku EU k dialogu a hledání konsenzu. Nicméně při respektování poněkud odlišného sociálního modelu USA by EU měla výrazněji podporovat a bránit svůj model vycházející ze sociální solidarity.

7.8 Obě strany by měly uznat význam globálního řízení životního prostředí a jeho pravidel pro řešení environmentálních výzev společného zájmu. Měly by potvrdit svůj závazek k účinnému provádění a prosazování svých právních předpisů v oblasti životního prostředí. Navíc by obě strany měly zopakovat svůj závazek nadále provádět opatření k zajištění, podpoře zachování a udržitelného využívání přírodních zdrojů a hospodaření s nimi. V této souvislosti by strany měly rovněž zopakovat svůj závazek k plnění mnohostranných dohod o životním prostředí.

7.9 TTIP by pro EU a USA mělo rovněž být příležitostí k další podpoře obchodu a investic podporujících udržitelný rozvoj, např. liberalizací obchodu s environmentálním zbožím a službami (v souladu s iniciativou ohlášenou v Davosu 24. ledna 2014, k níž se obě strany zavázaly), podporou sociální odpovědnosti podniků a podobně.

7.10 V porovnání s USA dosud EU nezačlenila pracovní a environmentální otázky obsažené v kapitole o udržitelném rozvoji pod obecný postup pro řešení sporů. Místo toho se tyto otázky podrobují postupu konzultace, z něhož nemohou vyplývat obchodní sankce. Logika stojící za tímto postojem není zřejmá a EHSV vyzývá Komisi, aby jej objasnila.

8. Investice

8.1 Po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost získala EU pravomoc v oblasti investic. Nová dohoda by nahradila všechny platné jednotlivé dvoustranné dohody o investicích mezi USA a devíti členskými státy.

8.2 Na multilaterální úrovni jsou EU a USA signatáři Dohody WTO o obchodních aspektech investičních opatření (TRIMs). To se však týká pouze opatření týkajících se obchodu se zbožím, nikoli se službami či jinými klíčovými oblastmi, které vznikly v posledních 20 letech. Vedle toho EU a USA uzavřely v dubnu 2012 dohodu o ambiciózním souboru investičních zásad a vyzvaly ostatní země, aby se k nim připojily.

8.3 Otázka zahrnutí mechanismu urovnávání sporů mezi investorem a státem (ISDS) vyvolala velký zájem i obavy veřejnosti na obou stranách Atlantiku. Vítáme, že Komise uznala značný zájem veřejnosti v souvislosti s útočnými soudními spory⁽⁷⁾ a že se v důsledku obrovského zájmu veřejnosti rozhodla uspořádat samostatnou veřejnou konzultaci o ochraně investic a ISDS. Tato veřejná konzultace, zahájená 27. března 2014, je dobrým příkladem toho, jak podnítit vklad občanské společnosti do těchto jednání.

8.4 EHSV považuje za zásadní, aby jakékoli ustanovení o ISDS navrhované v rámci TTIP neomezovalo schopnost členských států EU provádět regulaci ve veřejném zájmu. Výbor bere na vědomí snahy o větší míru transparentnosti a k tématu ISDS vypracuje stanovisko z vlastní iniciativy.

8.5 V odstavci 8 svého Informativního přehledu zveřejněného 3. října 2013 Komise předkládá návrhy na zastavení potenciálního zneužívání postupů ISDS. Výbor se domnívá, že trvají nejasnosti ohledně definice některých pojmů, jako jsou např. neopodstatněné nároky či veřejný účel. Je naléhavě nutné, aby byla stanovena jejich přesná definice.

8.6 EHSV považuje za důležité, aby se v rámci vyjednávací pozice EU počítalo s několika podmínkami pro začlenění ISDS do této dohody. Jednou z nich je, aby příslušná ustanovení dohody umožňovala členským státům „sledování legitimních politických cílů, jako je ochrana společnosti, životního prostředí, zabezpečení, ochrana spotřebitelů, stabilita finančního systému, veřejné zdraví a bezpečnost nediskriminačním způsobem“. Je důležité, aby tato formulace byla vůdčím principem unijních vyjednávačů a aby byla v dohodě jasně uvedena.

⁽⁷⁾ Útočné soudní spory vedou v současnosti soukromé korporace proti svrchovaným státům, např. *Veolia proti Egyptu a Philip Morris proti Austrálii*.

9. Malé a střední podniky

9.1 V Evropské unii i ve Spojených státech jsou MSP a začínající podniky klíčovými hybateli růstu a tvorby pracovních míst. Přes 20 mil. podniků v EU a 28 mil. v USA jsou MSP. Na obou stranách Atlantiku jsou MSP významným zdrojem inovací, nových produktů a nových služeb. Z transatlantického obchodu těží již nyní.

9.2 Pro MSP bude TTIP obzvláště hodnotné vzhledem k tomu, že obchodní překážky většinou neúměrně zatěžují menší podniky, které mají méně zdrojů k jejich překonání než větší podniky. Mezi potenciální výhody TTIP pro MSP patří cla, regulační otázky a necelní překážky, služby, elektronický obchod, vládní zakázky, celní spolupráce a usnadnění obchodu a práva duševního vlastnictví.

9.3 EHSV podporuje zahrnutí kapitoly věnované otázkám MSP do TTIP. Tato kapitola by mohla přinést mechanismy umožňující oběma stranám spolupracovat na usnadnění účasti MSP na transatlantické obchodní výměně. Součástí ustanovení by mohl být výbor pro MSP, který by se angažoval v komunitě malých podniků a vyvíjel by webové informační a jiné zdroje, které by MSP pomáhaly pochopit ustanovení dohody a to, jaký užitek jim může přinést.

10. Zájmy spotřebitelů

10.1 Důvěra spotřebitelů je pro úspěch TTIP naprosto zásadní. Jejím důsledkem jsou růst výdajů spotřebitelů, což s sebou nese pozitivní dopady na růst a zaměstnanost. Je proto zásadní, aby se spotřebitelům dostalo záruk, z nichž vzniká důvěra v transatlantický trh. Jasně vyjádření v tom smyslu, že nedojde ke snížení stávajících standardů, je významným prvním krokem. Výzvou je proměnit tento závazek v realitu, připravit jednoznačný právní rámec, který by takové snížení vyloučil, a kromě jiných iniciativ řádně a včas informovat občanskou společnost o procesu konvergence předpisů. Měla by být také zahrnuta ustanovení, která by chránila právo občanů žádat vymáhání takových ustanovení v případě jejich porušení.

10.2 Panuje obava, že otevření hranic a odstranění obchodních překážek povede k rozsáhlejšímu šíření a vlivu kontaminovaných potravin. TTIP je skvělou příležitostí ke vzniku systému varování, který by pokrýval EU i USA. Cílem by bylo zvýšit ochranu spotřebitelů a minimalizovat negativní dopady na obchod, když k takové havarijní situaci dojde.

10.3 Pro zajištění bezpečnosti, kvality a informované spotřebitelské volby je zásadně nutná sledovatelnost složek potravin a jejich derivátů. TTIP pro EU a USA představuje příležitost k lepšímu pochopení složitých globálních potravinových dodavatelských řetězců a sítí a k vypracování odolných, kompatibilních, interoperabilních přístupů k zajištění sledovatelnosti a původnosti potravin, včetně systémů označování zvířat.

10.4 Měly by být zavedeny povinné systémy hlášení událostí a výměna informací o nových produktech, aby bylo možné sledovat zavádění vyráběných nanomateriálů, u nichž by měl být zaveden rovněž rozsáhlý seznam podléhající veřejné kontrole, na trh.

11. Služby

11.1 Mnohé statistické údaje ukazují, že navýšení objemu obchodu a investic v odvětví služeb by mohlo být jedním z největších potenciálů růstu. Proto je důležité vyjednat smysluplné závazky v oblasti služeb (včetně finančních služeb) na obou stranách. Za prioritu pro podniky EU se považuje lepší přístup na trh.

11.2 V rámci jednání se musí rovněž plně zohlednit specifický charakter veřejných služeb v EU, které musí být zachovány v souladu se závazky plynoucími ze Smlouvy o fungování Evropské unie.

11.3 Spolupráce v oblasti regulace by se měla týkat také služeb a měla by umožňovat lepší spolupráci regulačních orgánů, vyšší transparentnost a odstranění nadbytečných a tíživých požadavků.

12. Zemědělství a zemědělskopotravinářský průmysl

12.1 Tato dohoda by měla být ambiciózní, pokud jde o hygienické a rostlinolékařské otázky (SPS), u nichž by USA a Evropská unie měla usilovat o vyjednání ambiciózní kapitoly SPS-plus.

12.2 Formy zemědělské a zemědělskopotravinářské produkce se v USA a v EU rozvíjí ve zcela odlišných podmínkách (dobré životní podmínky zvířat, regulace bezpečnosti potravin, přípravky na ochranu rostlin). V USA se rozhodnutí o uvedení určitého produktu na trh řídí pouze vědeckými důvody, zatímco v Evropě ho ovlivňuje zásada předběžné opatrnosti. Tento rozdíl v přístupu by se měl při jednáních zohlednit.

12.3 Dříve uvedený závazek Komise nesnižovat evropské standardy, zejména pokud jde o ochranu spotřebitelů, by měl zvýšit naši pozornost k otázkám bezpečnosti potravin (GM, hormony v mase, chemicky čištěné potraviny atd.), přičemž musí být vždy možné zaručit dodržování zásady předběžné opatrnosti (zakotvené v Lisabonské smlouvě). Kompatibilita regulačních systémů USA a EU by se měla zvýšit při současném dodržení vysoké úrovně bezpečnosti zakotvené ve standardech.

13. Veřejné zakázky

13.1 Veřejné zakázky jsou zvláště citlivou oblastí, v níž by ovšem EU měla zastávat ofenzivnější přístup, jelikož americké podniky v současnosti těží více z otevřenosti unijního trhu, než je tomu naopak. Je nezbytné, aby se v každé dohodě uplatňovala stejná míra přístupu k veřejným zakázkám na obou stranách Atlantiku.

13.2 Vyjednačníci musí zajistit, aby nebylo ohroženo právo členských států EU, stejně jako regionálních a místních orgánů, prosazovat vlastní demokraticky dohodnuté sociální a environmentální politiky.

14. Ochrana údajů

Panuje obava, že by TTIP mohlo vést k oslabení předpisů o ochraně soukromých údajů v EU i v USA, což by mohlo vyústit v ohrožení údajů i porušování soukromí občanů. V souladu se závazkem uvedeným v odst. 6 čl. 1 je navýsost důležité, aby nedocházelo ke snížení standardů ochrany v této oblasti a občanům EU byla zaručena ve vztazích se společnostmi umístěných v USA stejná úroveň ochrany jako podle platné právní úpravy ochrany údajů v EU.

15. Energetika a strategické suroviny

15.1 Zajištění spolehlivých dodávek energie má zásadní význam. V rámci celého TTIP by se mělo zvážit vypracování ustanovení o zabezpečení dodávek energie a strategických surovin, jejichž cílem by bylo určit stávající i budoucí kritická místa v oblasti dodávek a infrastruktury, která by mohla negativně ovlivnit energetický trh, ale i mechanismy řešení krizí a výpadků dodávek.

15.2 Základním aspektem energetické politiky EU i USA je energetická účinnost a podpora obnovitelných zdrojů. V rámci TTIP by se tyto cíle měly podporovat a mělo by být zaručeno právo každé ze stran zachovat či zavádět standardy a regulaci týkající se např. energetické účinnosti produktů, zařízení a procesů a mělo by se v nejvyšší možné míře usilovat o harmonizaci domácích standardů EU a USA.

16. Zeměpisná označení

EU do USA vyváží produkty s vysokou přidanou hodnotou, u nichž hrají zeměpisná označení klíčovou roli. Tento systém chrání produkty EU před napodobeninami, paděláním a zabraňuje uvádění spotřebitelů v omyl. V dohodě by se měl nalézt praktický způsob dosažení právní jistoty u obchodní činnosti založené na zeměpisných označeních.

17. Úloha a zapojení občanské společnosti

17.1 EHSV vítá nyní zavedený postup, v jehož rámci po každém kole jednání dochází k plnému informování občanské společnosti, jakožto velmi hodnotný. Zásadní význam má to, aby všechny zainteresované strany byly nadále konzultovány a aby byl EHSV akceptován coby nezbytná složka tohoto procesu. Mezi občanskou společností však vládne znepokojení, že texty jednacích dokumentů jsou zbytečně označovány za důvěrné, což brání informovanosti. To by mohlo vážně ohrozit důvěru a podporu veřejnosti v souvislosti s jakoukoli vyjednanou dohodou o TTIP.

17.2 EHSV ve svém stanovisku z března 2009⁽⁸⁾ důrazně upozornil na Transatlantickou hospodářskou radu a na nedostatky a nesrovnalosti mezi pěti transatlantickými dialogy (obchodním, spotřebitelským, zákonodárců, odborovým a o životním prostředí). Jak ukazuje transatlantický obchodní a spotřebitelský dialog, mají tyto orgány (jso-li dobře zavedeny a fungují) potenciál významně přispět k procesu vyjednávání. Výbor proto opakuje svoji výzvu k aktivaci transatlantického odborového dialogu a transatlantického dialogu o životním prostředí.

17.3 Jak je uvedeno výše, s TTIP souvisejí obavy, ale i přísliby, a úloha občanské společnosti bude pro případné schválení či zamítnutí výsledku jednání klíčová. Všechny dvoustranné obchodní dohody nové generace, jež EU uzavřela, obsahují ustanovení týkající se monitorovacího mechanismu občanské společnosti.

17.4 Každý z těchto mechanismů bude jediný svého druhu a bude se odvíjet od vlastních okolností. EHSV však trvá na tom, aby se takový mechanismus co nejdříve našel konkrétně i u TTIP a aby byl EHSV konzultován v souvislosti s jeho formátem.

18. Úloha EHSV

18.1 Je naprosto nutné, aby byla uznána institucionální úloha EHSV během celého postupu jednání o TTIP a aby byl po dobu celého vyjednávacího procesu veden pravidelný dialog mezi EHSV, Evropskou komisí a Evropským parlamentem.

18.2 Lisabonská smlouva potvrzuje úlohu Výboru coby mostu mezi občanskou společností a dalšími evropskými orgány – tato úloha je esencí úzké spolupráce mezi EHSV a Komisí. Vzhledem k potenciálnímu významu TTIP je absolutně nutné:

- aby Komise tuto roli uznala a pravidelně Výbor podrobně informovala o všech aspektech postupu jednání. V této souvislosti EHSV vítá, že jeho tříčlenné monitorovací skupině bude umožněn stejný přístup ke všem dokumentům poskytnutým poradní skupině GŘ pro obchod;
- zachovat v rámci celého procesu jednání možnost aktivní účasti občanské společnosti;
- aby byl zaveden robustní a plně reprezentativní společný mechanismus monitorování ze strany občanské společnosti v jakémkoli prostředí vytvořeném touto dohodou. EHSV musí v tomto orgánu hrát ústřední roli.

18.3 Ačkoli USA nemají ekvivalentní strukturu po vzoru EHSV, služební cesta do Washingtonu v únoru 2014 ukázala, že v USA existuje vyspělá struktura organizované občanské společnosti. To je komplementární ke struktuře tří skupin existující v rámci EHSV. Tím se TTIP stává pro EHSV skvělou příležitostí k tomu, aby navázal na svoji dříve zpracovanou politiku rozvoje transatlantických vazeb s občanskou společností. K tomuto účelu doporučujeme jako okamžitou prioritu vytvoření kontaktní skupiny EU-USA.

18.4 Toto stanovisko je počátkem, nikoli vyvrcholením účasti EHSV na procesu TTIP. Doporučujeme, aby byl zahájen průběžný projekt EHSV umožňující účastnit se monitorování postupu jednání o TTIP jménem občanské společnosti. Jeho součástí by mohla být např. další stanoviska, veřejná slyšení, semináře, konference atd. o tématech, jako jsou udržitelný rozvoj, MSP, ISDS, veřejné zakázky a zvláštní odvětvové analýzy.

V Bruselu dne 4. června 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 228, 22.9.2009, s. 32–39.

III

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

499. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EHSV VE DNECH 4. A 5. ČERVNA 2014

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru – Vize pro vnitřní trh s průmyslovými výrobky

COM(2014) 25 final

(2014/C 424/03)

Zpravodaj: **pan Meynent**

Dne 7. března 2014 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru – Vize pro vnitřní trh s průmyslovými výrobky

COM(2014) 25 final.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 14. května 2014.

Na 499. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 4. a 5. června 2014 (jednání dne 4. června 2014), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 144 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (ESHV) vítá sdělení Komise „Vize pro vnitřní trh s průmyslovými výrobky“. Toto sdělení souvisí s nedávným pozitivním vývojem směrem k průmyslové politice v unijním měřítku, jenž konkrétně vyjadřuje sdělení „Za obnovu evropského průmyslu“.

1.2 EHSV zastává názor, že technické normy týkající se průmyslových výrobků musí být předmětem demokratické, otevřené a transparentní regulace, do níž bude zapojena široká řada zainteresovaných subjektů, mezi nimiž budou přinejmenším podniky (i malé a střední podniky), zaměstnanci či jejich zástupci, spotřebitelé a nevládní organizace působící v oblasti ochrany životního prostředí. Aby byla regulace skutečně otevřená, je oprávněné, aby zainteresované subjekty, které nemají dostatečné finanční prostředky k tomu, aby se na ní podílely, dostávaly veřejnou podporu.

1.3 Oblast působnosti „základních požadavků“ veřejného zájmu, které by se měly odrazit v technických normách, by se neměla omezovat na bezpečnost, zdraví, ochranu životního prostředí a ochranu spotřebitele. Měla by zahrnovat veškerý veřejný zájem považovaný za oprávněný na základě demokratického rozhodnutí a zvláště sociální a environmentální podmínky výroby, vzájemnou provázanost technických systémů a dostupnost pro všechny uživatele.

1.4 Technické normy je třeba pravidelně revidovat a zlepšovat o to rychleji, že v tomto odvětví dochází k mnoha inovacím. Podle názoru EHSV se tyto změny nesmějí brzdit, ale je třeba omezit na minimum jejich dopad na podniky, zejména na malé a střední podniky.

1.5 V duchu Small Business Act je zapotřebí posoudit dopad legislativních návrhů na malé a střední podniky. ⁽¹⁾ Malé a střední podniky tak nesmí být vyjmuty z uplatňování regulačních norem, jelikož cílem těchto norem je chránit veřejné zájmy, jež nezávisejí na velikosti podniku, který vytvořil či vyrobil produkt, a také proto, aby nedošlo ke vzniku dvourychlostního trhu.

1.6 EHSV schvaluje návrh Komise použít za účelem harmonizace průmyslových výrobků nařízení, které bude jednotně a okamžitě uplatňováno v celé Unii, spíše než směrnici, a také přeměnu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 768/2008/ES na nařízení s obecnou platností, což zjednoduší regulační strukturu a usnadní její pochopení, zvláště malým a středním podnikům.

1.7 EHSV souhlasí s tím, aby se veškerým zainteresovaným subjektům, zvláště malým a středním podnikům, bezplatně poskytovaly výtahy z norem.

1.8 EHSV navrhuje Komisi, aby na vnitřním trhu a na trzích třetích zemí obecně šířila informace o kvalitě a vysoké úrovni požadavků výrobků odpovídajících evropským normám, a to prostřednictvím rozpočtu určeného na komunikaci a zapojením zainteresovaných stran uvedených v seznamu v odstavci 1.2.

1.9 Při uzavírání dohod o volném obchodu je nutně třeba zachovat demokratické, otevřené a transparentní rysy současné regulace technických norem týkajících se trhu průmyslových výrobků.

1.10 EHSV se zasazuje o vytvoření centralizované elektronické databáze, která by šířila příslušné informace o normách pro každý výrobek.

1.11 EHSV podporuje vytvoření systému dozoru nad jednotným trhem on-line, který by oznamovatelům jednajícím v dobré víře umožnil důvěrně oznámit příslušným orgánům případy nedodržování norem, jichž jsou svědky při koncepci, výrobě či dovozu průmyslových výrobků.

1.12 EHSV se domnívá, že technické informace týkající se průmyslového výrobku jsou v tištěné podobě trvalým, pravým a nepadělatelným smluvním dokumentem a elektronický dokument lze přijmout pouze tehdy, bude-li splňovat tytéž požadavky.

1.13 EHSV konstatuje, že na vnitřním trhu průmyslových výrobků nadále existují některé překážky volného pohybu a volné soutěže. EHSV si přeje posílit dozor nad trhem. Členské státy musí být povzbuzovány k většímu sjednocení postihů a k obdobné úrovni a odbornosti kontrol trhu a distribuce výrobků a služeb, aby se v rámci EU posílila jejich provázanost.

2. Úvod

2.1 Ve svém sdělení, jež navazuje na sdělení z října 2012, Komise zvažuje možný vývoj regulace týkající se vnitřního trhu průmyslových výrobků v kontextu globalizace obchodu, technického vývoje výrobků a uvádění nových výrobků a nových technologií na trh. Jedná se o posouzení stávající regulace na trhu výrobků z hlediska průmyslových subjektů a provozovatelů na jednotném trhu na základě výsledků veřejné konzultace a případových studií, které jsou uvedeny v příloženém pracovním dokumentu (pouze v angličtině) oddělení Komise.

2.2 Dokument Komise shrnuje právní vývoj Unie, jenž upravuje průmyslové výrobky od přijetí „nového přístupu“ v roce 1985 týkajícího se harmonizovaných právních předpisů: zákonodárce Unie definuje „základní požadavky“, tj. cíle v oblasti bezpečnosti, zdraví, ochrany životního prostředí a ochrany spotřebitele, které musí podniky při uvádění na trh Unie dodržovat s tím, že zajistí vysokou úroveň ochrany (článek 114 SFEU). Co se týče těchto „základních požadavků“, harmonizace je prováděna prostřednictvím norem stanovených evropskými normalizačními orgány na základě mandátu uděleného Evropskou komisí.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 51.

2.3 Průmyslové výrobky jsou definovány jako nepotravinářské výrobky, které jsou výsledkem průmyslové výroby, ale sdělení se soustředí pouze na ty výrobky, které nebyly v nedávné době předmětem právního předpisu, přezkumu či hodnocení. Netýká se výrobků, které jsou velice specifické a jsou pojímány odděleně, jako v případě farmaceutických výrobků.

2.4 Podle Komise umožnila harmonizace značný nárůst obchodování s těmito výrobky, rychlejší než růst celkové průmyslové přidané hodnoty v období 2000–2012. Právní předpisy na úrovni Unie umožnily úspory z rozsahu a zároveň posílily konkurenceschopnost podniků, přičemž zabránily nákladům nutným na přizpůsobení normám, které byly dříve požadovány odlišnými právními předpisy jednotlivých států či v některých případech neexistencí předpisů.

2.5 Pravidla stanovená podle tohoto přístupu z roku 1985 rovněž posílila důvěru spotřebitelů v evropské výrobky.

3. Obecné připomínky

3.1 Důvěra spotřebitelů a profesionálních uživatelů v celém hodnotovém řetězci v to, že výrobky odpovídají „základním požadavkům“ veřejného zájmu, je naprosto nezbytnou podmínkou pro správné fungování vnitřního trhu průmyslových výrobků. Pokud tato důvěra chybí, transakce se přeruší, trh se zhroutí a zůstanou na něm pouze výrobky nižší kvality. ⁽²⁾

3.2 Tyto požadavky se týkají zdraví, bezpečnosti spotřebitelů a pracovníků v průmyslu, ochrany životního prostředí a ochrany spotřebitelů, ale obecněji veškerého veřejného zájmu, který je na základě demokratického rozhodnutí považován za oprávněný, a zvláště sociálních a environmentálních podmínek výroby, vzájemné provázanosti technických systémů a dostupnosti pro všechny uživatele.

3.3 Tyto „základní požadavky“ jsou výsledkem demokratického procesu politického rozhodování, který dospěl k zákonům či nařízením, z nichž plyne jejich legitimita. Veřejné orgány mají právo tyto „základní požadavky“ stanovit a zajistit jejich dodržování všemi subjekty vnitřního trhu.

3.4 EHSV považuje technické normy průmyslových výrobků za technické převedení těchto „základních požadavků“ veřejného zájmu. Jsou tedy politickými nástroji a musí být za takové považovány. Jedná se především o nástroje obecné politiky, jejichž cílem je dosáhnout explicitního cíle veřejného zájmu z těch cílů, které jsou uvedeny v článku 114 SFEU, ale rovněž jej přesahují: zdraví a bezpečnost uživatele (spotřebitele či zaměstnance na pracovišti), pracovní podmínky příznivé pro produktivitu a motivaci pracovníků, ochrana ohrožených, neobnovitelných či vzácných přírodních zdrojů (klíma, minerální zdroje, biosféra, živé organismy, voda), dobré životní podmínky zvířat, zachování důvěrnosti a integrity komunikací a údajů, vzájemná provázanost složitých systémů a ještě další, které jsou definovány na základě demokratického rozhodnutí.

3.5 Dále se jedná o nástroje průmyslové politiky a strukturalizace trhu. Dodržování náročné technické normy je nástrojem pro odlišení a konkurenceschopnost na mezinárodním trhu, a to nezávisle na ceně prostřednictvím kvality. Norma předvídá budoucí potřeby a vývoj trhu, čímž pomáhá evropským průmyslovým subjektům získat náskok, inovovat a poskytovat nabídku, jež se příliš neřídí cenou, a je tedy výnosná a vytváří kvalitní pracovní místa. Když se konkurenční normy (zejména vzájemné provázanosti) střetávají na trhu, volba normy má vliv na podniky, které z ní vytěží konkurenční výhodu, a tedy na umístění hospodářské činnosti a na pracovní místa, která se z toho odvíjejí.

3.6 Tento politický charakter technických norem týkajících se průmyslových výrobků má za následek to, že nemohou být považovány za oblast výhradně určenou soukromým zájmům a technickým specialistům. Musí naopak podléhat demokratické, otevřené a transparentní regulaci, která zapojuje celou řadu zainteresovaných subjektů. Tato regulace se týká následujících pěti fází rozhodování:

- samé vhodnosti stanovení normy;
- cílů, jež normalizace sleduje;
- technických prostředků k dosažení těchto cílů;
- kontroly dodržování normy a dohledu nad trhem;
- ukládání účinných, přiměřených a odrazujících sankcí v případě nedodržování.

⁽²⁾ Tento výsledek prokázal G. Akerlof, nositel Nobelovy ceny za ekonomii, v článku o ojetých vozidlech z roku 1970 (Akerlof, George A. (1970). „The Market for 'Lemons': Quality Uncertainty and the Market Mechanism“. *Quarterly Journal of Economics* (The MIT Press) 84 (3): 488–500. doi:10.2307/1879431).

3.7 Tato regulace se musí opírat o otevřené a legitimní instituce, které poskytují všem příslušným zainteresovaným stranám možnost konkrétně ovlivňovat rozhodnutí. Seznam oprávněných zainteresovaných stran, které mají přispět k této regulaci, je podle EHSV otevřený a závisí na přesné povaze těchto stran (např. norma o dobrých životních podmínkách zvířat vyvolá zájem jiných zainteresovaných stran než norma o provázanosti nástrojů digitální komunikace). Tento seznam zainteresovaných stran zahrnuje přinejmenším podniky (i malé a střední podniky), zaměstnance a jejich zástupce, spotřebitele a nevládní organizace působící v oblasti životního prostředí.

3.8 Jelikož jsou technické normy nástroji průmyslové politiky, konkurenceschopnosti na základě kvality a předvídaní technických, společenských a environmentálních potřeb a zároveň zdroji technických inovací, musí být za účelem splnění této úlohy pravidelně revidovány a zlepšovány o to rychleji, že v tomto odvětví dochází k mnoha inovacím. V případě odvětví, která jsou vysoce inovativní a mají velký potenciál rozvoje, Výbor doporučuje, aby byly souběžně plněny cíle demokratické a sociální legitimacy regulačního a normativního procesu uvedené v odstavcích 3.2 až 3.7 a cíl rychlého stanovení a aktualizace norem. Dopad těchto změn na podniky je však třeba omezit na minimum.

3.9 Technické normy průmyslových výrobků jsou výstavními zdroji informování a vzdělávání spotřebitele (konečného i mezispotřebitele). Poskytují mu objektivní a přesné prvky pro to, aby se mohl nezávisle rozhodnout, zda je výrobek vhodný pro jeho potřeby. Takto informovaný a vzdělaný spotřebitel je schopen rozlišovat kvalitu, a přispívá tak k necenové konkurenceschopnosti evropského průmyslu opírajícího se o vysokou míru kompetencí a motivace svých zaměstnanců. Tyto normy jsou tedy základním prvkem souhry mezi vysoce kvalitními průmyslovými dodavateli a náročnými a kritickými spotřebiteli.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Regulace norem harmonizovaných prostřednictvím směrnic, jež se dosud provádí, způsobuje nestabilitu a od podniků vyžaduje, aby se neustále a někdy zbytečně přizpůsobovaly. Mohla by vést k tomu, že právní předpisy by byly v jednotlivých členských státech odlišné v závislosti na geografii. Tato odlišnost se zdá nedůležitá, ale nabývá na významu, jakmile se jedná o podrobnosti, které vyžaduje uzpůsobení průmyslového výrobku určité normě. Odlišnosti jsou nejen geografické, ale také časové, a to v závislosti na různých časových momentech provedení směrnice do 28 vnitrostátních právních systémů. Vzhledem k tomu, že toto přechodné období může trvat až 36 měsíců a aktualizace norem se mohou změnit během obdobně dlouhého období nebo ještě častěji pro vysoce inovativní odvětví, se podniky mohou neustále nacházet v nejistotě a přechodná období pro ně mohou být zmatečná.

4.2 V této situaci, která je zvláště obtížná pro malé a střední podniky, které nemají dostatečné prostředky pro monitorování regulace, vítáme návrh Komise použít spíše než směrnici nařízení, které bude jednotně a okamžitě uplatňováno v celé Unii. EHSV považuje toto opatření za velice pozitivní. Mělo by odstranit hlavní zdroj regulační nestability a umožnit týmům působícím v oblasti výzkumu, vývoje a inovací, aby pracovaly ve skutečně jednotném prostředí pro 500 milionů spotřebitelů, které by bylo v průběhu několika let stabilní, a to tempem odpovídajícím frekvenci inovací v každém odvětví.

4.3 Tento způsob uvažování rovněž z hlediska subsidiarity odůvodňuje, nakolik je použití nařízení pro stanovení technických norem průmyslových výrobků případem, kdy je činnost na úrovni Unie viditelně efektivnější než činnost na úrovni jednotlivých členských států.

4.4 EHSV rovněž podporuje přeměnu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 768/2008/ES na nařízení s obecnou platností. Sjednocení souboru definic, termínů a způsobů horizontálního použití pro všechny technické normalizace daného odvětví umožňuje vyhnout se zdvojení a opakování, snáze upravit texty a odpovídá osvědčeným postupům technických popisů.

4.5 Přispění celé řady zainteresovaných subjektů k normalizaci a k pěti fázím výše uvedeným v odstavci 3.6 představuje cíl veřejného zájmu. Některé zainteresované subjekty, jež sem patří, jako odborové organizace, malé a střední podniky, sdružení spotřebitelů a sdružení na ochranu životního prostředí disponují pouze malými zdroji. Podle EHSV je tedy oprávněné, aby pro svou účast v této činnosti získaly veřejnou podporu a měly právo hlasovat, aby byl tento proces skutečně otevřený.

4.6 EHSV souhlasí s tím, aby se bezplatně poskytovaly výtahy z norem. Zákon totiž musí znát všichni, ale za přístup k technickým normám se v současnosti platí, aniž by byl dopředu podrobně znám předmět a rozsah platnosti této normy, a tedy to, zda se vztahuje na konkrétní případ. To má na malé a střední podniky i na všechny zainteresované strany negativní dopad. Z toho důvodu EHSV toto opatření podporuje, ale zároveň požaduje, aby byl tento přístup obecně umožněn veškeré zainteresované veřejnosti.

4.7 EHSV souhlasí s vytvořením centralizované elektronické databáze, která by pro každý výrobek umožňovala získat přístup k seznamu norem, jenž dodržuje, a k tomu, jaký druh certifikace tento soulad potvrzuje (zvláště pokud se jedná o vlastní certifikaci či o certifikaci oprávněné třetí strany). Tato databáze by mohla na základě registrace bezplatně elektronicky zasílat automatická upozornění v případech jakékoli změny normy týkající se daného výrobku.

4.8 EHSV se zasazuje o to, aby oznamovatelé mohli prostřednictvím elektronického nástroje dozoru nad jednotným trhem důvěrně oznámit příslušným orgánům případy nedodržování norem, jichž jsou svědky při koncepci, výrobě či dovozu průmyslových výrobků. Oznamovatelé jednající v dobré víře musí být chráněni před postihy či případnými sankcemi, jako je propouštění v případě, že se jedná o zaměstnance. Tento společný a sdílený dohled nad trhem, který využívá techniky internetu 2.0, může zlepšit zdraví a bezpečnost uživatelů průmyslových výrobků distribuovaných v celé Unii a chrání proti nekalé konkurenci podniky, které dodržují právní předpisy.

4.9 EHSV považuje technické informace týkající se průmyslového výrobku za základní prvek smlouvy, která vzniká jeho zakoupením, aby byl nakupující jasně informován, což platí i po zakoupení, v případě poruchy, nehody či neplnění příslušných funkcí. Tyto technické informace naprosto nejsou „zbytečné“ ani nepoškozují „estetiku výrobku“, jak se uvádí ve sdělení Komise. Musí být naopak během doby životnosti výrobku poskytovány zákazníkovi trvalým, pravdivým a nepadělatelným způsobem a musí být čitelné nezávisle na vývoji dostupných elektronických nástrojů. Z toho důvodu EHSV soudí, že dokumentace v tištěné podobě, v jazyce země prodeje, dostupná v místě prodeje a uvedená na obalu, tyto podmínky splňuje, a elektronický dokument lze přijmout pouze tehdy, bude-li splňovat tytéž výše uvedené funkční specifikace.

4.10 EHSV navrhuje Komisi, aby na vnitřním trhu i na trzích třetích zemí obecně šířila informace o kvalitě a vysoké úrovni požadavků produktů odpovídajících evropským normám, a to prostřednictvím rozpočtu určeného na komunikaci a zapojením zainteresovaných stran uvedených v seznamu v odstavci 3.7. Tímto způsobem budou spotřebitelé a profesionální nákupčí lépe informováni o výhodách volby dané nabídky. Tím získají výrobky koncipované a vyrobené v Evropě a výrobky dodržující evropské normy – a tedy i evropské podniky a evropští pracovníci – konkurenční výhodu na základě kvality, která bude zcela objektivní a spolehlivá.

4.11 V duchu Small Business Act je zapotřebí posoudit dopad legislativních návrhů na malé a střední podniky.⁽³⁾ EHSV tak důrazně podporuje postoj Komise, která si nepřeje udělit žádnou výjimku z regulace malým a středním podnikům. Riziko určitého výrobku pro zdraví či bezpečnost spotřebitelů nebo profesionálních uživatelů, ochrana přírodních zdrojů a soulad se stávajícími technickými systémy jsou cíle obecného zájmu nehlédě na velikost podniku, který koncipoval či vyrobil výrobek. Celá odvětví jsou navíc roztržštěná a tvoří je mnoho malých a středních podniků, což platí zvláště pro určité spotřební zboží, jako jsou oděvy a domácí vybavení. Snížit normativní požadavky vztahující se na malé a střední podniky není přijatelné, protože by to de facto znamenalo udělit výjimku těmto odvětvím, jejichž společný dopad na spotřebu a tedy i na rizika je značný. Tato výjimka by navíc vedla k vytvoření dvourychlostního trhu, na němž by nabídka ze strany malých a středních podniků byla (oprávněně) považována za méně kvalitní, jelikož by podléhala menšímu počtu méně náročným norem, což by zhoršilo jejich konkurenční nevýhody vůči velkým podnikům, které mají navíc větší rozpočty na reklamu.

4.12 EHSV nesouhlasí s názorem Komise, že změny norem by byly tak časté, že by jimi byly podniky „přetíženy“. Tempo změn norem závisí na frekvenci inovací daného odvětví a přispívá ke konkurenceschopnosti evropského průmyslu nezávisle na ceně. Nesmí být zpomaleno, ale EHSV uznává, že malé a střední podniky by měly být lépe informovány o tomto vývoji a v případě potřeby by měla být využita databáze uvedená v odstavci 4.7. Reakce Komise, která hodlá změnit normu nařízením spíše než směrnici, je však vhodnou a dostatečnou reakcí na vyjádřené obavy.

⁽³⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 51.

4.13 Podle EHSV je naprosto nutné při uzavírání dohod o volném obchodu zachovat historické zkušenosti, které členské státy Evropské unie získaly během dlouhého procesu od roku 1993, který dosud není ukončen a jenž vede ke skutečnému vytvoření jednotného trhu průmyslových výrobků, a to s plným zohledněním politického aspektu, a tedy demokratického, otevřeného a transparentního aspektu regulace technických norem, které se jich týkají. EHSV tedy vyzývá Komisi, aby při současných jednáních stanovila institucionální rámec s těmiž rysy demokracie, otevřenosti a transparentnosti během všech pěti fází normalizace výše uvedených v odstavci 3.6 a poté kontroly souladu. Normy týkající se výrobků a regulace a rozhodnutí, které chrání veřejné zájmy, stejně jako postihy za jejich nedodržování, nesmí být kritizovány jako necelní překážky, pokud jsou v souladu s právními předpisy EU a s dohodami WTO.

4.14 Dosažení cílů veřejného zájmu prostřednictvím technických norem, kdy jsou hodnotové řetězce mezinárodní a přesahují oblast působnosti předpisů jedné jurisdikce, představuje specifické obtíže, které dosud nejsou vyřešeny. EHSV navrhuje, aby bylo v této oblasti úsilí zaměřeno především na získávání a certifikaci objektivních a spolehlivých údajů o výrobku a o fyzickém a sociálním procesu jeho výroby. Tyto údaje, které by byly následně předávány v průběhu hodnotového řetězce, by tak mohly být posouzeny z hlediska „zásadních požadavků“ každé jurisdikce v plném souladu s její svrchovaností.

4.15 Přetrvávají určité překážky volného pohybu a volné hospodářské soutěže. Jedná se například o patenty týkající se technických norem nebo o účinnost kontrol provádění norem a právních předpisů.

4.16 Když se patent zaregistrovaný pro určitou inovaci stane technickou normou, je nutné, aby konkurence měla k povinným licencím přístup za rozumnou cenu. Právní předpisy týkající se duševního vlastnictví musí poskytnout skutečnou ochranu inovací, aniž by patenty či autorská práva mohly být použity jako překážky pro průmyslovou hospodářskou soutěž a inovace. Jeho úloha tedy musí podle Výboru spočívat v podpoře volného pohybu na vnitřním trhu, kterou rozhodujícím způsobem podpoří jednotný evropský patent, jemuž EHSV přikládá mimořádný význam. EHSV naopak pozoruje, že v některých mimoevropských zemích, mimo jiné ve Spojených státech, vydávání patentů ne vždy zahrnuje dostatečné předchozí zkoumání, což zpochybňuje jejich novátorský aspekt, přijímání triviálních patentů zpochybňuje jejich invenci, zatímco patenty týkající se abstraktních pojmů vzhledu a vjemu (*look and feel*) bez ohledu na technický způsob, kterým je tohoto vzhledu dosaženo, odporují samé zásadě invenčního patentu soustředěného výhradně na způsob dosažení výsledku. Tato situace umožňuje zneužívání soudních sporů, v nichž jsou evropské podniky v oslabeném postavení.

4.17 Jedná se rovněž o postihy, které nejsou vždy vhodné, přiměřené a odrazující pro postihování za porušování národních či evropských technických norem.

Administrativní či trestní sankce i kontrola trhů spadají do pravomoci členských států; jejich rozmanitost může vést ke spekulativnímu výběru soudní příslušnosti (tzv. forum shopping) při uvádění nových výrobků na evropský trh. Je tedy třeba, aby průvodce Blue guide, RAPEX, postup sítě SOLVIT nebo další opatření povzbuzovaly k většímu sjednocení postihů a k obdobné úrovni a odbornosti kontrol trhu a distribuce výrobků a služeb, aby se v rámci EU posílila jejich provázanost. Komise, která je iniciátorem legislativních procesů a kontroluje jejich uplatňování prostřednictvím dohledu nad činností členských států, se může v případě neplnění povinnosti obrátit k soudu Unie. Evropský soud je poslední instancí, která zaručuje určitou provázanost legislativy členských států a jejich kontroly trhů, výrobků a služeb.

4.18 EHSV si přeje posílit dozor nad trhem.

4.18.1 Za účelem boje proti neoprávněnému použití označení CE některými špatně informovanými či nečestnými výrobci by bylo zvláště vhodné zlepšit celní kontroly týkající se vstupu a uvedení výrobků na trh a zajistit dodržování povinného souladu těchto výrobků, za který odpovídají příslušní obchodní zástupci, dovozci a distributoři, a to v souladu s platnými unijními právními předpisy. Uvedení referenčního čísla zákonného zástupce na označení CE, jež by poskytovalo elektronický přístup k jeho právní subjektivitě a k dokumentaci o dodržování příslušných opatření, by k této kontrole souladu přispělo, a to i díky spotřebitelům – oznamovatelům (odst. 4.8).

4.18.2 V kontextu úsporných opatření si EHSV přeje upozornit na to, že je nezbytné poskytnout orgánům pověřeným dozorem nad trhem odpovídající prostředky pro plnění jejich úkolu a zaměřit jejich činnost na místa, kde se soustřeďují pokusy o obcházení zákona (přístavy, diskontní prodejny či subjekty bez stálého sídla), a to prostřednictvím posílené administrativní spolupráce, zejména co se týče boje proti padělání. Mechanismus oznamovatelů uvedený v odstavci 4.8 by měl zlepšit jejich účinnost s malým finančním zatížením veřejných financí.

4.18.3 EHSV je znepokojen tím, že některé průmyslové hospodářské subjekty mohou mít tak velkou váhu pro hospodářskou činnost či zaměstnanost členského státu, že hrozba jejich relokace může přimět vnitrostátní orgán, aby upustil od jakéhokoli postihu, čímž ohrožuje spotřebitele a vytváří nekalou soutěž vůči podnikům a zaměstnancům v celé Unii.

4.19 Podle Výboru je možné úzce monitorovat vývoj výrobků prostřednictvím pravidelných povinných zpráv a místních šetření. Organizace spotřebitelů a pracovníků jsou schopné plnit úlohu oznamovatelů, zvláště co se týče zdraví a bezpečnosti, a měly by být zapojeny do všech úrovní přípravy a provádění norem.

V Bruselu dne 4. června 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropské síti služeb zaměstnanosti, přístupu pracovníků ke službám mobility a další integraci trhů práce

COM(2014) 6 final – 2014/0002 (COD)

(2014/C 424/04)

Zpravodajka **paní Drbalová**

Spoluzpravodaj **pan Pariza Castaños**

Dne 3. února 2014 se Evropský parlament a dne 6. února 2014 Rada rozhodly, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropské síti služeb zaměstnanosti, přístupu pracovníků ke službám mobility a další integraci trhů práce

COM(2014) 6 final – 2014/0002 (COD).

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 13. května 2014.

Na 499. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 4. a 5. června 2014 (jednání dne 4. června), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 116 hlasy pro, žádný hlas nebyl proti a 1 člen se zdržel hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV podporuje návrh Komise nahradit rozhodnutí 492/2011 a prováděcí rozhodnutí 2012/733/EU samostatným nástrojem, jehož opatření zvýší transparentnost, umožní efektivní automatické zprostředkování, definuje podpůrné služby, zavede systém pro sdílení informací o nedostatku a nadbytku pracovní síly a bude fungovat na bázi nediskriminace a rovného zacházení.

1.2 EHSV doporučuje, aby EK definovala spravedlivou mobilitu v rámci článku 2 *Definice* s ohledem na nové formy mobility a větší potřebu spravedlivé mobility. Tato definice musí být vyvážená. EK by mohla za základ použít stávající znění článku 2 nařízení č. 492/2011 a zároveň vyjádřit svůj záměr zajistit plnou podporu lidem, kteří si přejí vykonávat své právo na práci v jiných členských státech na základě informované volby.

1.3 EHSV rozumí záměru Komise poskytovat téměř kompletní nabídku volných míst na portálu EURES rozšířením zásady transparentnosti i na jiné organizace než jsou veřejné služby zaměstnanosti (PES) prostřednictvím dobrovolné účasti jako partnerů sítě na základě minimálních společných kritérií. Vidí však rizika v tom, pokud nebude zaručeno, že soukromí poskytovatelé služeb musejí splňovat stejná kritéria kvality jako veřejné služby zaměstnanosti. V každém případě mohou členské státy v případě potřeby zavádět dodatečná kritéria nad rámec kritérií stanovených v příloze, avšak tato kritéria nesmí být v žádném ohledu diskriminační. Zúčastnění soukromí poskytovatelé služeb nesmí v žádném případě nabízet své služby za úplatu.

1.4 EHSV vyzývá členské státy, aby systematicky zpřístupňovaly základní informace o síti EURES a jejich specifických podpůrných službách, a to zejména příhraničním pracovníkům a mladým lidem, a aby informovaly a lépe propagovaly služby EURES.

1.5 EHSV pozitivně vnímá důraz na rozvoj a podporu přeshraniční spolupráce a návrh na využívání jednotného kontaktního místa pro komunikaci s přeshraničními pracovníky a zaměstnavateli v příhraničních oblastech. Doporučuje posílit úlohu partnerství EURES-T.

1.6 EHSV volá po koherenci a synergii s politikami EU na podporu mobility, zejména pokud jde o vytvoření sítě veřejných služeb zaměstnanosti (PES), opatření na podporu volného pohybu pracovníků a volného pohybu občanů a jejich rodin v EU. V souvislosti s implementací garance pro mladé podporuje rozšíření oblasti působnosti sítě EURES na kategorie občanů hledajících možnosti učňovské přípravy, pracovní stáže či jiné možnosti spojené s uzavřením pracovní smlouvy, je-li v souladu s články 45 a 46 SFEU, s cílem umožnit těmto pracovníkům pobývat v některém z členských států za účelem výkonu zaměstnání v souladu s právními a správními předpisy, jež upravují zaměstnávání vlastních státních příslušníků.

1.7 EHSV také opakuje, že by národní koordinační úřady v souvislosti s rozšířením kompetencí EURES a novými úkoly v oblasti podpůrných služeb, měly mít dostatek personálu a dalších zdrojů potřebných k výkonu své činnosti, včetně kvalitních vzdělávacích programů pro své pracovníky.

1.8 EHSV apeluje na členské státy, aby využily technické podpory Komise a dodržely stanovenou lhůtu pro vypracování počátečního inventáře svých národních klasifikačních systémů, jež umožní porovnat všechny klasifikační údaje s evropskou klasifikací dovedností/kompetencí, kvalifikací a povolání (ESCO).

1.9 EHSV vítá skutečnost, že by nový systém financování neměl ohrozit úlohu přeshraničních partnerství EURES, a je přesvědčen, že by se tato partnerství měla nadále podporovat prostřednictvím celounijních aktivit s případným doplněním z národních zdrojů či z ESF.

1.10 EHSV v souvislosti se shromažďováním údajů a ukazateli připomíná, že v nařízení musí být citlivě nastavena práva a povinnosti jednotlivých členských států ve smyslu předávání informací a statistik např. o mobilních pracovnících, kdy neexistují systémy, jak některé indikátory monitorovat. Výbor navrhuje, aby kvantitativní ukazatele byly doplněny o ukazatele kvality.

1.11 EHSV upozorňuje na zásadní úlohu sociálních partnerů na všech úrovních jako hlavních aktérů trhu práce. Apeluje na to, aby se stali plnoprávními partnery, plnili úkoly zahrnující poradenství a asistenci podnikům a pracovníkům a poskytovali informace týkající se záležitostí podniků a pracovních podmínek. Členské státy by měly zavést systémy umožňující účinnou účast sociálních partnerů v činnosti národních koordinačních úřadů s ohlednutím na vnitrostátní postupy a legislativní systémy.

1.12 EHSV vyzývá Komisi k předložení odpovídajícího legislativního balíčku, aby bylo možné zlepšit koordinaci systémů sociálního zabezpečení a uznávání a převodu práv získaných pracovníky.

1.13 Pokud jde o ochranu údajů, EHSV doporučuje, aby EK zvážila doporučení vyplývající ze stanoviska Evropského inspektora ochrany údajů (EDPS) z 3. dubna 2014.

2. Úvod

2.1 Ekonomika EU začala zase růst. Od poloviny roku 2013 ⁽¹⁾ zůstává míra nezaměstnanosti v EU poměrně stabilní. Dlouhodobá nezaměstnanost nadále roste kvůli dlouhému trvání krize. Míra nezaměstnanosti mládeže je alarmující a roste i míra chudoby práceschopného obyvatelstva ⁽²⁾.

⁽¹⁾ COM(2013) 801 final.

⁽²⁾ COM(2014) 12 final.

2.2 Situace si žádá naléhavou mobilizaci všech opatření a nástrojů na zvýšení otevřenosti a dynamiky evropských trhů práce, lepší sladění poptávky a nabídky a posílení pracovní mobility uvnitř EU. Větší mobilita uvnitř EU rozšíří možnosti zaměstnání a zaměstnavatelům pomůže lépe a rychleji zaplnit volná místa ⁽³⁾.

2.3 V iniciativě Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa ⁽⁴⁾ se Komise zavázala k reformě sítě Evropských služeb zaměstnanosti (EURES) s cílem zlepšit její schopnost přizpůsobovat nabídku poptávce a zprostředkovávat práci ve službách evropské strategie zaměstnanosti (včetně iniciativy „Vaše první zaměstnání“).

2.4 Závazek modernizovat EURES se objevil i ve Zprávě o občanství EU ⁽⁵⁾ a prolíná se i s dalšími iniciativami Komise na podporu volného pohybu pracovníků v EU ⁽⁶⁾, vytvoření Evropské sítě veřejných služeb zaměstnanosti (PES) ⁽⁷⁾, implementace opatření balíčku zaměstnanosti ⁽⁸⁾ i všech nástrojů k zapojení mladých lidí do zaměstnání ⁽⁹⁾.

2.5 Pro EHSV zůstává volný pohyb pracovních sil při respektování principu nediskriminace a rovného zacházení ⁽¹⁰⁾ a odstraňování zbyvajících překážek mobility ⁽¹¹⁾ i nadále jednou z priorit EU. V řadě svých doporučení volal po přeměně EURES ⁽¹²⁾ ve skutečný nástroj sladování nabídky a poptávky na evropském trhu práce.

3. Shrnutí návrhu

3.1 V roce 2012 došlo z podnětu Komise a prostřednictvím jejího rozhodnutí z roku 2012 ⁽¹³⁾ k určitým změnám sítě EURES. Kapitola II nařízení (EU) č. 492/2011, která představuje evropský právní rámec pro vyrovnání nabídky zaměstnání a poptávky po zaměstnání a pro výměnu informací týkajících se pracovní mobility uvnitř EU a mezi členskými státy, se však prakticky nezměnila od roku 1992. Vzhledem k nově navrhovanému nařízení projde Charta EURES revizí ⁽¹⁴⁾.

3.2 Nové formy mobility a změny v technologiích pro sdílení údajů o volných pracovních místech a využívání mnoha různých kanálů pro nábor ze strany uchazečů o zaměstnání i zaměstnavatelů, rostoucí úloha zprostředkovatelů na trhu práce, ale i rostoucí počet pracovníků pevně odhodlaných přestěhovat se za prací do zahraničí vede k naléhavé a komplexní revizi fungování EURES.

3.3 Z hlediska rychlého dosažení cílů a odstranění zjištěných nedostatků se ukázala varianta zavedení nového nařízení a vytvoření samostatného nástroje jako neoptimálnější. Síť EURES se má stát skutečným nástrojem pro umísťování a nábor pracovníků fungujícím na bázi nediskriminace a rovného zacházení. Síť bude postupně rozšiřována tak, aby zahrnovala i učňovskou přípravu a stáže (pilotní projekt „Tvoje první práce přes EURES“).

3.4 Před přijetím rozhodnutí z roku 2012 a na základě hodnocení EURES provedeného v roce 2010 ⁽¹⁵⁾ Komise vedla konzultace o stávajících nedostacích a možnostech budoucího zaměření EURES. Návrh byl konzultován s Výborem pro volný pohyb pracovníků, který by v tomto procesu měl sehrávat aktivnější úlohu.

⁽³⁾ Jen asi 7,5 milionu evropských pracovních sil z celkového počtu 241 milionů (3,1 %) je ekonomicky aktivních v jiném členském státě.

⁽⁴⁾ COM(2010) 682 final, 23.11.2010.

⁽⁵⁾ COM(2013) 269 final.

⁽⁶⁾ COM(2013) 236 final.

⁽⁷⁾ COM(2013) 430 final.

⁽⁸⁾ COM(2012) 173 final.

⁽⁹⁾ COM(2012) 727 final.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 341, 21.11.2013, s. 54–58.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 228, 22.09.2009, s. 14.

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 67, 06.03.2014, s. 116-121; Úř. věst. C 214, 8.7.2014, s. 36–39.

⁽¹³⁾ COM(2014) 6 final 2014/0002 (COD).

⁽¹⁴⁾ SWD(2012) 100 Přizpůsobení Evropských služeb zaměstnanosti cílům strategie Evropa 2020, doprovodný dokument k dokumentu COM(2012) 173 final.

⁽¹⁵⁾ COM(2010) 731 final.

3.5 Hodnocení ukázalo na některé zásadní nedostatky sítě EURES. Nejvýznamnější z nich byly: 1) neúplný soubor pracovních míst a životopisů přístupných všem členským státům na úrovni EU, 2) omezená zprostředkovací schopnost portálu EURES, 3) nestejný přístup ke službám EURES v EU, 4) omezená dostupnost pomoci při zprostředkování, nábore a umístování pro uchazeče o zaměstnání a zaměstnavatele, 5) neefektivní výměna informací o trhu práce mezi členskými státy ohledně nedostatku a nadbytku pracovních sil.

3.6 EURES již nemůže fungovat v současné podobě. Členské státy podpořily myšlenku přesměrování EURES a zavedení cyklu plánování programů a společných ukazatelů pro činnosti EURES v rámci zvýšení transparentnosti jeho fungování a posílení výměny informací a zlepšení koordinace činnosti.

3.7 V rámci celé Unie by se měly zpřístupnit základní informace o síti EURES všem uchazečům o zaměstnání a zaměstnavatelům, kteří mají zájem o klientské služby za účelem nábore, umožnit jim přístup k síti EURES a podporovat fungování sítě EURES prostřednictvím výměny informací o nedostatku a přebytku pracovních sil v jednotlivých členských státech.

3.8 Cílem návrhu je dosáhnout stavu, kdy portál EURES bude obsahovat téměř kompletní nabídku volných pracovních míst, uchazeči o zaměstnání z celé EU budou mít k těmto volným pracovním místům okamžitý přístup a kdy bude současně zaregistrovaným zaměstnavatelům k dispozici celý soubor životopisů, z nichž budou moci provádět nábor.

3.9 Důležitým krokem bude zajistit portálu EURES kvalitní automatizované zprostředkování volných pracovních míst a životopisů, překlady informací do všech jazyků a srozumitelné informace o dovednostech, povoláních a kvalifikacích získaných na vnitrostátní a odvětvové úrovni.

3.10 Veškerá činnost Komise v souvislosti se sítí EURES, pro niž bude zapotřebí lidských či finančních zdrojů, spadá do působnosti nařízení, kterým se zřizuje program pro zaměstnanost a sociální inovace (EaSI) ⁽¹⁶⁾ (na období 2014–2020).

4. Konkrétní připomínky

4.1 Definice

4.1.1 Vzhledem k novým vzorcům mobility a vyšší potřebě spravedlivé mobility by EK měla definovat spravedlivou mobilitu odpovídajícím způsobem. EK by mohla za základ použít stávající znění článku 2 nařízení č. 492/2011 a zároveň vyjasnit, že spravedlivou mobilitou se rozumí i právo na přístup ke kompletní nabídce zaměstnání v rámci celé EU a právo této příležitosti využít.

4.1.2 V rámci koncepce mobility by měly být zohledněny postoje a specifická situace jednotlivých zemí, aby byl zajištěn efektivní oběh talentovaných jedinců. Podle článku 26 návrhu utvářejí členské státy svoji politiku mobility jako nedílnou součást své politiky zaměstnanosti.

4.2 Transparentnost

4.2.1 EHSV rozumí záměru Komise rozšířit zásadu transparentnosti i na jiné subjekty, avšak spatřuje rizika v tom, pokud veřejné služby zaměstnanosti, soukromé agentury práce a další organizace provozující služby zaměstnanosti nebudou muset splňovat stejná kritéria kvality (ve srovnání se standardem veřejných služeb zaměstnanosti). Systém musí být transparentní a musí dodržovat zásadu rovného zacházení s žadatelskými organizacemi.

4.2.2 Návrh nařízení od veřejných služeb zaměstnanosti a ostatních partnerů EURES naopak vyžaduje, aby umožnili lepší přístup k portálu EURES na portálech vyhledávání pracovních míst, které provozují. V některých zemích je velice obtížné kontaktovat poradce sítě EURES. Mnoho uchazečů o zaměstnání se rovněž potýká s řadou byrokratických a finančních překážek, jde zejména o mladé lidi.

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 238.

4.2.3 Nedávná zkušenosti navíc ukazují, že v mnoha zemích o síti EURES a jejích službách panuje jen velmi malé povědomí, zejména mezi mládeží. A pouze třetina zaměstnavatelů síť EURES znala ještě před tím, než se s ní dostala do styku. Členské státy musejí lépe informovat o službách EURES a prosazovat je tak, aby se lidé rozhodovali o přijetí pracovního místa v jiné zemi na základě plné informovanosti.

4.2.4 Výbor vítá, že došlo k rozšíření oblasti působnosti sítě EURES na kategorie občanů, zejména mladých lidí, kteří hledají možnosti učňovské přípravy, pracovní sáže či jiné možnosti spojené s uzavřením pracovní smlouvy v souladu s články 45 a 46 SFEU, s cílem umožnit těmto pracovníkům pobývat v některém z členských států za účelem výkonu zaměstnání v souladu s právními a správními předpisy, jež upravují zaměstnávání vlastních státních příslušníků.

4.2.5 EHSV rovněž vítá zaměření na podporu přeshraniční spolupráce a využívání jednotného kontaktního místa pro komunikaci s přeshraničními pracovníky a zaměstnavateli v příhraničních oblastech a doporučuje využít již zřízených kontaktních míst pro podnikatele.

4.2.6 Partnerství EURES-T, sdružující veřejné služby zaměstnanosti, odbory, regionální organizace zaměstnavatelů, v některých případech i místní či regionální samosprávu, by se měla posilovat a jejich úloha jasně definovat.

4.2.7 EHSV doporučuje vyjasnit vztah sítě EURES k poradenskému a informačnímu portálu EU pro vnitřní trh SOLVIT, zejména pokud jde o ustanovení (článek 7, odstavec 4), které se týká podpory ze strany Národního koordinačního úřadu v případě stížností týkajících se volných pracovních míst a nábory v rámci sítě EURES a rovněž spolupráce s veřejnými orgány, například inspektoráty práce.

4.3 *Automatizované zprostředkování prostřednictvím společné platformy IT*

4.3.1 Ačkoliv je mechanismus pro dosažení rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou zakotven již v článku 13 nařízení 492/2011⁽¹⁷⁾, v současné době žádná automatizovaná elektronická výměna životopisů a jiných informací o profilu uchazečů o zaměstnání neprobíhá.

4.3.2 Výbor uznává, že pro zajištění interoperability není třeba v této fázi harmonizovat národní klasifikační systémy, nicméně podporuje snahu Komise, aby členské státy do roku 2017 provedly počáteční inventarizaci svých klasifikačních systémů, která umožní porovnat všechny klasifikační údaje s evropskou klasifikací dovedností, kompetencí, kvalifikací a povolání (ESCO), jež bude sloužit jako nástroj automatizovaného zprostředkování a plně interoperability údajů mezi vnitrostátními orgány.

4.4 *Podpůrné služby*

4.4.1 Síť EURES musí zajišťovat komplexní balíček služeb pro své klienty, uchazeče o zaměstnání i zaměstnavatele – zvyšování povědomí, zprostředkování informací, zavádění mechanismů usnadňujících registrace, evidence životopisů a volných pracovních míst, automatizované zprostředkování, umístění do zaměstnání, pomoc při nábory, ale i kontakt na příslušné organizace, zejména odborové, na které se uchazeč může obrátit po přijetí do zaměstnání.

4.4.2 Služby pro pracovníky i zaměstnavatele by měly být poskytovány zdarma.

4.4.3 EHSV vítá, že členské státy budou muset systematictěji sdílet vnitrostátní informace o nedostatku a nadbytku pracovní síly a souvisejících politikách. Avšak rozhodování o těchto politikách nespadá do působnosti tohoto nařízení.

⁽¹⁷⁾ Zvláštní služba každého členského státu by měla pravidelně a co nejdříve předávat zvláštním službám ostatních členských států a Evropskému koordinačnímu úřadu nabídky volných pracovních míst, kterým by mohli vyhovět státní příslušníci z ostatních členských států, nabídky volných pracovních míst určených třetím zemím, žádosti o zaměstnání osob, které formálně prohlásily, že chtějí pracovat v jiném členském státě a informace podle regionů a oborů činnosti uchazečů o zaměstnání, kteří prohlásili, že jsou připraveni pracovat v jiné členské zemi.

4.4.4 EHSV považuje za důležité jasné rozdělení kompetencí a povinností mezi Evropským koordinačním úřadem, jehož úkolem je utváření soudržného rámce a poskytování horizontální podpory, národními koordinačními úřady, veřejnými službami zaměstnanosti a partnery EURES.

4.4.5 Národní koordinační úřady budou v souvislosti s rozšířením kompetencí EURES plnit řadu nových úkolů a měly by k tomuto účelu mít dostatek personálu a finančních zdrojů potřebných k výkonu své činnosti, včetně kvalitních vzdělávacích programů pro své pracovníky. EK by měla zajistit, aby se jim dostalo co možná nejvíce technické a poradní pomoci.

4.4.6 Bylo by užitečné, kdyby jednotlivé národní koordinační úřady vypracovávaly pracovní programy pro organizace, které se na území daného státu účastní činnosti sítě EURES. Tyto programy by definovaly plánované činnosti, celkový objem lidských a finančních zdrojů přidělených pro jejich provádění a mechanismy monitorování a hodnocení plánovaných činností.

4.5 Ochrana osobních údajů

4.5.1 Opatření stanovená nařízením musí být prováděna v souladu s právními předpisy Unie upravujícími ochranu osobních údajů⁽¹⁸⁾. Souhlas pracovníků s poskytnutím údajů portálu EURES musí být výslovný, jednoznačný, dobrovolný, konkrétní a informovaný.

4.5.2 Cílem je zajistit jak účinné dodržování předpisů upravujících ochranu základních práv a svobod fyzických osob, tak i volný pohyb osobních údajů mezi členskými státy a orgány a institucemi a orgány Společenství při výkonu jejich příslušných pravomocí.

4.5.3 EHSV bere na vědomí, že pokračují konzultace s evropským inspektorem ochrany údajů odrážející novou, rozšířenou roli sítě EURES. EHSV doporučuje Komisi, aby zohlednila doporučení a závěry stanoviska EDPS z 3. dubna⁽¹⁹⁾.

4.6 Změna ve financování v rámci ESF

4.6.1 EHSV vítá skutečnost, že nový systém financování neohrozí důležitou úlohu přeshraničních partnerství EURES, zejména v exponovaných regionech, a je přesvědčen, že by se tato partnerství měla nadále podporovat prostřednictvím celounijních aktivit s případným doplněním z národních zdrojů či z ESF.

4.6.2 Pokud jde o ESF, měl by jasně stanovit priority EURES a zajistit jim odpovídající podporu. Procedury spojené s žádostí o grant a jeho poskytnutím musí zůstat koherentní, transparentní a snadno zvládnutelné.

4.7 Úloha sociálních partnerů

4.7.1 Evropská komise hovoří o novém vymezení úlohy sociálních partnerů⁽²⁰⁾. Sociální partneři by se měli plně zapojit do cyklu programování a podávání zpráv a měli by být zváni na zasedání.

4.7.2 EHSV však zdůrazňuje zásadní úlohu sociálních partnerů na všech úrovních jako hlavních aktérů trhu práce, kteří se významně podílejí na aktivitách EURES spojených se sladováním dovedností a volných pracovních míst. Jejich úloha by neměla být snižována na úlohu přidružených členů⁽²¹⁾. Zejména národní koordinační úřady by měly posílit spolupráci se sociálními partnery a profesními organizacemi. Výbor navrhuje, aby se sociální partneři na evropské i vnitrostátní úrovni vhodným způsobem podíleli na činnosti evropského úřadu a národních koordinačních úřadů.

⁽¹⁸⁾ Nařízení EP a Rady (ES) č. 45/2001; Úř. věst. L 281, 23.11.1995, s. 31.

Směrnice 95/46/ES ukládá členským státům, aby zajistily „ochranu základních práv a svobod fyzických osob, zejména práva na soukromí, v souvislosti se zpracováním osobních údajů“, a zaručily „volný pohyb osobních údajů“ ve Společenství.

⁽¹⁹⁾ http://edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Opinions/2014/14-04-03_Workers_mobility_EN.pdf

⁽²⁰⁾ Viz zápis ze zasedání Poradního výboru pro volný pohyb pracovníků z 12. 4. 2013.

⁽²¹⁾ Společný dopis Evropských sociálních partnerů – ETUC, BUSINESSEUROPE, UEAPME a CEEP komisaři László Andorovi z 19. 12. 2012.

4.8 Sledování a hodnocení činnosti sítě EURES v oblasti zaměstnanosti

4.8.1 Za účelem zajištění dostatečných informací pro měření výsledků sítě EURES by měly být zavedeny společné ukazatele jako vodítko pro organizace zapojené do sítě EURES při identifikaci jejich výsledků; měly by rovněž pomoci měřit dosažený pokrok v porovnání s cíli stanovenými pro EURES jako celek. Důležité je využívání také kvalitativních ukazatelů, jako je kvalita zaměstnání, rovnost zacházení, práva sociálního zabezpečení apod. V nařízení musí být citlivě nastavena práva a povinnosti jednotlivých členských států ve smyslu předávání informací a statistik např. o mobilních pracovnících, kdy neexistují systémy, jak některé indikátory monitorovat.

V Bruselu dne 4. června 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o průzkumu a těžbě uhlovodíků (jako je plyn z břidlic) s použitím vysokoobjemového hydraulického štěpení v EU

COM(2014) 23 final

(2014/C 424/05)

Zpravodaj: **pan ZBOŘIL**

Spoluzpravodaj: **pan IONIŤÁ**

Dne 22. ledna 2014 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o průzkumu a těžbě uhlovodíků (jako je plyn z břidlic) s použitím vysokoobjemového hydraulického štěpení v EU

COM(2014) 23 final.

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 22. května 2014.

Na 499. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 4. a 5. června 2014 (jednání dne 4. června), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 163 hlasy pro, 18 hlasů bylo proti a 10 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropská unie prochází obdobím rozsáhlé transformace v oblasti energetiky; evropská ekonomika a zranitelní spotřebitelé čelí zvyšujícímu se ohrožení v oblasti spolehlivosti dodávek a vysokých cen energie.

1.2 Vysokoobjemové hydraulické štěpení – „frakování“ – budí obavy z hlediska účinků na veřejné zdraví a životní prostředí; je potřebné dotčeným komunitám poskytovat nejlepší možné informace, čímž se usnadní jejich ochrana, stejně jako je potřebné vyšší zapojení místní úrovně do rozhodování o jednotlivých projektech, v souladu s příslušnými právními požadavky.

1.3 Pokyny Komise k těžbě nekonvenčních uhlovodíků tvoří soustava zásad, které mají členské státy uplatnit do šesti měsíců, a navazující systém monitorování. Za zásadní faktor minimalizace rizika a zabezpečení přijetí takových projektů veřejností se považuje transparentnost průzkumných a těžebních činností.

1.4 EHSV zastává mínění, že dokumenty Komise (sdělení a doporučení) se zakládají na realistickém hodnocení tématu a další diskuse se musí zakládat na skutečnostech a poznacích, je však také nutné brát v úvahu významné subjektivní faktory, jako je vnímání rizika veřejností. EHSV zaujímá vyvážený pohled na potenciální úlohu nekonvenčních uhlovodíků v energetické skladbě Evropské unie.

1.5 EHSV oceňuje použitý zrychlený postup, kdy doporučení umožňují zahájit transparentní postup schválení průzkumných aktivit v zemích, jež považují využívání nekonvenčních uhlovodíků za nezbytné ke splnění svých energetických potřeb.

1.6 EHSV se domnívá, že tento rámec, bude-li řádně prováděn, dostatečně vyhovuje potřebám použití na úrovni místních komunit, a není tedy nutné v tuto chvíli přijímat specifickou „směrnici o břidlicovém plynu“. „Acquis“ Evropské unie poskytuje přiměřené prostředky k nalezení řešení přeshraničních účinků frakování, pokud by skutečně nastaly. Pokud by objem takové aktivity v budoucnosti podstatně vzrostl, měla by se tato věc přehodnotit.

1.7 EHSV by rád připomněl, že zdroje nekonvenčních uhlovodíků rozvíjené ve správném institucionálním rámci mohou být pro Evropu růstovým faktorem. Relativně čisté, spolehlivé a pružné získávání energie z fosilních paliv je potřebné k vyvažování nerovnováhy elektrické energetické sítě. Kromě toho časté politické krize v zemích za východní hranicí Evropské unie připomínají, jak důležitá je tato včasná diverzifikace zdrojů dodávek.

1.8 EHSV doporučuje, aby do dalších dokumentů Komise bylo zařazeno několik dalších faktů o technologii frakování. Spotřeba vody není tak vysoká, jak se někdy předpokládá. Práce v oblastech postižených nedostatkem vody však vyžaduje zvláštní pozornost. Chemické látky podléhají regulaci (na základě REACH) a neměly by se používat žádné nebezpečné látky. Je třeba řádně řídit prevenci úniků plynu, stejně jako spalování odpadního plynu. Platí zde zásada „znečišťovatel platí“.

1.9 EHSV zdůrazňuje, že v zájmu sociální spravedlnosti a přijetí nekonvenčních uhlovodíků veřejností je nutné, aby část příjmů z těžebních poplatků a spotřebních daní putovala do rozpočtů dotčených komunit, a to transparentním a předvídatelným způsobem, čímž by jim kompenzovala jakékoliv negativní externalitu, které by mohly nastat.

2. Úvod

2.1 Evropská unie prochází rozsáhlou transformací v oblasti energetiky, která je reakcí na různé společně působící faktory, jako jsou význačné technologické objevy (v oblasti obnovitelných zdrojů i fosilních paliv), významné geopolitické posuny a velkorysé politické záměry. Jejich výslednicí jsou někdy komplexní změny, jejichž účinky je těžké rozklíčovat. Zdroje energie se sice znásobily a diverzifikovaly, ale evropská ekonomika a zranitelní spotřebitelé čelí zvyšujícímu se ohrožení v oblasti spolehlivosti dodávek a vysokých cen energie.

2.2 Jednou z nových technologií posledních desetiletí je vysokoobjemové hydraulické štěpení – „frakování“ –, jež ve Spojených státech rychle dozrálo a přineslo nesporné výhody v podobě zvýšení zásob zemního plynu k hospodářskému využití a podstatnému snížení cen. Frakování zároveň budí obavy z důsledků pro veřejné zdraví a životní prostředí, přičemž si veřejnost stěžuje na nedostatečnou úroveň transparentnosti a konzultování aktivit v oblasti břidlicového plynu. Je nutné, aby dotčené komunity byly lépe informovány, a místní úroveň se musí více zapojit do rozhodování o jednotlivých projektech, a to včetně postupu posuzování dopadu, jak vyplývá z příslušných právních povinností.

2.3 EHSV by rád podpořil zprávu Komise, že zdroje nekonvenčních uhlovodíků rozvíjené ve správném institucionálním rámci mohou být pro Evropu růstovým faktorem. Zkušenosti získané při využívání obnovitelných zdrojů ukazují, že v dohledné době bude stále ještě potřebné relativně čisté, spolehlivé a pružné získávání energie z fosilních paliv, které umožní předcházet nerovnováze v systémech elektrické energie. Kromě toho časté politické krize v zemích za východní hranicí Evropské unie znovu ukazují, jak důležitá je diverzifikace zdrojů dodávek energie.

3. Dokument Komise

3.1 Evropské ekonomiky i občané potřebují udržitelnou a cenově dostupnou energii se zabezpečenými a spolehlivými dodávkami. Vysoká úroveň závislosti na dovozu a nízká diverzifikace zdrojů energie spolu s dalšími faktory přispívají ke zvyšování cen v EU, zejména ve srovnání se situací některých našich hlavních konkurentů.

3.2 Technický pokrok umožnil přístup k nekonvenčním fosilním palivům, jejichž těžba dříve byla příliš obtížná nebo nákladná. Ve Spojených státech v současné době připadá 60 % domácí produkce plynu na nekonvenční plyn, přičemž plyn z břidlic vykazuje nejvyšší míry růstu; to umožňuje z USA vyvážet levnější uhlí, zejména do EU.

3.3 Možné zásoby zemního plynu z břidlicových souvrství vyvolaly vysoká očekávání rovněž v některých částech EU: plyn z břidlic může potenciálně nahradit uhlíkově náročnější fosilní paliva, může snížit závislost na dodavatelích energií z oblastí mimo EU a může vytvářet nová pracovní místa, hospodářský růst a veřejné příjmy. Z toho důvodu některé členské státy aktivně provádějí průzkum plynu z břidlic.

3.4 Rizika spojená s technikou vysokoobjemového hydraulického štěpení – obecně nazývanou „frakování“ – však vyvolávají obavy z účinků na veřejné zdraví a životní prostředí. Značná část obyvatelstva rovněž pociťuje nedostatečnou úroveň předběžné opatrnosti, transparentnosti a veřejného projednávání, pokud jde o činnosti související s plynem z břidlic. Některé členské státy se rozhodly hydraulické štěpení zakázat nebo uložit moratoria.

3.5 V reakci na obavy veřejnosti se Komise rozhodla, že vytvoří rámec pro bezpečnou a zabezpečenou těžbu nekonvenčních uhlovodíků v EU, jímž hodlá:

- zajistit, aby členské státy, které si to přejí, mohly bezpečně a účinně využívat příležitosti k diverzifikaci zdrojů energie a zlepšení konkurenceschopnosti;
- zajistit jasnost a předvídatelnost pro hospodářské subjekty i občany, mj. v projektech průzkumu;
- plně uvážit emise skleníkových plynů a řízení rizik pro klima a životní prostředí, včetně zdravotních rizik, v souladu s očekáváním veřejnosti.

3.6 Sdělení doprovází doporučení, které doplňuje stávající „*acquis*“ Evropské unie a uvádí minimální zásady pro průzkum a těžbu uhlovodíků s použitím vysokoobjemového hydraulického štěpení. Cílem tohoto doporučení je umožnit rozvoj bezpečného a zabezpečeného využívání těchto zdrojů a podpořit nastolení rovných podmínek pro toto odvětví ve všech členských státech EU, které se rozhodnou tyto zdroje využívat.

3.7 Podle aktuálně dostupných informací má v Evropě těžba zemního plynu z břidlicových souvrství zřejmě největší potenciál ve srovnání s jinými nekonvenčními fosilními palivy: technicky vytěžitelné zásoby plynu z břidlic byly odhadnuty na 16 bilionů metrů krychlových, což je mnohem více, než činí zásoby zemního plynu zadržovaného v omezené plynopropustných horninách (3 bil. m³) nebo slojového metanu (2 bil. m³). Jak se budou rozvíjet projekty průzkumu, budou se také prohlubovat znalosti o ekonomicky vytěžitelných zdrojích z břidlicových souvrství a o dalších nekonvenčních zdrojích plynu a ropy.

3.8 Členskými státy s vysokou závislostí na dovozu by mohla nová technologie nabídnout možnost diverzifikovat energetické zdroje a zvýšit bezpečnost dodávek. I slabý pokles cen plynu nebo zabránění jejich vzestupu – například díky lepší nebo stejné vyjednávací pozici vůči dodavatelům plynu z nečlenských zemí EU – by bylo pro členské státy prospěšné. Činnosti související s plynem z břidlic mají rovněž potenciál zajistit přímé nebo nepřímé hospodářské přínosy, například prostřednictvím regionálních investic do infrastruktury, přímých a nepřímých pracovních příležitostí a veřejných příjmů v podobě daní, poplatků a těžebních poplatků.

3.9 Odborníci se shodují na tom, že těžba břidlicového plynu zanechává obvykle větší environmentální stopu než rozvoj konvenčního plynu; vyžaduje intenzivnější technologii stimulace vrtů, probíhá především na pevnině a pokrývá rozsáhlejší oblasti. Kromě toho je třeba vyvrtat více vrtů, protože produktivita vrtů při těžbě plynu z břidlic je obecně nižší než produktivita konvenčních vrtů. Některé z těchto rizik a dopadů by mohly mít přeshraniční důsledky, například v případě znečištění vody a ovzduší.

3.10 Rizika pro životní prostředí, která zahrnují i zdravotní rizika, vyvolala v různé míře obavy veřejnosti včetně přímého odporu proti projektům těžby plynu z břidlic. Za problém je zejména považována informační asymetrie mezi provozovateli a příslušnými orgány nebo širokou veřejností, zejména pokud jde o složení štěpících kapalin a geologické podmínky, v nichž má štěpení probíhat.

3.11 Výše uvedené doporučení vyzývá členské státy, aby při uplatňování nebo přizpůsobování svých právních předpisů platných pro uhlovodíky, v souvislosti s nimiž se používá vysokoobjemové hydraulické štěpení, zajistily, že:

- před udělením licencí k průzkumu nebo těžbě uhlovodíků, při nichž se očekává provádění činností zahrnujících vysokoobjemové hydraulické štěpení, bude provedeno strategické posouzení vlivů na životní prostředí;
- bude provedena charakterizace a posouzení rizik spjatých s konkrétní lokalitou, a to s ohledem jak na horninové podloží, tak na povrch;

- bude nahlášen základní stav (např. vody, ovzduší, seismicity), aby byly k dispozici výchozí údaje pro následné monitorování nebo pro případ mimořádné události;
- veřejnost bude informována o složení kapaliny používané při hydraulickém štěpení v jednotlivých vrtech, jakož i o složení odpadních vod, o výchozích údajích a o výsledcích monitorování;
- vrt bude náležitě izolován od okolních geologických souvrství, především proto, aby se zabránilo kontaminaci podzemních vod;
- uvolňování plynů do atmosféry bude omezeno na skutečně výjimečné případy v zájmu provozní bezpečnosti, bude minimalizováno řízení spalování plynů a plyn bude jímán pro následné použití (ať už na místě, nebo prostřednictvím plynovodů).

3.12 Doporučuje se také, aby členské státy zajistily, že společnosti budou v zájmu prevence, omezení a snížení dopadů a rizik průzkumu a těžby vždy používat nejlepší dostupné techniky a osvědčené odvětvové postupy. Kromě toho Komise v současné době přezkoumává stávající referenční dokument o nejlepších dostupných technikách (BREF) týkající se těžebního odpadu podle směrnice o odpadech z těžebního průmyslu. Výbor věří, že výsledek bude brzy zveřejněn.

3.13 Komise hodlá usnadnit zapojení veřejnosti, takže zřídí evropskou vědeckotechnickou síť pro těžbu nekonvenčních uhlovodíků, která sdruží odborníky z průmyslu, výzkumu, akademické sféry a rovněž subjekty občanské společnosti. Další výzkum na poli pochopení, prevence a zmírňování environmentálních dopadů a rizik spojených se záměry v oblasti průzkumu a využívání plynu z břidlic je rovněž uveden v pracovním programu na období 2014–2015 v rámci programu Horizont 2020.

3.14 Členské státy EU by měly začít uplatnit zásady stanovené v doporučení do šesti měsíců a počínaje rokem 2015 by měly informovat Komisi o přijatých opatřeních. Komise bude pečlivě sledovat provádění doporučení formou veřejného srovnávacího přehledu situace v členských státech a přezkoumá po 18 měsících efektivnost této politiky.

4. Připomínky Výboru

4.1 EHSV oceňuje vyvážený přístup Evropské komise k problematice nekonvenčních uhlovodíků. Taková diskuse musí být otevřená a založená na skutečnostech a poznatcích. Je nicméně nutné brát v úvahu i subjektivní hlediska, jako je například vnímání rizika veřejností. Sdělení se problematikou zabývá komplexně, poskytuje dobře strukturované informace a zdůrazňuje nejvýznamnější problémy, jež je nutno řešit v oblasti ochrany životního prostředí a zdraví a v oblasti přijetí širokou veřejností. Nabízí vyvážený pohled na potenciální úlohu nekonvenčních uhlovodíků v energetické skladbě Evropské unie.

4.2 Je nutné se řídit zásadou subsidiarity, protože ne všechny země EU disponují tímto primárním zdrojem energie. „Acquis“ Evropské unie poskytuje přiměřené prostředky k nalezení řešení přeshraničních účinků frakování, pokud by skutečně nastaly. EHSV je přesvědčen, že stávající právní úprava EU je přiměřená a pokrývá většinu hledisek týkajících se frakování, a není tedy nutné v tuto chvíli přijímat specifickou „směrnici o břidlicovém plynu“. Důsledné provádění existujících právních závazků představuje bezpečnou cestu rozvoje této nové technologie těžby.

4.3 V Evropské unii panuje relativní nedostatek zdrojů surovin; všechny dostupné zdroje by se měly využívat co nejúčinnějším způsobem, ale s ohledem na rizika ohrožující zdraví a životní prostředí. Na druhé straně žádná lidská aktivita není zcela bez rizika a racionální řízení rizika musí být součástí každého lidského počínu, tedy i průzkumu a těžby nekonvenčních uhlovodíků.

4.4 Zásadní význam pro zajištění přijetí této nové technologie veřejností má vysoká úroveň transparentnosti každého projektu průzkumu nebo těžby. Transparentnost by se měla vyžadovat již od raných fází jejich přípravy. Má-li být možné posoudit realisticky zásoby zdrojů a ekonomické přínosy využití jejich ložisek, jsou nutné průzkumné vrty v oblastech možného výskytu břidlicového plynu. Je nutné zajistit řádné posouzení dopadů průzkumů. Zabezpečení dodávek a jejich udržitelnost jsou základními pilíři energetické politiky Evropské unie. Nicméně vzhledem k tomu, že nerovnováhu, kterou v systému vytváří větrná a sluneční energie, není možné odstranit bez negativního vlivu na dosahování jiných záměrů, jako je snižování emisí uhlíku nebo zvyšování účinnosti, jeví se využití nekonvenčního plynu jako schůdná možnost hladkého přechodu k novým zdrojům energie.

4.5 Je rovněž třeba brát v úvahu geopolitická hlediska, zejména ve světle nedávných událostí na Ukrajině, k nimž došlo po zveřejnění sdělení a souvisejících doporučení. Tato hlediska se vztahují k zabezpečení dodávek energie v případě, že v blízkém sousedství Evropské unie bude přetrvávat napjatá situace nebo dojde k obchodní válce s Ruskem. Souvisejí však také s vývojem v jiných částech světa a postupným poklesem významu Evropské unie mezi hlavními obchodními seskupeními.

4.6 EHSV konstatuje, že technologie těžby nekonvenčních uhlovodíků dosáhla v posledních letech značného pokroku. Podařilo se úspěšně a důvěryhodným způsobem vyřešit klíčové problémy související s životním prostředím a bezpečností a snížila se rizika v rozhodujících environmentálních oblastech. Je nicméně nutné pozorně monitorovat zejména nebezpečí kontaminace vody a zvláštní pozornost se musí věnovat oblastem trpícím nedostatkem vody. EHSV doporučuje, aby byly dokumenty Komise při nejbližší příležitosti revidovány a byla v nich uplatněna dále uvedená doporučení.

4.7 Při posuzování projektů těžby by se měly v plném rozsahu vysvětlit výhody, které přinesou místním komunitám (infrastruktura, pracovní příležitosti, daně a těžební poplatky atd.). Je velmi důležité – a patří to k osvědčeným postupům –, aby část příjmů z těžebních poplatků a spotřebních daní putovala transparentním a předvídatelným způsobem do místních rozpočtů, pokud možno za využití vzorce, který je možné podrobit veřejnému přezkoumání. Je to nutné k tomu, aby byly místním komunitám kompenzovány všechny případné negativní externality těžby a redukoval se jejich odpor proti těmto projektům. EHSV doporučuje, aby byl tento bod začleněn do doporučení Komise.

4.8 Je třeba v plném rozsahu vysvětlovat výhody z hlediska ochrany klimatu – emise ze spalovacího procesu budou přibližně poloviční ve srovnání se spalováním uhlí. Při posuzování této záležitosti bychom měli mít na paměti dopady úniků plynu na cestě od vrtu ke kotli, které jsou v některých částech světa celkem značné, ale jen výjimečně jsou odhaleny. Neoficiálně odborníci připouštějí, že úniky plynu v neodpovědně řízených nalezištích plynu dosahují až 12–13 %, přičemž správné provozní postupy umožňují udržet tyto úniky pod 3 %!

4.9 V konkrétních těžebních pánvích je nutné pozorně posoudit geologická a seismická rizika, ale sdělení by mělo zmínit, že frakovací proces probíhá v daleko hlubších vrtech než u konvenční těžby, tedy v případě břidlicového plynu podstatně hlouběji, než leží vodonosné vrstvy. Znalosti této oblasti by se však měly dále prohlubovat s ohledem na střednědobá a dlouhodobá rizika vyplývající z obrovského rozsahu operací, které se v této nové technologii uplatňují.

4.10 Komise by též mohla zmínit, že spotřeba vody na jeden vrt je poměrně malá a podstatná část tohoto objemu se vrací na povrch, aby byla použita znovu nebo řádně zpracována. Používané chemické látky podléhají v Evropské unii nařízení REACH a je nutné odpovědně řídit prevenci úniků plynu, stejně jako spalování odpadního plynu. Dále je zábor půdy ve vztahu k energetické hustotě jiných nalezišť plynu daleko nižší, než je tomu u zařízení využívajících energii slunce, větru nebo biomasy. Tento jev je v současné době značně podceňován zastánci různých druhů obnovitelných zdrojů, přestože má často důležitou úlohu při posuzování použitelnosti primárních zdrojů energie.

V Bruselu dne 4. června 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Rámec politiky v oblasti klimatu a energetiky v období 2020–2030

COM(2014) 15 final

(2014/C 424/06)

Zpravodajka: **paní Sirkeinen**

Dne 8. května 2014 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Rámec politiky v oblasti klimatu a energetiky v období 2020–2030

COM(2014) 15 final.

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 22. května 2014.

Na 499. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 4. a 5. června 2014 (jednání dne 4. června 2014), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 198 hlasy pro, 23 hlasů bylo proti a 13 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV dospěl k závěru, že:

- sdělení Komise usiluje o větší předvídatelnost politik v oblasti klimatu a energetiky;
- sdělení náležitě zohledňuje rozsáhlé změny a zkušenosti zaznamenané od přijetí politik EU do roku 2020;
- díky nedávným postřehům Mezivládního panelu pro změnu klimatu (IPCC) je navíc příprava politiky EU v oblasti klimatu a energetiky po roce 2020 ještě příhodnější.

1.2 EHSV podporuje:

- návrh stanovit cíl snížení emisí skleníkových plynů do roku 2030 o 40 %, neboť je v souladu s cílem 80–95 % snížení do roku 2050 a je zároveň stále ambiciózní;
- návrh společného cíle v minimální výši 27 % podílu energie z obnovitelných zdrojů, přičemž na rozdíl od návrhu Komise považuje za nutné stanovit cíle pro jednotlivé státy;
- záměr Komise předložit poté, co v průběhu letošního roku provede hodnocení stávajících opatření, nové návrhy v oblasti energetické účinnosti;
- návrh nového opakujícího se (cyklického) způsobu řízení.

1.3 EHSV doporučuje:

- uplatňovat nákladově nejefektivnější provádění opatření, aby se minimalizovaly negativní následky a byli chráněni ti nejzranitelnější odběratelé energie;
- zohlednit odvětvové cíle pro energetickou účinnost, například ve stavebnictví, aby byl využit obrovský potenciál této nejslibnější cesty ke splnění cílů energetické politiky nákladově efektivním způsobem;

- vypracovat metody pro přípravu a provádění navrhovaných národních plánů za skutečného zapojení občanské společnosti a stanovit závazné konzultace se sousedními zeměmi předtím, než budou na vnitrostátní úrovni přijata rozhodnutí s dalekosáhlými důsledky;
- učinit rozhodující krok k vytvoření skutečného Evropského energetického společenství prostřednictvím koordinace národních plánů, v prvé řadě kvůli zabezpečení dodávek energie do EU;
- podniknout rozhodné kroky ke snížení velmi vysoké závislosti EU na energii od nespolehlivých dodavatelů, mj. stanovením závazných vnitrostátních cílů v oblasti rozvoje obnovitelných zdrojů energie;
- intenzivněji pomáhat přidruženým zemím, na něž se vztahuje evropská politika sousedství, při budování nízkouhlíkového hospodářství;
- více informovat o plánech zintenzivnění činnosti v odvětvích, která nejsou zahrnuta do systému obchodování s emisemi, především v odvětví dopravy, v zemědělství a ve využívání půdy;
- více informovat o úspěších dosažených při vytváření zelených pracovních míst;
- zajistit dostatečná opatření k předcházení únikům uhlíků v energeticky náročných průmyslových odvětvích;
- důsledně podporovat inovace a výzkum, jež umožňují reálná řešení výzev, a přijímat opatření na podporu výroby zařízení pro nízkouhlíkové hospodářství a zajistit v tomto směru výkonnost průmyslu s pomocí lepší odborné přípravy;
- učinit z mezinárodního rozvoje politik v oblasti klimatu hlavní prioritu a zároveň s tím věnovat větší pozornost přizpůsobení se změně klimatu. Sem patří i prosazování oprávněných zájmů evropských průmyslových odvětví, která jsou kvůli přísnější politice Evropy v oblasti energetiky a ochrany klimatu pod stále větším mezinárodním konkurenčním tlakem, prostřednictvím jednání v rámci WTO a také transatlantického partnerství v oblasti obchodu a investic (TTIP).

2. Úvod

2.1 Od doby, kdy Evropská rada v březnu 2008 vytyčila cíle pro politiku v oblasti klimatu a energetiky 20-20-20 do roku 2020, **se mnohé změnilo. Zaprvé** přišla nejhorsí hospodářská krize od druhé světové války, z níž se Evropa teprve začíná zotavovat a toto zotavení je stále ještě slabé. **Zadruhé**, další hlavní aktéři nenásledovali EU ve stanovení cílů a opatření ke zmírnění změny klimatu. **Zatřetí**, revoluce, kterou představuje těžba břidlicového plynu v USA, změnila poměry na energetické scéně, přinejmenším v odvětvích závislých na zemním plynu, čímž se změnila rovnováha v hospodářské soutěži. **Začtvrté**, v uplynulých několika málo letech prudce stouply maloobchodní ceny za energii ve velké části EU a začaly tak ohrožovat konkurenceschopnost průmyslu a zranitelné spotřebitele. **Zapáté**, nedávný politický vývoj na Ukrajině navíc dramatickým způsobem upozornil na důležitost snížit závislost EU na fosilních zdrojích energie z Ruska. **Zašesté**, v oblasti obnovitelných zdrojů energie došlo k doslova revolučnímu technologickému vývoji, takže náklady na nízkouhlíkovou výrobu energie neustále klesají. EHSV v této souvislosti doporučuje Komisi, aby více šířila svůj rozbor, totiž že „náklady na přechod na nízkouhlíkové hospodářství se zásadně neliší od nákladů, k nimž dojde v každém případě z důvodu nutnosti obnovit stárnoucí energetický systém, rostoucích cen fosilních paliv a uplatňování stávající politiky v oblasti energetiky a klimatu. Nicméně u nákladů na energetický systém se do roku 2030 očekává jejich nárůst na zhruba 14 % HDP ve srovnání s 12,8 % v roce 2010. Dojde však k většímu posunu od výdajů na paliva směrem k inovativním řešením s vysokou přidanou hodnotou, což povzbudí investice do inovativních výrobků a služeb a povede k vytváření pracovních míst a hospodářskému růstu, jakož i ke zlepšení obchodní bilance Unie.“ **Zasedmé**, v některých členských státech byly navíc vypracovány zajímavé koncepce decentralizované výroby energie na základě obnovitelných zdrojů energie s přímým zapojením občanské společnosti. Z nich je patrné, že aktivní a přímé zapojení občanů, obcí a regionů do výroby energie umožňuje najít nové způsoby přidání regionální přidané hodnoty, což značně zvyšuje společenskou přijatelnost nové politiky v oblasti klimatu a energetiky. A konečně **zaosmé**, je stále jasnější, že v technologickém prvenství v oblasti obnovitelných zdrojů energie drímá značný hospodářský potenciál pro budoucnost a že regionální rozvoj a energetickou politiku lze navzájem skloubit.

2.2 V plnění cílů vytyčených pro rok 2020 došlo ke **značnému pokroku**. Emise skleníkových plynů byly v roce 2012 o 18 % nižší než v roce 1990 a vzhledem k dosud přijatým opatřením se očekává, že do roku 2020 dále poklesnou o 24 % a do roku 2030 o 32 %. Podíl energie z obnovitelných zdrojů na konečné spotřebě energie dosáhl v roce 2012 13 % a Evropská komise očekává, že do roku 2020 vzroste na 21 % a do roku 2030 na 24 %. Energetická náročnost hospodářství EU poklesla mezi lety 1995 a 2011 o 24 %, přestože se zdá, že orientační cíl 20 % zvýšení energetické účinnosti nebude splněn. Tato čísla lze z části vysvětlit dlouhodobým hospodářským útlumem, únikem uhlíku a lepší energetickou účinností.

2.3 Budoucí výzvy jsou však stále závažnější a vyžadují přijetí okamžitých opatření. Mezivládní **panel pro změnu klimatu** (IPCC) nedávno uveřejnil části své páté hodnotící zprávy, z níž vyplývá, že se celosvětové emise skleníkových plynů i přes přijetí politik ke zmírnění změny klimatu vyhouply na nebyvalou úroveň. Podle IPCC mohou pouze zásadní změny v institucích a technologiích a mohutné investice zvýšit naději, že globální oteplování nepřekročí limit 2 °C.

2.4 V roce 2008 Evropská rada v souladu s mezinárodním závazkem zastavit globální oteplování na 2 °C rozhodla **snížit emise skleníkových plynů do roku 2050 o 80–95 %**. Komise předložila odpovídající plány pro klima a energetiku do roku 2050.

2.5 **EHSV aktivně podpořil** a pozorně sledoval rozhodování o politice EU v oblasti klimatu a energetiky a její provádění. Byla přijata četná související stanoviska vypracovaná na základě žádosti o vypracování nebo z vlastní iniciativy Výboru, například stanoviska k mezinárodním jednáním v oblasti klimatu ⁽¹⁾, k Evropskému energetickému společenství ⁽²⁾, k nákladům na energii ⁽³⁾, k energetické chudobě ⁽⁴⁾ a naposledy i k tržním nástrojům pro nízkouhlíkovou ekonomiku ⁽⁵⁾.

2.6 Toto stanovisko navazuje na předešlá stanoviska a doplňuje je. Stejně jako ostatní stanoviska EHSV je výsledkem kompromisu mezi různými lišícími se názory. Zabývá se však pouze sdělením Rámcem politiky v oblasti klimatu a energetiky v období 2020–2030 ⁽⁶⁾, ke zbývajícím částem balíčku – reformě systému pro obchodování s emisemi ⁽⁷⁾, sdělení o cenách energie ⁽⁸⁾, doporučením k břídicovému plynu ⁽⁹⁾ a sdělení o obnově evropského průmyslu ⁽¹⁰⁾ – vydá EHSV samostatná stanoviska.

3. Rámec navrhovaný Komisí

3.1 Komise předložila v rámci sdělení o politice v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030 zmíněném v odstavci 2.8 **balíček návrhů** vypracovaný na základě plánů pro klima a energetiku do roku 2050, zelené knihy k veřejné konzultaci a posouzení dopadů.

3.2 Komise navrhuje **cíl 40 % snížení emisí skleníkových plynů** oproti úrovni v roce 1990. Odvětví zahrnutá do systému obchodování s emisemi musí dosáhnout 43 % snížení ve srovnání s rokem 2005 a odvětví, která do tohoto systému zahrnutá nejsou, snížení ve výši 30 %. Roční míra snížení emisního stropu se po roce 2020 zvýší ze současných 1,74 % na 2,2 %. Cíl pro odvětví nezahrnutá do systému obchodování s emisemi bude členskými státy stanovován převážně stejným způsobem jako doposud.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 67, 6.3.2014, s. 145–149.

⁽²⁾ Úř. věst. C 68, 6.3.2012, s. 15–20.

⁽³⁾ Úř. věst. C 198, 10.7.2013, s. 1–8.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 341, 21.11.2013, s. 21–27.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 226, 16.7.2014, s. 1.

⁽⁶⁾ COM(2014) 15 final.

⁽⁷⁾ Stanovisko EHSV k systému EU pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů (dosud nezveřejněno v Úředním věstníku), EESC-2014-00800-00-00-AC-TRA.

⁽⁸⁾ Stanovisko EHSV k cenám energie a energetickým nákladům, EESC-2014-01113-00-00-AC (viz strana 64 tohoto Úředního věstníku).

⁽⁹⁾ Stanovisko EHSV k těžbě uhlovodíků frakováním, EESC-2014-01320-00-00-AC-EDI (viz strana 34 tohoto Úředního věstníku).

⁽¹⁰⁾ Stanovisko EHSV Za obnovu evropského průmyslu (dosud nezveřejněno v Úředním věstníku), EESC-2014-00746-00-00-AC.

3.3 Komise navrhuje cíl v **minimální výši 27 % podílu energie z obnovitelných zdrojů** na konečné spotřebě energie v EU. Tento cíl je na úrovni EU závazný, nicméně se neplánuje ho rozdělit mezi členské státy. Proto zůstává nejasné, koho lze v případě jeho nedodržení učinit zodpovědným. Podíl energie z obnovitelných zdrojů v sektoru elektřiny by se zvýšil z nynějších 21 % na 45 % v roce 2030.

3.4 K energetické **účinnosti** nebyly předloženy **žádné návrhy**. Do poloviny roku 2014 bude předloženo hodnocení provádění směrnice o energetické účinnosti a na jeho základě budou zváženy další návrhy.

3.5 Komise navrhuje **reformu systému obchodování s emisemi** ⁽¹¹⁾ vytvořením rezervy tržní stability a předložila v tomto ohledu příslušný návrh nařízení.

3.6 Zabývá se rovněž **hospodářskou soutěží na integrovaných trzích** a podporou bezpečnosti dodávek energie. Komise předložila samostatné sdělení k problematice **cen energie** ⁽¹²⁾.

3.7 Komise navrhuje **nový systém řízení** na základě národních plánů.

3.8 Za účelem lepšího zhodnocení pokroku se navrhuje **širší soubor** ukazatelů.

3.9 Zmíněny jsou i klíčové **doplňující politiky** v oblastech zemědělství a využívání půdy, zachycování a ukládání CO₂, inovací a financování.

3.10 Komise v neposlední řadě podává stručný přehled **mezinárodní situace** ve snižování emisí skleníkových plynů.

4. Připomínky EHSV k rámci do roku 2030

4.1 EHSV vítá sdělení, neboť usiluje o **větší předvídatelnost** cílů politik v oblasti klimatu a energetiky i v budoucnosti. Stabilní a předvídatelný regulační rámec a zejména jeho jednotné uplatňování jsou předpokladem pro činnosti dlouhodobých rozhodnutí a značných investic, jež jsou nezbytné k nasměrování rozvoje žádoucím směrem.

4.2 Důležitým prvkem předvídatelnosti je myšlenka, aby nejpodstatnější části **rámce** politiky v oblasti klimatu a energetiky **do roku 2020** zůstaly nezměněny.

4.3 Ve sdělení jsou však rovněž **zohledněny rozsáhlé změny**, k nimž došlo od přijetí politiky na období do roku 2020. Nehledě na potřebu předvídatelnosti je nynější politiky nutné změnit kvůli problémům souvisejícím s měnicími se mezinárodními souvislostmi, nutnosti hospodářské obnovy, větší konkurenceschopnosti a rostoucím nákladům na energii.

4.4 Velkou dlouhodobou hrozbou pro naši planetu, pro blaho budoucích generací, ale i pro hospodářství jako takové je globální oteplování. Již dnes nás stojí hodně peněz. EU musí zaměřit své úsilí na cíl snížit emise skleníkových plynů o 80–95 % do roku 2050. **EHSV podporuje návrh Komise stanovit na rok 2030 cíl ve výši 40 %**, přestože ho lze považovat za **ambiciózní**. Podle posouzení dopadů, které sdělení provází, by k tomu, aby se pokračovalo ve snižování emisí v souladu s cílem vytyčeným pro rok 2050, stačil cíl ve výši 35 %.

4.5 Když se v roce 2008 rozhodlo o cíli do roku 2020, jenž předpokládal snížení emisí o 20 % oproti výchozí hodnotě z roku 1990, byly emise již o 10 % nižší než ve výchozím roce 1990. Nyní se zdá, že do roku 2020 bude dosaženo snížení o 24 %, což znamená snížení o 14 % během 11 let. **Během 10 let by mělo dojít k dalšímu poklesu o 16 %**, což by vzhledem k technologickému pokroku, poklesu nákladů při zavádění obnovitelných zdrojů energie a růstu nákladů na energii z fosilních zdrojů mohlo být uskutečněno bez větších obtíží. Úsilí vytyčené v roce 1990 však bylo značně ulehčeno díky hospodářskému útlumu, mohutným restrukturalizacím v ekonomikách bývalých komunistických zemí a v důsledku uplatňování mechanismů Kjótského protokolu.

⁽¹¹⁾ COM(2014) 20 final.

⁽¹²⁾ COM(2014) 21 final.

4.6 Má-li však být tento cíl splněn bez negativních dopadů na další – hospodářské a sociální – aspekty udržitelnosti, je mimořádně důležité **zajistit nákladově nejefektivnější opatření** k jeho uplatňování. Proto EHSV vítá, že Komise již nevytyčuje žádné cíle u jedné z nejdražších variant snižování emisí skleníkových plynů, totiž v sektoru biopaliv. EHSV to doporučoval již v roce 2008⁽¹³⁾. V tomto ohledu by se mělo důkladně posoudit a široce prodiskutovat využívání mechanismů flexibility, jež Komise nyní navrhuje po roce 2020 vyloučit, přičemž by se při tomto posouzení měly zohlednit zjištěné problémy i přínosy globální nákladové efektivity a rozvoje mezinárodní spolupráce v oblasti klimatu.

4.7 Politiky budou mít různý dopad na různá hospodářská odvětví. Opatření proto musí být koncipována a nasměrována velmi pečlivě, aby se **minimalizovaly negativní následky** a byli chráněni ti nejzranitelnější odběratelé energie. Přejít na nízkouhlíkové hospodářství musí být spravedlivý. Klíčovými otázkami jsou školení, kvalitní pracovní místa a účast zaměstnanců, případně i kompenzační opatření.

4.8 EHSV rovněž **podporuje návrh Komise na společný cíl alespoň ve výši 27 % podílu energie z obnovitelných zdrojů**. Zatímco 40 % cíl v oblasti snížení emisí skleníkových plynů lze považovat za důležitý signál politiky v oblasti klimatu i pro nadcházející jednání v rámci COP 20/COP 21, je rozvoj energie z obnovitelných zdrojů naproti tomu spíše cílem pro energetickou politiku, aby klesla momentální příliš vysoká závislost na dovozu. EHSV kritizuje skutečnost, že nemají být určovány žádné závazné individuální cíle pro každý jednotlivý členský stát. Je zcela nepochopitelné, jak chce Komise bez vnitrostátních individuálních cílů prosadit a kontrolovat plnění této cílové hodnoty, nebo ho i případně trestat.

4.9 Větší **energetická účinnost** je nejslibnější možností, jak nákladově efektivním způsobem usilovat o splnění všech cílů energetické politiky – v oblasti životního prostředí, hospodářství a bezpečnosti dodávek energie. Možnosti jsou značné, nutné jsou však radikální kroky. EHSV očekává, že Komise v průběhu letošního roku na základě svého hodnocení předloží účinná politická opatření, v nichž bude zohledněna široká paleta otázek, jež je v této oblasti potřeba řešit. Musí se vzít v úvahu zkušenosti se stávajícím legislativním rámcem, jenž byl schválen teprve nedávno. Co se týče cílů, mohlo by se uvažovat o odvětvových cílech, zejména aby byl využit značný potenciál odvětví stavebnictví a dopravy.

4.10 **EHSV vítá nový způsob řízení** navrhovaný Komisí, včetně opakujícího se (cyklického) procesu vypracování národních plánů. Vypracování těchto plánů by mohlo být dobrou příležitostí k zapojení jak zainteresovaných stran, tak i širší občanské společnosti do problematiky energetické politiky, včetně úsilí o její provádění. Nejdůležitějším aspektem návrhu je požadavek na **konzultace sousedních zemí**, jež by měly závazně proběhnout předtím, než budou na vnitrostátní úrovni přijata rozhodnutí, která by mohla mít dalekosáhlé důsledky pro třetí strany, a jež by mohly být rozhodujícím krokem k vytvoření skutečného **Evropského energetického společenství**. Kombinací různých vnitrostátních zdrojů a přístupů, a tím i různou skladbou zdrojů energie, by mohly vzniknout nákladově efektivní regionální systémy a trhy, což by přispělo k vyváženosti, přiměřenosti a bezpečnosti dodávek energie. EHSV proto vyzývá členské státy, aby se k účinnému způsobu řízení vyjádřily kladně a aby spolu s Komisí a občanskou společností rozhodly, jak by bylo možné ho provádět. Tento nový způsob řízení by měl být transparentní, měla by do něj být zapojena občanská společnost a zároveň by měl minimalizovat dodatečnou administrativní zátěž pro členské státy.

4.11 Při výkonu práva členských států na jejich **vlastní rozhodnutí o skladbě zdrojů energie** je hlavním cílem udržitelnost a diverzifikace. Z obou důvodů bude i nadále nutné zvyšovat využívání obnovitelných zdrojů energie včetně dalších zdrojů s nízkými emisemi. Politiky EU nesmí členské státy, které chtějí využívat jadernou energii nebo domácí zdroje energie (včetně nekonvenčních plynů), nutit, aby od toho ustoupily.

4.12 Je třeba intenzivněji pomáhat přidruženým zemím, na něž se vztahuje evropská politika sousedství, při budování nízkouhlíkového hospodářství, usnadnit jim přístup k příslušným technologiím a podporovat výzkumná střediska v daných zemích, jež se na tuto oblast specializují.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 198, 10.7.2013, s. 56.

4.13 V posledních několika týdnech se upozorňovalo na problém velmi vysoké závislosti EU na fosilní **energii od nespolehlivých dodavatelů** a tato problematika si zasluhuje maximální pozornost. Musí být přijata důrazná opatření k diverzifikaci dodávek energie, jak se uvádí v odstavci 4.10, přičemž je potřeba se zaměřit zejména na trvale dostupné zdroje, které budou produkovat co možná nejméně emisí. K diverzifikaci zdrojů dodávek je rovněž nutné vytvořit skutečný vnitřní trh s energií a vytyčit společnou vnější energetickou politiku.

4.14 EHSV vítá návrh používat za účelem přesnějšího hodnocení pokroku širší soubor **ukazatelů**. Nejzávažnější překážkou vytvoření skutečného vnitřního trhu s energií je i nadále nedostatečná přeshraniční přenosová kapacita. Správným způsobem sledování pokroku v této oblasti je monitorování vývoje rozdílů v cenách mezi regiony a zeměmi.

4.15 Komise má v tomto ohledu důležitou úlohu spočívající v zajištění **rovných podmínek** postupným odstraňováním škodlivých dotací a kontrolováním programů veřejné podpory⁽¹⁴⁾. To by se mělo vztahovat i na podporu poskytovanou v rámci systému obchodování s emisemi, jejímž účelem je vykompenzovat průmyslovým odvětvím, v nichž hrozí únik uhlíku, nepřímé náklady vzniklé v důsledku změny klimatu, např. vyšší ceny elektřiny. Tyto kompenzace by měly být zaváděny systematicky v celé EU, aby se předešlo narušení hospodářské soutěže mezi členskými státy. EHSV rovněž přijal samostatné stanovisko k návrhu reformy systému obchodování s emisemi⁽¹⁵⁾. Komise se musí zasazovat o zajištění rovných podmínek i na mezinárodní úrovni, což znamená, že je tuto otázku třeba řešit v rámci jednání ve WTO a také v rámci dohody TTIP.

4.16 Důležitou součástí národních energetických plánů jsou politiky pro **odvětví, která nejsou zahrnuta do systému obchodování s emisemi**. Mimořádně významné je odvětví dopravy a výroby tepla. EHSV se již několikrát vyjadřoval k politice v oblasti biopaliv, a odkazuje tedy na příslušná stanoviska⁽¹⁶⁾.

4.17 **Zemědělství a využívání půdy** přispěje ke zmiřování změny klimatu svým dílem, nicméně příslušné politiky vyžadují důkladnější analýzu a úvahy. Udržitelná biomasa ze zemědělství a lesnictví musí sehrát svou úlohu v diverzifikaci zdrojů energie. Pokud by byl sektor změn využívání půdy zahrnut mezi cíle pro odvětví nezahrnutá do systému obchodování s emisemi, musel by být v plné výši odečten čistý přírůstek propadu uhlíku v lesích.

4.18 Ve sdělení rovněž chybí **informace o úspěších dosažených v tvorbě nových zelených pracovních míst**, jež byla důležitým cílem při rozhodování o cílech 20-20-20. Dosavadní studie poukazují na nulový či jen malý čistý pozitivní dopad na zaměstnanost, zatímco struktura pracovních míst se radikálně mění.

4.19 Patrně došlo ke značné **ekologizaci stávajících aktivit** v EU, jak dokládá například podstatně větší energetická účinnost zpracovatelských průmyslových odvětví. Odvětví s vysokou energetickou náročností byla doposud schopná reagovat na výzvy změny klimatu zvýšením své účinnosti, ale protože většina potenciálu již byla využita, mělo by se riziko úniku uhlíku brát v budoucnu podstatně vážněji.

4.20 Mnoho **energeticky náročných odvětví** v Evropě soupeří na otevřených světových trzích, aniž by měla možnost zahrnout do svých cen jednostranné dodatečné náklady, a proto jim hrozí únik uhlíku. Tato odvětví jsou rovněž ve většině případů v celosvětovém měřítku nejvíce energeticky a uhlíkově účinná. Za těchto okolností by únik uhlíku mohl dokonce způsobit i zvýšení celosvětových emisí. Politiky EU by tedy neměly vést ke zvýšení přímých ani nepřímých nákladů na energii v těchto odvětvích, nebo by měly obsahovat jasná pravidla, jak by tyto vyšší náklady bylo možné kompenzovat. Předpisy o předcházení úniku uhlíku musí umožňovat zcela volné přidělování emisních povolenek na základě technicky splnitelných měřítek, dokud nové technologie nebudou s to umožnit podstatné snížení emisí ekonomicky schůdným způsobem.

⁽¹⁴⁾ Úř. věst. C 226, 16.7.2014, s. 28.

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. C 177, 11.6.2014, s. 88.

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. C 198, 10.7.2013, s. 56.

4.21 Nejlepším reálným řešením výzev politiky v oblasti klimatu a energetiky jsou **inovace**. EU a členské státy i další finanční subjekty musí začít důrazně jednat, aby tento potenciál využily, a sice tím, že budou podporovat zavádění nových technologií a snahy o riskantnější průlomové inovace. Bez skutečně zásadních technologických skoků v mnoha odvětvích nelze splnit dlouhodobé cíle. K vyvinutí těchto inovací potřebujeme konkurenceschopný průmysl. Ten bude po přizpůsobení se této výzvě schopný i nadále konkurovat a upevňovat svou pozici. Klíčovým faktorem k dosažení tohoto cíle je odborná příprava na vysoké úrovni. Odvětví, jež se specializují na výrobu zařízení pro nízkouhlíkové hospodářství, mohou přispět ke konkurenceschopnosti evropského hospodářství a zvýšit dostupnost těchto zařízení. Pro tento účel je nutné kombinovat výzkumnou činnost a podpůrná opatření.

4.22 K řešení problematiky změny klimatu a zajištění nepřerušovaných dodávek bezpečné a cenově přijatelné energie pro všechny v Evropě je nutná změna přístupu a chování u všech. Ať se již političtí činitelé v EU rozhodnou pro jakékoli směřování politiky, její hladké **provádění závisí na** včasném **zapojení** všech zainteresovaných stran. Jak se uvádí v odstavci 4.9, hraje významnou roli občanská společnost a tu může EHSV podpořit.

4.23 **Nejdůležitější** otázkou související s politikou v oblasti klimatu však je **vývoj na mezinárodní scéně**. Rámec politiky představený v předmětném sdělení by podstatnou měrou snížil současný 11 % podíl EU na celosvětových emisích skleníkových plynů. Mezinárodní energetická agentura dospěla k závěru, že dokonce i za stávající politiky by podíl EU klesl do roku 2035 na 7 %. Evropa nese zvláštní historickou odpovědnost za boj proti změně klimatu, ale sama by v úsilí o zastavení změny na 2 stupních příliš mnoho nezmohla. Klíčovými cíli politik EU jsou ambiciózní mezinárodní dohoda a její účinné provádění. Nebudou-li naplněny, mohla by být EU přinucena své politiky přehodnotit. Zároveň s tím je třeba věnovat mnohem větší pozornost a úsilí **přizpůsobení se** změně klimatu, které již nelze nadále opomíjet.

V Bruselu dne 4. června 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o vytvoření a uplatňování rezervy tržní stability pro systém EU pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů a o změně směrnice 2003/87/ES

COM(2014) 20 final – 2014/0011 (COD)

(2014/C 424/07)

Zpravodaj: **pan Pezzini**

Dne 6. února 2014 se Evropský parlament, dne 13. února 2014 Rada a dne 22. ledna 2014 Evropská komise, v souladu s články 192 a 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o vytvoření a uplatňování rezervy tržní stability pro systém EU pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů a o změně směrnice 2003/87/ES

COM(2014) 20 final.

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 22. května 2014.

Na 499. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 4. a 5. června 2014 (jednání dne 4. června 2014), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 167 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 10 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor se domnívá, že systém Evropské unie pro obchodování s povolenkami na emise (EU ETS) je jedním z klíčových nástrojů politiky EU v oblasti klimatu a energetiky, pokud jde o snižování průmyslových emisí v EU, a proto vyzývá k jeho skutečnému zreformování tak, aby byly dosaženy cíle EU v oblasti klimatu vytyčené pro roky 2020 a 2030 a současně zůstala zachována konkurenceschopnost průmyslu a zamezilo se úniku investic.

1.2 EHSV podporuje návrh zavést na začátku příštího obchodovacího období systému ETS v roce 2021 rezervu tržní stability jakožto opatření, které může vyřešit problém kolísání cen v tomto systému po roce 2020.

1.3 Výbor poukazuje na to, že Evropská rada dne 21. března 2014 vyzvala zejména k přijetí opatření, která by odvětvím, jež čelí globální konkurenci, plně kompenzovala přímé a nepřímé náklady vyplývající z politik EU v oblasti klimatu, dokud nebudou pro evropský průmysl v celosvětovém měřítku nastoleny rovné podmínky prostřednictvím komplexní mezinárodní dohody v oblasti klimatu.

1.4 EHSV požaduje, aby:

— byly předem vymezeny mechanismy automatického přizpůsobování, díky nimž bude systém schopen odolávat velkým otřesům a které nebudou ponechávat volnost při uplatňování či umožňovat diskreční opatření;

— byl systém transparentní, předvídatelný a jednoduchý;

— byly omezeny náklady na přechod;

- byly dány předvídatelné investiční perspektivy;
- byly zaručeny stabilní dlouhodobé cíle;
- byl výtěžek z dražeb povolenek využíván na podporu podniků při přechodu na nízkouhlíkové hospodářství a při rozvoji a uplatňování čistých technologií;
- byla přijata odpovídající opatření pro inovační podporu energeticky náročných výrobních odvětví;
- byla zajištěna větší srozumitelnost politiky na evropské a celosvětové úrovni.

1.5 EHSV má za to, že se systém pro obchodování s povolenkami na emise překrývá s jinými evropskými a vnitrostátními politikami v oblasti životního prostředí, klimatu, energetiky a průmyslového rozvoje, které by se měly lépe koordinovat, aby se docílilo pozitivních účinků. EHSV tudíž požaduje, aby se k přezkumu tohoto systému přistupovalo s větším zohledněním jiných předpisů, jež mají vliv na emise skleníkových plynů a na náklady na energii pro průmyslové účely.

1.6 EHSV zdůrazňuje, že je nutné posílit systém ETS nejen coby nástroj pro optimalizaci nákladů a podporu energetické účinnosti ve všech odvětvích, ale také jako nástroj pro zvýšení informovanosti veřejnosti s cílem podpořit:

- nízkouhlíkové výrobky a služby;
- investice do infrastruktury;
- vzdělávání a budování kapacit v klíčových odvětvích, aby byl obnoven hospodářský význam evropského zpracovatelského průmyslu.

1.7 Výbor poukazuje na to, že průmysl neustále usiluje o zavádění inovací s cílem snížit spotřebu energie a zvýšit energetickou účinnost, je však jasné, že narušení trhu ETS a přílišné snížení ceny uhlíku může ztížit rozvoj udržitelných vědeckých a technologických inovací.

1.8 EHSV je toho názoru, že od období 2020–2030 by systém EU ETS měl nejen usnadňovat nákladově efektivní snižování emisí uhlíku v zařízeních a odvětvích, jež do něj spadají, prostřednictvím investic do nízkouhlíkových technologií, využívání obnovitelných zdrojů energie a opatření v oblasti energetické účinnosti, ale měl by také podporovat přístup k mezinárodním kompenzacím s cílem snížit emise na celosvětovém trhu s uhlíkem, a to i s ohledem na celosvětovou dohodu o klimatu, která má být uzavřena v roce 2015, a v souladu s cíli udržitelného rozvoje, jež jsou uvedeny v agendě na období po roce 2015 a týkají se integrovaného přístupu pro rozvoj, rovné postavení, lidská práva a plné dosažení environmentální udržitelnosti.

1.9 Výbor se domnívá, že navrhovaný přezkum systému ETS od roku 2021, který je nedílnou součástí nového rámce pro oblast klimatu a energetiky do roku 2030, by měl být těsně provázán s využíváním programu Horizont 2020 a koordinováním vnitrostátních programů s cílem urychlit zavádění udržitelných technologických inovací tak, aby si průmysl v Evropě udržel svou konkurenceschopnost a aby vznikaly nové a lepší průmyslové lokality.

1.10 EHSV je přesvědčen o tom, že je nutné zvýšit stabilitu trhu s uhlíkem a jeho flexibilitu a otevřenost všem hlavním partnerům na celosvětové úrovni, a vyzývá proto Komisi, Evropský parlament a Radu k vymezení podrobného a koordinovaného rámce opatření, která je třeba přijmout, aby byl dosažen cíl vytvoření konkurenceschopného a udržitelného výrobního systému.

1.11 EHSV zdůrazňuje, že politiky dekarbonizace mohou zvýšit zaměstnanost a příznivě ovlivnit snižování emisí a kvalitu ovzduší. Požaduje, aby byly tyto faktory zohledněny v mezinárodních jednáních.

2. Úvod

2.1 Systém Evropské unie pro obchodování s povolenkami na emise (EU ETS) má být jedním z klíčových účinných nástrojů pro snižování emisí z energetiky v EU. Aby byl nákladově efektivní, musí se řídit zákonitostmi trhu a být s to stimulovat cenu uhlíku, ale také pozitivním způsobem ovlivňovat investice do nízkouhlíkových technologií, rozvoj obnovitelných zdrojů energie a zvyšování energetické účinnosti, aby byla vytvořena konkurenceschopná výrobní ekonomika splňující cíle udržitelnosti, k nimž se společně zavázali všichni hlavní partneři na celosvětové úrovni.

2.2 Systém ETS v současné době stanoví, že podnikům, které musí snížit emise, budou vystaveny kredity odpovídající tunám CO₂, jež mohou vypustit, přičemž tyto povolenky budou rok od roku nižší (-1,74 %). Od roku 2021 by toto procento mělo činit 2,2 %.

2.3 Systém EU ETS od té doby, co byl vytvořen, udává referenční cenu uhlíku na úrovni EU, která každodenně ovlivňuje operativní a strategická investiční rozhodnutí, s cílem snížit emise ve všech odvětvích evropského hospodářství, jež produkují přibližně polovinu emisí skleníkových plynů v EU.

2.4 V důsledku vážné hospodářské krize a následného poklesu hospodářské činnosti však tento systém vyvolal strukturální nerovnováhu mezi nabídkou povolenek a poptávkou po nich. Výsledkem byl přebytek zhruba 2 miliard povolenek a tato nerovnováha zřejmě přetrvá po více než jedno desetiletí.

2.5 Přebytek na trhu vedl k propadu cen v systému EU ETS – z přibližně 30 EUR za tunu CO₂ na 13,09 EUR za tunu v roce 2010 a 11,45 EUR za tunu v roce 2011, až v roce 2012 došlo k poklesu na průměrnou globální cenu uhlíku na úroveň okolo 5,82 EUR za tunu.

2.6 V řadě evropských zemí byly vyvinuty různé iniciativy. V Itálii se např. jedná o tzv. bílé a zelené certifikáty, jejichž účelem je snížit emise uhlíku prostřednictvím úspor a účinnosti (bílé certifikáty) nebo nahrazením uhlovodíků jakožto primárních zdrojů energie obnovitelnými zdroji (zelené certifikáty) ⁽¹⁾.

2.7 Průmysl neustále usiluje o zavádění inovací s cílem snížit spotřebu energie a zvýšit energetickou účinnost. Je však jasné, že přílišné snížení ceny uhlíku by ztížilo rozvoj udržitelných vědeckých a technologických inovací.

2.8 Podle stávajících pravidel, jimiž se systém ETS řídí, je nabídka dražených povolenek stanovena na mnoho let a není možné ji upravovat na základě významných změn v poptávce po povolenkách. To vyvolává trvalou nerovnováhu a negativně ovlivňuje inovace a investice do nových nízkouhlíkových technologií.

2.9 V prosinci 2013 se Evropský parlament a Rada při jednání o tom, jaké změny by se měly v mechanismu ETS provést, rozhodly umožnit Komisi, aby – za mimořádných okolností a s cílem zajistit řádné fungování trhu, než budou přijata dlouhodobá strukturální opatření – výjimečně jednorázově odložila prodej maximálního počtu 900 milionů povolenek na emise uhlíku s novou lhůtou do roku 2020, namísto tříletého období 2014–2016.

2.10 Přes tento krátkodobý pokrok se EU ještě zdaleka nepodařilo vyřešit otázku přebytku v dlouhodobějším horizontu.

2.11 Komise je toho názoru, že vytvoření rezervy tržní stability – která by se začala uplatňovat od roku 2021, tj. od fáze 4 – by umožnilo doplnit stávající pravidla, aby tak byla zajištěna větší rovnováha trhu, na němž by se cena uhlíku více řídila snižováním emisí ve střednědobém a dlouhodobém horizontu a existovaly by stabilní vyhlídky stimulující nízkouhlíkové investice, a to ve prospěch podniků, jež musely a musí fungovat v energeticky náročných podmínkách.

⁽¹⁾ Ve smyslu ustanovení směrnice 2006/32/ES, podle níž mají všechny členské státy zavést národní akční plány energetické účinnosti za účelem snížení spotřeby a rozvoje obnovitelných zdrojů energie.

2.12 Díky této rezervě by mělo být možné jednak vyřešit přebytek povolenek na emise, který vznikl v posledních letech, jednak zvýšit odolnost systému vůči velkým otřesům tím, že se bude automaticky přizpůsobovat množství dražených povolenek.

2.13 Vytvoření této rezervy – což je možná vhodnější než nedávno dohodnuté odložení („back-loading“) v podobě rozhodnutí vydražit 900 milionů povolenek v letech 2019–2020 – podporuje široké spektrum zainteresovaných stran. Podle ustanovení legislativního návrhu by tato rezerva fungovala zcela podle předem vymezených pravidel, jež by Komisi a členským státům neměly ponechávat žádnou volnost při uplatňování.

3. Shrnutí návrhů Komise

3.1 Komise navrhuje zavést na začátku příštího obchodovacího období systému ETS v roce 2021 rezervu tržní stability. Díky této rezervě – a nedávno dohodnutému odložení („back-loading“) dražby 900 milionů povolenek na roky 2019–2020 – by mělo být možné:

- vyřešit přebytek povolenek na emise, který vznikl v posledních letech;
- zvýšit odolnost systému vůči velkým otřesům;
- vytvořit mechanismy automatického přizpůsobování množství dražených povolenek.

3.2 Podle ustanovení legislativního návrhu by tyto předem vymezené mechanismy automatického přizpůsobování neponechávaly Komisi a členským státům žádnou volnost při uplatňování.

3.3 Návrh týkající se systému ETS od roku 2021 je nedílnou součástí nového rámce, který Komise navrhla pro oblast klimatu a energetiky do roku 2030 a jímž se EHSV zabývá v jiném stanovisku. Tento rámec zahrnuje různé prvky, mimo jiné snížení emisí skleníkových plynů o 40 % ve srovnání s rokem 1990, závazné cíle na úrovni EU pro dosažení přinejmenším 27 % podílu energie z obnovitelných zdrojů, ambicióznější opatření v oblasti energetické účinnosti, nový systém řízení a řadu nových ukazatelů pro vytvoření konkurenceschopného a bezpečného energetického systému.

4. Obecné připomínky

4.1 EHSV vždy podporoval „kroky směřující k rozsáhlejší dražbě povolenek. Dražba je v souladu se zásadou „znečišťovatel platí“, zabraňuje neočekávaným ziskům a vytváří podněty a finanční prostředky pro investice do nízkouhlíkových zařízení a výrobků, a tak podporuje inovace“⁽²⁾.

4.2 EHSV se domnívá, že je zcela nezbytné zachovat silný systém ETS, který je stěžejním prvkem politiky EU v oblasti klimatu a energetiky a jehož fungování by nemělo vést k úpadku zpracovatelského průmyslu a úniku investic. Lze toho dosáhnout zavedením reformovaného systému řízení trhu s uhlíkem jakožto účinného nástroje pro snižování emisí v průmyslu a v jiných dotčených odvětvích a rovněž podporou investic do inovačních nízkouhlíkových technologií, jež jsou konkurenceschopné v celosvětovém měřítku.

4.3 Stávající opatření na ochranu průmyslu v rámci systému EU ETS budou z velké části zrušena do roku 2021 a bezplatné přidělování bude zcela zrušeno v roce 2027. Nový cíl v oblasti snižování emisí CO₂ stanovený na rok 2030 pro odvětví spadající do systému EU ETS by mohl průmyslovým odvětvím EU přinést dodatečnou zátěž.

4.4 Dokud komplexní mezinárodní dohoda o změně klimatu nenastolí rovné podmínky pro průmysl v celosvětovém měřítku, měl by být systém EU ETS přepracován tak, aby odvětvím, jež čelí globální konkurenci, plně kompenzoval přímé a nepřímé náklady na snižování emisí uhlíku vyplývající z politik EU v oblasti klimatu. Tento přístup je v souladu se závěry Evropské rady ze dne 21. března 2014, v nichž se uvádí, že je nutné vyvinout na období 2020–2030 opatření, jejichž cílem bude předcházet potenciálním únikům uhlíku a dosáhnout větší dlouhodobé jistoty při plánování, pokud jde o průmyslové investice, aby se zajistila konkurenceschopnost evropských energeticky náročných průmyslových odvětví.

⁽²⁾ Úř. věst. C 27, 3.2.2009, s. 66.

4.5 EHSV ve svém stanovisku k plánu přechodu na nízkouhlíkové hospodářství do roku 2050 ⁽³⁾ Komisi doporučil, aby „předložila komplexní nový soubor opatření s cílem vytvořit pobídky pro další rozsáhlé investice potřebné pro splnění těchto nových cílů“, který by měl zahrnovat posílení systému pro obchodování s emisemi jakožto nástroje optimalizujícího náklady pro rozhodování o investicích a rovněž další opatření, která: podpoří energetickou účinnost ve všech odvětvích; zvýší informovanost veřejnosti, občanů a spotřebitelů o tom, že mohou využívat své kupní síly k podpoře nízkouhlíkových výrobků a služeb; podpoří investice do nezbytné infrastruktury; podpoří odbornou přípravu a budování kapacit v klíčových odvětvích.

4.6 Výbor se domnívá, že by se měly lépe vzájemně koordinovat také unijní strategie a politiky v oblasti životního prostředí, klimatu, energetiky a průmyslového rozvoje, aby se docílilo pozitivních synergických účinků. Považovat za „cenu uhlíku“ pouze hodnotu povolenky na emise CO₂ na trhu ETS bez přihlídnutí k nákladům spojeným s jinými nástroji, jako je například podpora obnovitelných zdrojů energie a opatření v oblasti energetické účinnosti, by se mohlo ukázat jako příliš zjednodušující a neúplné a mohlo by vést k naprosto zkresleným oceněním ⁽⁴⁾.

4.7 EHSV souhlasí se závěry Evropské rady z jarního zasedání v roce 2014 ohledně potřeb průmyslu ve všech oblastech, od energetiky až po hospodářskou soutěž, obchod a vzdělávání, a podporuje především zásadu, podle níž je třeba mít na paměti vazbu mezi konkurenceschopností průmyslu a „soudržnou evropskou politikou v oblasti klimatu a energetiky, a to mimo jiné pokud jde o řešení otázky vysokých nákladů na energii, zejména v energeticky náročných průmyslových odvětvích“.

4.8 Systém ETS by měl poskytnout společný legislativní rámec pro odvětví energetiky a energeticky náročná odvětví, který by pomocí doprovodných opatření řešil ztrátu konkurenceschopnosti, řešil by přemísťování emisí a urychlil by dosažení dalších zlepšení v odvětvích, jež do systému ETS nespadají a která produkují více než polovinu stávajících emisí CO₂ v EU, zejména v odvětvích s vysokým potenciálem v oblasti energetické účinnosti, jako je například stavebnictví a doprava.

4.9 EHSV naléhavě žádá, aby byla reforma systému ETS doprovázena důraznými opatřeními na podporu hospodářského oživení prostřednictvím investic do odvětví s vysokým potenciálem, jako jsou infrastruktury či zelená ekonomika, a do strategických průmyslových odvětví, k nimž patří například výzkum a inovace, a zejména do zpracovatelského průmyslu a malých a středních podniků.

4.10 EHSV zdůrazňuje své přesvědčení, že systém ETS by mohl být účinným tržním nástrojem pro docílení ekonomicky udržitelného snížení emisí skleníkových plynů, poněvadž je s to zaručit větší stabilitu tím, že omezuje diskreční opatření a zajišťuje flexibilitu podle předem vymezených pravidel a na základě kritérií transparentnosti, předvídatelnosti a jednoduchosti, díky čemuž mohou tržní subjekty jednat dle očekávaných změn v nabídce.

4.11 Aby mohl být systém ETS účinný, je třeba:

- omezit náklady na přechod;
- poskytnout předvídatelné investiční perspektivy;
- zaručit stabilní dlouhodobé cíle;
- zaručit, že bude výtěžek z dražeb povolenek využíván na podporu ⁽⁵⁾ podniků při přechodu na nízkouhlíkové hospodářství a při rozvoji a uplatňování čistých technologií;

4.12 Od období 2020–2030 by systém EU ETS měl usnadňovat nákladově efektivní snižování emisí uhlíku v zařízeních a odvětvích, jež do něj spadají, a to jak prostřednictvím investic do nízkouhlíkových technologií, tak využíváním obnovitelných zdrojů energie a intenzivním úsilím v oblasti energetické účinnosti.

⁽³⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 110.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 226, 16.7.2014, s.1.

⁽⁵⁾ Viz *Comparative Study of Different Measures Funded through the Use of Economic Environmental Instrument* (EHSV 2012).

- 4.13 Tržní cena povolenek ETS by měla být i nadále platnou referencí pro investice zaměřené na snižování emisí.
- 4.14 Je nutné zachovat v budoucím systému ETS přístup k mezinárodním kompenzacím, neboť poskytují důvěryhodné prostředky pro účinné snižování emisí, a využít tak příležitosti k vytvoření celosvětového trhu s uhlíkem.
- 4.15 Je třeba zachovat, zdokonalit a rozšířit mechanismus čistého rozvoje (*Clean Development Mechanism – CDM*) a náležitě podpořit propojení evropského systému ETS s novými systémy, jež vznikají v jiných částech světa.
- 4.16 EHSV se domnívá, že EU musí vynaložit veškeré úsilí pro to, aby byl vytvořen skutečný mezinárodní trh s uhlíkem, a to rozšířením účinných mechanismů pro obchodování s povolenkami, jež budou otevřeny všem hlavním partnerům na celosvětové úrovni.
- 4.17 Měly by být urychleně vytvořeny a zpřístupněny nové mechanismy, které budou moci vlády dobrovolně využít podle vnitrostátních potřeb. Tyto mechanismy by měly být koncipovány tak, aby co nejvíce zamezily narušení hospodářské soutěže mezi jednotlivými regiony u zboží, s nímž se obchoduje v celosvětovém měřítku.
- 4.18 Systém pro obchodování s povolenkami na emise se totiž překrývá s jinými evropskými a vnitrostátními politikami, například s opatřeními na podporu obnovitelných zdrojů energie a pro zvýšení energetické účinnosti, což vede k narušení trhu a neefektivnosti. K přezkumu tohoto systému je tedy třeba přistupovat s větším zohledněním jiných předpisů, jež mají vliv na emise skleníkových plynů a na náklady na energii pro průmyslové účely.
- 4.19 Jednostranná rozhodnutí zvyšují zatížení podniků související s CO₂ (v první řadě náklady na energii) a mohou oslabit konkurenceschopnost strategických výrobních odvětví, aniž by přinesla konkrétní výsledky z hlediska klimatu. Nedávno uskutečněné studie v tomto ohledu prokázaly⁽⁶⁾, že snížení emisí, jehož se v EU dosáhlo, je více než kompenzováno nárůstem emisí „začleněných“ do výrobků dovážených do EU.
- 4.20 EHSV se domnívá, že i když je mimořádně důležité dosáhnout v roce 2015 celosvětové dohody o změně klimatu, která by zahrnovala země produkující nejvíce emisí, je třeba pokračovat – využíváním programu Horizont 2020 a koordinováním vnitrostátních investic – v technologických inovacích, aby si zpracovatelský průmysl v Evropě udržel svou konkurenceschopnost a aby vznikaly nové a lepší průmyslové lokality.
- 4.20.1 Pro dosažení tohoto cíle je nutné vymezit podrobný a koordinovaný rámec opatření, která je třeba přijmout, aby byl na celosvětové úrovni vytvořen konkurenceschopný a udržitelný průmyslový systém. EHSV tedy vyzývá Komisi, Evropský parlament a Radu, aby tento rámec vypracovaly v souladu s cíli tisíciletí týkajícími se udržitelného rozvoje, jež jsou uvedeny v agendě OSN na období po roce 2015.
- 4.21 Výbor opakuje, že je nutné „vzít v potaz poučení ze zranitelnosti ETS vůči globálním ekonomickým silám. Je zřejmé, že celosvětově přijatá klimatická politika (či neúspěch snahy o její dosažení) budou určující pro budoucnost ETS. Výsledky rozhovorů v roce 2015 budou klíčové a k radikálním nápravným opatřením, jež ETS požaduje, nebude možné přistoupit bez vyšší míry srozumitelnosti globální politiky“⁽⁷⁾.
- 4.22 EHSV zdůrazňuje, že – jak vyplývá z posouzení dopadů rámce do roku 2030 – „pokud bude využíván výtěžek z dražeb a zpoplatnění uhlíku bude rozšířeno na všechna odvětví, mohou politiky dekarbonizace zvýšit zaměstnanost“⁽⁸⁾. Stejně tak důležitý je příznivý vliv na snižování emisí a kvalitu ovzduší. Výbor proto požaduje, aby byly tyto faktory zohledněny v mezinárodních jednáních.

V Bruselu dne 4. června 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

⁽⁶⁾ Glen P. Peters, Jan C. Minx, Christopher L. Weber a Ottmar Edenhofer (2010), *Growth in emission transfers via international trade from 1990 to 2008* (PNAS); A. Brinkley, S. Less, *Carbon Omissions*, Policy Exchange, research note (2010).

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 341, 21.11.2013, s. 82.

⁽⁸⁾ Viz SWD(2014) 18 final, Shrnutí posouzení dopadů, 22. ledna 2014.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu o přístupu EU k nezákonnému obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy

COM(2014) 64 final

(2014/C 424/08)

Zpravodaj: **pan Polica**

Dne 7. března 2014 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu o přístupu EU k nezákonnému obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy

COM(2014) 64 final.

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 22. května 2014.

Na 499. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 4. a 5. června 2014 (jednání dne 5. června), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 167 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV spatřuje v nedávném prudkém růstu nezákonného obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy novou hrozbu pro Evropskou unii, a to z ekonomického, environmentálního a sociálního hlediska a z hlediska ochrany veřejného zdraví a autochtonních živočišných a rostlinných druhů. Podporuje proto iniciativu Evropského parlamentu a Komise na vypracování ucelené a koordinované strategie účinnějšího potírání tohoto trestného činu.

1.2 EHSV se domnívá, že by tato strategie měla vycházet z dodržování, posílení a koordinace stávajících mezinárodních dohod (zejména CITES⁽¹⁾), zákonů, předpisů, politik a prováděcích nástrojů a vést k lepší integraci všech dotčených oblastí (ochrana životního prostředí, kontrola na celnících, právní systém, boj proti organizovanému zločinu atd.) a efektivnější spolupráci mezi zeměmi původu volně žijících a planě rostoucích druhů a jejich tranzitními a cílovými zeměmi.

1.3 Výbor je přesvědčen, že posílená koordinace může být účinná, pouze pokud ji podpoří vhodný, homogenní systém vzdělávání a osvěty zaměřený na všechny orgány zapojené na úrovni EU a členských států do boje proti nezákonnému obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy.

1.4 EHSV je toho názoru, že zásadní úlohu má v boji proti nezákonnému obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy občanská společnost, a to jak v zemích původu, tak v cílových zemích. Výbor považuje za zvláště důležité aktivní a uvědomělé zapojení spotřebitelů a soukromého sektoru a podporuje zavedení systému označování a vysledovatelnosti.

1.5 Výbor považuje nezbytné, aby se lidem z třetích zemí zapojeným do tohoto obchodu nabídly nové, lepší a udržitelné příležitosti k rozvoji a pracovní příležitosti.

1.6 Obchod s volně žijícími a planě rostoucími druhy je na velkém vzestupu, protože je výnosný a rizika právních postihů jsou nízká. Potenciální zisky, jež má mezinárodní organizovaná trestná činnost z tohoto druhu trestné činnosti, jsou srovnatelné s obchodováním s lidmi, zbraněmi nebo drogami, nicméně na boj proti němu je vyhrazeno mnohem méně prostředků a je mu přisouzena mnohem nižší priorita. Uplatňované postihy jsou navíc nejednotné, a to i v EU, což podněcuje k přesouvání mezinárodní organizované trestné činnosti do zemí s nižšími tresty nebo s nižší efektivitou odpovědných orgánů.

1.7 EHSV proto poukazuje na potřebu zahrnout obchod s volně žijícími a planě rostoucími druhy mezi trestné činy, jež jsou předmětem opatření proti praní peněz a antikorupčních opatření, a doufá, že budou zavedeny skutečně účinné, přiměřené a odrazující sankce, v extrémním případě např. trest odnětí svobody ve výši nejméně čtyř let.

⁽¹⁾ Convention on International Trade of Endangered Species (1973).

2. Úvod

2.1 Souvislosti – údaje o nezákonném obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy

2.1.1 Nezákonný obchod s volně žijícími a planě rostoucími druhy je společně s obchodováním s lidmi a nedovoleným obchodem s drogami a zbraněmi jednou z nejzávažnějších forem organizované trestné činnosti ⁽²⁾.

2.1.2 V roce 2013 vzrostl nezákonný lov natolik, že byla zmařena obnova populací ohrožených druhů, např. slonů, tygrů a nosorožců, k níž došlo v předcházejících třech desetiletích, a představuje tak skutečnou hrozbu pro zachování biologické rozmanitosti a udržitelný rozvoj.

2.1.3 Nezákonná těžba dřeva představuje až 30 % světového obchodu s dřevem a je původcem více než 50 % odlesňování ve střední Africe, Amazonii a jihovýchodní Asii, čímž připravuje místní obyvatelstvo o významné příležitosti k rozvoji.

2.1.4 Objem nezákonného rybolovu dosahuje odhadem 19 % nahlášené hodnoty úlovků.

2.1.5 Šíření nezákonného obchodu souvisí s rostoucí poptávkou po produktech pocházejících z volně žijících živočichů (slonovina, rohy nosorožců, tygří kosti), zejména v některých asijských zemích (např. Číně nebo Vietnamu).

2.1.6 EU je jednou z hlavních cílových oblastí pro nelegální produkty z volně žijících a planě rostoucích druhů ⁽³⁾ a jedním z hlavních článků obchodního řetězce pro produkty pocházející z Afriky, Latinské Ameriky a Asie.

2.2 Přímé a nepřímé důsledky nezákonného obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy

2.2.1 Nezákonný obchod s planě rostoucími rostlinami a volně žijícími živočichy je jednou z hlavních příčin úbytku biologické rozmanitosti na světě: stovky milionů exemplářů vzácných živočišných a rostlinných druhů jsou každoročně odňaty z jejich přirozeného prostředí a prodány na nelegálních trzích.

2.2.2 Nezákonné kácení dřevin je příčinou odlesňování nejvýznamnějších lesních oblastí planety, úbytku biologické rozmanitosti, zvyšování skleníkového efektu a rovněž sporů o nadvládu nad územími a zdroji a ztráty hospodářské síly domorodého obyvatelstva.

2.2.3 Nezákonný rybolov je příčinou poklesu rybích populací, ničí mořská stanoviště, narušuje hospodářskou soutěž a oslabuje pobřežní komunity, zejména v rozvojových zemích.

2.2.4 Riziko vymýcení volně žijících a planě rostoucích druhů zvyšují další faktory, např. neudržitelné využívání půdy, změna klimatu, nadměrné využívání léčivých rostlin či intenzivní cestovní ruch (zejména za účelem lovu či „agresivní“ cestovní ruch).

2.2.5 Globalizovaná spotřeba může vyvinout vysoký environmentální tlak na biologickou rozmanitost a způsobit degradaci ekosystémů a snížit odolnost autochtonních druhů ⁽⁴⁾.

2.2.6 Nezákonný obchod s volně žijícími a planě rostoucími druhy představuje rovněž hrozbu pro veřejné zdraví a pro autochtonní živočišné a rostlinné druhy. Zvířecí druhy, jež nelegálně procházejí přes území členských států EU, nemají osvědčení od příslušných veterinárních zařízení, což může mít za následek šíření různých patologií, zejména pokud jde o chované živočišné druhy. Obcházení odpovídajících fytosanitárních kontrol vystavuje autochtonní, pěstované a přirozené rostlinné druhy značnému riziku nakažení novými choroboplodnými zárodky. Kromě toho se odhaduje, že 75 % nově se objevujících infekčních patologií je živočišného původu a z velké části pochází od volně žijících druhů. Nezákonný obchod s těmito druhy zvyšuje riziko celosvětových epidemií, např. ptačí chřipky H5N1 nebo SARS ⁽⁵⁾.

⁽²⁾ Usnesení přijaté Komisí OSN pro prevenci trestné činnosti a trestní soudnictví a schválené Hospodářskou a sociální radou OSN.

⁽³⁾ V posledních letech byl zaznamenán nárůst nezákonného obchodu s některými vzácnými druhy ptáků, korálů, ryb a želv rovněž v EU.

⁽⁴⁾ Např. v Asii vedla rostoucí poptávka po kašmíru k rozšíření chovu domácích zvířat, čímž se odnímá stále větší rozloha půdy volně žijícím býložravcům (antilopy, divocí koně, osli), jež jsou základem potravního řetězce velkých autochtonních predátorů (vlk, levhart sněžný)(Studie Globalization of the Cashmere Market and the Decline of Large Mammals in Central Asia zveřejněná v žurnálu Conservation Biology).

⁽⁵⁾ Zdroj: zpráva WWF – http://awsassets.panda.org/downloads/wwffightingillicitwildlifetrafficking_french_lr.pdf

2.3 Předpisy

2.3.1 Washingtonská úmluva (CITES) z roku 1973 upravuje obchod, pokud jde o vývoz, následný vývoz, dovoz, tranzit a překládku nebo držení některých živočišných a rostlinných druhů ohrožených vyhoubením, a to za jakýmkoliv účelem. Účelem úmluvy je ochrana a udržitelné využívání populací živočišných a rostlinných druhů v celosvětovém měřítku.

2.3.2 Komise OSN pro prevenci trestné činnosti a trestní soudnictví definovala v usnesení ze dne 26. dubna 2013 obchod s volně žijícími a planě rostoucími druhy jako vážnou formu organizované trestné činnosti, již páchají organizované zločinecké organizace na mezinárodní úrovni.

2.3.3 Zjištění, že některé militantní skupiny financují svoji činnost z nezákonného obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy, vedlo generálního tajemníka (zpráva S/2013/297) a Radu bezpečnosti OSN (rezoluce 2013/2121) k označení nezákonného lovu a obchodování s volně žijícími a planě rostoucími druhy za jeden z faktorů nestability v subsaharské Africe, jenž dává všanc mír a bezpečnost. Rada bezpečnosti kromě toho přijala v lednu 2014 poprvé sankce proti subjektům zapojeným do obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy v Demokratické republice Kongo a Středoafričské republice.

2.3.4 Vedoucí představitelé států G8 se v červnu 2013 zavázali k přijetí opatření na potírání nezákonného obchodu s chráněnými či ohroženými druhy a na politickou a finanční podporu místní a mezinárodní ochrany hranic za účelem potírání korupce a přeshraniční organizované trestné činnosti.

2.3.5 Evropský parlament vyzval ve svém usnesení z 15. ledna 2014 (2013/2747(INI)) Komisi, aby vypracovala akční plán EU pro omezování nezákonného obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy, v němž by stanovila strategii postupu v členských státech i na mezinárodní úrovni, která by obsahovala jasný časový rámec a jasné cíle.

2.3.6 V Londýnském prohlášení⁽⁶⁾ z února 2014 byly stanoveny nové, ambicióznější cíle pro boj proti obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy, např. změna platných právních předpisů tak, že se nezákonný lov a obchod s volně žijícími živočišnými druhy zahrne mezi vážné trestné činy, upuštění od využívání druhů ohrožených vyhoubením, posílení přeshraniční spolupráce a koordinace sítí pro boj proti obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy⁽⁷⁾.

2.3.7 V závěrečném prohlášení ze summitu EU-Afrika, jenž proběhl ve dnech 2. a 3. dubna 2014, je uveden záměr provádět společná opatření v boji proti organizovanému zločinu, včetně obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy.

3. Odpovědi na otázky předložené v rámci konzultace

3.1 *Je politický a právní rámec zaměřený proti nezákonnému obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy, který je v současnosti zaveden v EU, přiměřený?*

3.1.1 EHSV se domnívá, že právní rámec v současnosti platný v členských státech EU není ještě přiměřený účinnému potírání zločinů na životním prostředí. Jedním z důvodů je nedostatečná přísnost stanovených trestů.

3.2 *Měla by EU zlepšit svůj přístup k nezákonnému obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy vypracováním nového akčního plánu EU, jak k tomu vyzval Evropský parlament?*

3.2.1 Za současné situace na mezinárodní úrovni se zdá být nevyhnutelné, aby členské státy vypracovaly právní předpisy, v nichž se stanoví jednotná kritéria inspekce a účinného monitorování, mj. prostřednictvím koordinace se specifickými předpisy o trestněprávní ochraně druhů v přírodním prostředí.

3.2.2 EHSV podporuje přijetí akčního plánu podobného již přijatým plánům potírání jiných forem organizovaného zločinu, např. obchodu se zbraněmi či lidmi.

⁽⁶⁾ Podepsaném hlavami států, ministry a představiteli 46 států na konferenci o nezákonném obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy (12. a 13. února 2014).

⁽⁷⁾ Síť pro boj proti obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy (wildlife enforcement networks) jsou mezivládní regionální iniciativy pro výměnu informací a osvědčených postupů v této oblasti:
http://www.cites.org/eng/news/pr/2013/20130307_wen.php

3.3 *Jak by mohla EU na všech úrovních posílit politické závazky proti nezákonnému obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy? Jaké diplomatické nástroje by byly nevhodnější pro zajištění soudržnosti mezi různými mezinárodními iniciativami?*

3.3.1 EHSV vítá vyšší diplomatické zapojení zemí nějak zainteresovaných na nezákonném obchodování s volně žijícími a planě rostoucími druhy (hlavně zemí původu, tranzitu a odbytu), jež vedlo k nedávnému podpisu společných záměrů přijmout rozhodná a naléhavá opatření na odstranění poptávky po produktech získávaných z ohrožených druhů a jejich nabídky⁽⁸⁾. Výbor doufá, že mezinárodní společenství přijme kroky, jejichž prostřednictvím bude možné zničit nezákonný trh, zaručit uplatňování společného stabilního právního rámce a podpořit udržitelné hospodaření s přírodními zdroji, do nichž budou zapojeny místní komunity.

3.3.2 EHSV vybízí EU, aby podpořila strategii světového boje proti obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy, jež bude vycházet z nové definice cílů agendy OSN na období po roce 2015.

3.4 *Na jaké nástroje na mezinárodní úrovni by se měla EU zaměřit, aby se zlepšilo vymáhání práva ve vztahu k nezákonnému obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy a posílila se správa?*

3.4.1 Výbor se domnívá, že nezákonný obchod by bylo možné lépe monitorovat, potírat a kontrolovat na celnicích prostřednictvím koordinace státních orgánů, které by měly fungovat podle stejných pravidel, mít stejné postupy a společné cíle. Jeví se jako vhodné, aby EU podporovala opatření usnadňující synergickou spolupráci a sdílení informačních služeb mezi příslušnými orgány členských států, a to právě s cílem harmonizovat opatření a jednání, přičemž by se měla poskytovat podpora novým partnerským zemím (např. dočasná pomoc).

3.4.2 Novou oblast nezákonného obchodu však představuje obchod na internetu, do něhož se jen těžko proniká a jenž může poškodit i formy zákonného obchodu. EHSV se zájmem sleduje některé osvědčené postupy, např. memorandum o porozumění mezi italskou lesní správou a dvěma hlavními inzerčními internetovými portály (eBay a subito.it), v němž je stanoveno poskytování obsáhlejších informací spotřebitelům a možnost zrušit závčas příspěvky považované za podezřelé. V memorandu se rovněž zavádí kontrola příspěvků pomocí filtrů, které umožňují zveřejňovat pouze inzeráty, u nichž je zaručena vysledovatelnost exemplářů nabízených k prodeji.

3.4.3 Mezinárodní angažovanost znamená, že se při uzavírání dohod o volném obchodu s třetími zeměmi musí požadovat dodržování mnohostranných dohod v oblasti životního prostředí a obchodu s lesnickými a rybolovnými produkty. Je mimořádně důležité sledovat cíle úmluvy CITES týkající se mezinárodního obchodu s volně žijícími zvířaty a planě rostoucími rostlinami, v jejímž rámci provádějí signatářské země konkrétní opatření proti pašeráctví a obchodu s některými druhy ohroženými vyhubením.

3.4.4 Pravomoci subjektů zapojených do Mezinárodního sdružení pro boj proti nelegální činnosti poškozující volně žijící druhy (ICWC)⁽⁹⁾, mezi něž patří CITES, Interpol, Úřad OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC), Světová celní organizace a Světová banka, mohou zaručit účinnost opatření, jejichž smyslem je zlepšit schopnost zavádět předpisy a respektovat ustanovení úmluv v oblasti kontroly obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy. Domníváme se, že by toto sdružení mělo při své práci využívat nejlepších evropských profesionálů a zapojit je do informačních kampaní, do poskytování podpory příslušným vnitrostátním orgánům a v neposlední řadě do vzdělávání úředníků a pracovníků pověřených kontrolou.

3.4.5 Základním předpokladem odstranění obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy je vytvoření a upevnění právního státu v zemích původu těchto druhů a boj proti korupci. EHSV v této souvislosti doufá v přímé, mj. finanční zapojení EU, jež podpoří zřízení státního zastupitelství a soudů a osvětu místních orgánů.

⁽⁸⁾ Londýnské prohlášení ze 14. února 2014.

⁽⁹⁾ International Consortium on Combating Wildlife Crime.

3.5 *Jaké nástroje jsou nejvhodnější pro opatření EU s cílem řešit poptávku po nelegálních produktech z volně žijících a planě rostoucích druhů na mezinárodní úrovni a v EU? Jakou úlohu by v tomto ohledu mohla sehrát občanská společnost a soukromý sektor?*

3.5.1 Pro úspěch boje proti nezákonnému obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy je nutné úsilí na dvou frontách: jednak co se týče omezení nabídky prostřednictvím strategií odrazení a potírání podvodů, jednak pokud jde o snížení poptávky. EHSV se domnívá, že v této souvislosti je prvořadě aktivní a uvědomělé zapojení soukromého sektoru a spotřebitelů.

3.5.2 EHSV podporuje Londýnské prohlášení v tom, že je nutné zavést specifická opatření k zajištění odpovědného chování soukromého sektoru, a doufá, že bude zaveden systém označování a vysledovatelnosti, jenž zaručí zákonnost a udržitelnost (ekonomickou, environmentální a pro místní komunity) obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy. V této souvislosti je možné vycházet z již vytvořených a v současnosti platných režimů obchodu s kaviárem a tropickým dřevem⁽¹⁰⁾.

3.5.3 EHSV považuje za stejně nutné informování a osvětu občanské společnosti a spotřebitelů, pokud jde o vážné škody na životním prostředí způsobené nezákonným obchodem a jejich dopad na budoucí generace. EHSV se opět nabízí k propagaci iniciativ, jež bude chtít EU v této souvislosti provádět v institucích (školy, muzea atp.) či prostřednictvím sítí, konferencí, spotů, či dokumentárních filmů, ať už v Unii nebo mimo ni. Maximálně k tomu využije sítě socioekonomických subjektů EU a Afriky, jež byla ve Výboru vytvořena.

3.6 *Jak může EU nejlépe přispět k řešení důsledků nezákonného obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy pro mír a bezpečnost?*

3.6.1 EHSV se domnívá, že zvláštní pozornost je v této souvislosti nutné věnovat druhům, jejichž exempláře jsou vzhledem k vysoké hodnotě předmětem zájmu organizovaného zločinu, což ohrožuje vnitřní bezpečnost, ba i světový mír. V tomto ohledu je třeba přijmout odpovídající opatření na unijní i celosvětové úrovni, a to ve spolupráci s Europolem, Interpolem, dalšími organizacemi a fóry i klíčovými zeměmi, jichž se tento problém týká.

3.6.2 EHSV nepodceňuje skutečnost, že nedávné celosvětové epidemie, např. ptačí chřipky H5N1 a SARS, jsou nepřímým důsledkem nezákonného obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy. Proto mohou výše uvedené systémy označování a vysledovatelnosti společně s vhodným mechanismem veterinární kontroly přispět k omezení jeho vzniku a šíření na globální úrovni.

3.7 *Jak by mohly nástroje spolupráce EU lépe podporovat posílení kapacit rozvojových zemí pro ochranu volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a opatření proti nezákonnému obchodu s nimi?*

3.7.1 Iniciativy v oblasti mezinárodní spolupráce v širším kontextu obchodních dohod nebo partnerství s třetími zeměmi mohou být rozhodujícím nástrojem odstranění tohoto obchodu.

3.7.2 Nevládní organizace mohou při provádění osvětových kampaní zásadním způsobem podpořit politiku omezování nabídky a fungovat jako spojovací článek mezi institucemi a dotčeným obyvatelstvem.

3.7.3 Výbor poukazuje na to, že lidem z třetích zemí zapojeným do nezákonného obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy je nutné nabídnout nové, lepší a udržitelné příležitosti k rozvoji a pracovní příležitosti, mj. díky přeměně nelegálních činností na legální, např. odpovědný cestovní ruch⁽¹¹⁾.

3.8 *Jaká opatření by měla být přijata ke zlepšení údajů o trestné činnosti týkající se obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy v EU, aby bylo možné účinněji zaměřit tvorbu politik?*

3.8.1 EHSV se domnívá, že sběr, shromažďování a analýza informací o trestných činech (databáze), jež provádí mezinárodní bezpečnostní organizace (Europol, Interpol, Úřad OSN pro drogy a kriminalitu), by mohly přispět k lepšímu pochopení strategií organizovaného zločinu a k jeho prevenci.

⁽¹⁰⁾ V rámci CITES existuje systém jednotného označování kaviáru, jehož dovoz je povolen pouze po předchozím povolení příslušných orgánů (www.cites.org/common/resource/reg_caviar.pdf). Pokud jde o obchod s lesnickými produkty, sledují unijní právní předpisy cíl odradit od obchodu s tropickým dřevem podporou vytváření vnitrostátních systémů vysledovatelnosti, čímž by se posílila správa v partnerských zemích. Od března 2013 je v EU zakázán dovoz stavebního dřeva a řeziva z jakékoliv země světa, pokud toto dřevo pochází z nezákonného kácení, a vnitrostátním orgánům členských států se ukládá prověřovat a případně trestat obchodníky s dřevem kontroverzního původu.

⁽¹¹⁾ Odpovědný cestovní ruch znamená jednak ochranu přírodního prostředí, v němž se uskutečňuje, jednak pozornost k živobytí hostičího obyvatelstva, jemuž je nutné zaručit příjem. Uvědomělý cestovní ruch (ekoturistika) pomůže mnoha zemím vymanit se z chudoby, zajistí mnoha rodinám živobytí a přírodě a zvířatům ochranu.

3.8.2 V této souvislosti může důležitou úlohu sehrát síť TRAFFIC⁽¹²⁾, a to pokud jde o osvětu mezinárodního společenství a podporu při předávání dat a informací o nezákonném obchodu všem příslušným subjektům a zúčastněným stranám.

3.9 *Jaká opatření by měla být přijata, aby bylo možné posílit vymáhání právních předpisů proti nezákonnému obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy ze strany orgánů pro ochranu životního prostředí, policie, celních orgánů a státních zastupitelství v členských státech, jakož i posílit spolupráci mezi těmito orgány? Jak by se mohla zvýšit informovanost soudců?*

3.9.1 Vzhledem k tomu, že trestné činy proti životnímu prostředí jsou úzce spojeny s korupcí a tokem špinavých peněz, poukazuje Výbor na nutnost zahrnout obchod s volně žijícími a planě rostoucími druhy mezi trestné činy, jež jsou předmětem opatření proti praní peněz a antikorupčních opatření. Podporuje proto používání pravidel, která by popisovala používání účelově vytvořených finančních nástrojů (např. due diligence), jejichž cílem je efektivnější výsledovatelnost unijních i mezinárodních transakcí.

3.9.2 EHSV doufá, že budou zavedeny skutečně účinné, přiměřené a odrazující sankce, zejména za účelem boje proti rozsáhlému obchodu v rámci mezinárodní organizované trestné činnosti. Proto je nutné, aby předpisy EU zaručily, že členské státy zahrnou nezákonný obchod s volně žijícími a planě rostoucími druhy do závažné trestné činnosti, již je v extrémním případě možné potrestat odnětím svobody ve výši minimálně čtyř let.

3.9.3 EHSV považuje za zásadní zvýšit uvědomění všech orgánů zapojených do boje proti nezákonnému obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy, a to odpovídajícím vzděláváním pracovníků pověřených kontrolou a pracovníků příslušných soudních orgánů. Tuto činnost bude nutné zahrnout mezi nové postupy koordinace vnitrostátních orgánů EU a v případě možnosti do ní zapojit orgány třetích zemí.

3.10 *Jak by bylo možné lépe využít stávajících opatření proti organizované trestné činnosti na úrovni EU i členských států k boji proti nezákonnému obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy? Jaká další opatření by se měla zvážít, například co se týče sankcí? Jakým způsobem mohou v tomto ohledu být nápomocny Europol a Eurojust?*

Je žádoucí, aby se potírání těchto zločinů stalo pro Europol prioritou, přičemž, jak uvádí Komise, by měl strategicky koordinovat policejní síly členských států. Tak bude možné důsledně stíhat jak trestné činy odchytu, odběru, držení, obchodování a uvádění chráněných druhů rostlin a živočichů na trh, tak nezákonný obchod s částmi a odvozenými produkty.

V Bruselu dne 5. června 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

(12) <http://www.traffic.org/>

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Společně ke konkurenceschopné městské mobilitě účinně využívající zdroje

COM(2013) 913 final

(2014/C 424/09)

Zpravodaj: **pan Iozia**

Dne 7. března 2014 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Společně ke konkurenceschopné městské mobilitě účinně využívající zdroje

COM(2013) 913 final.

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 21. května 2014.

Na 499. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 4. a 5. června 2014 (jednání dne 4. června), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 132 hlasy pro, žádný hlas nebyl proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) podporuje sdělení Komise ze dne 17. prosince 2013 a považuje za velmi důležité, aby se pokračovalo v programech podpory rozvoje udržitelné a efektivní městské mobility, jako jsou např. Civitas, Inteligentní energie – Evropa a další. Provádění ambiciózních projektů, jako je ten navržený, s malými finančními prostředky, jež jsou k dispozici, vyžaduje důkladné a pozorné prošetření všech možných řešení, pokud jde o bezodkladné iniciativy v oblasti udržitelné mobility.

1.2 EHSV se domnívá, že je nezbytné:

- přijmout realistické integrované a koordinované plány orientované na všechny občany, zejména pak na občany se sníženou mobilitou, které budou zaměřeny na mobilitu osob a logistický řetězec a budou se neustále monitorovat;
- využít zásadu subsidiarity tak, jak Komise rozumně vyvážila různé úrovně odpovědnosti, a aktivně zapojit zejména členské státy;
- podporovat uvolňování finančních zdrojů, i s využitím soukromého kapitálu;
- zapojit občany, sociální organizace a organizace občanské společnosti, aby se z plánu udržitelné mobility stala výzva pro celou komunitu;
- podporovat výměnu osvědčených postupů prostřednictvím jediného velkého evropského portálu;
- obnovit Pakt starostů a primátorů;
- zvýšit finanční účast EU a EIB, která by měla být hnací silou realizace projektu udržitelné městské mobility, jenž se týká 70 % evropských obyvatel, na evropské úrovni;

- posílit koordinaci mezi veřejnými orgány a soukromými subjekty, které poskytují integrační služby v oblasti městské dopravy, a to pomocí komplexního a cíleného přístupu;
- usilovat o provádění smysluplné logistiky zaměřené na dosažení cílů odolných měst (města v přechodu – transition towns), v nichž všechny složky spolupracují na zlepšení životních podmínek a zdravotního stavu občanů;
- využít doplňkovost veřejného a soukromého sektoru a otevřít trh konkurenci pod podmínkou, že budou v celé své šíři zachovány sociální záruky, kontrola tarifů a environmentální udržitelnost;
- stanovit standardní požadavky na vozidla veřejné dopravy a vytvořit evropský trh tam, kde bude možné dosáhnout úspor z rozsahu prostřednictvím nákupních konsorcií.

1.3 EHSV souhlasí se strategickou úlohou, již hraje městská mobilita ve vývoji směrem k inteligentním městům příznivým pro občany, která budou schopná překonat environmentální výzvy a přizpůsobit se novým okolnostem, a zdůrazňuje, že je trvale nutné odstranit oborový přístup, jenž v současnosti stále charakterizuje mnoho dopravních politik.

1.4 V opatřeních, která se budou realizovat, se musí náležitě zohlednit potřeba rovnováhy mezi třemi složkami udržitelného rozvoje: sociální, ekonomickou a environmentální.

1.5 EHSV není proti opatřením na otevření městské dopravy konkurenci a trhu pod podmínkou, že budou zachována práva zaměstnanců a jejich pracovní místa, zaručí se zachování rozsáhlé sítě a skutečně selepší služby a tarify. K prověřování důsledného dodržování smluvních podmínek bude nutné neustálé monitorování.

1.6 EHSV se domnívá, že základem efektivní, účinné a udržitelné dopravní politiky je:

na evropské úrovni

- pojetí plánů udržitelné mobility jako široké celokomunitní akce, do níž by byla prostřednictvím územních iniciativ zapojena města, aby se zlepšilo chápání občanů, pokud jde o nutnost změny i v případě zakořeněných návyků;
- obnova Paktu starostů a primátorů v oblasti energetické účinnosti ve velkém rozsahu, která by zahrnovala zefektivnění městské mobility;
- financování potřebných iniciativ pomocí evropských zdrojů, např. strukturálních fondů a Horizontu 2020, pokud jde o výzkum a vývoj na tomto poli;
- prostředky EIB se zvýhodněnými sazbami a v případě možnosti tvorba partnerství veřejného a soukromého sektoru pro budování a správu velké městské infrastruktury;

na úrovni států

- podněcování efektivnější a méně znečišťující dopravy a vyžívání nových technologií;
- záruka skutečného práva na udržitelnou mobilitu, zejména pro občany se sníženou mobilitou;

na úrovni nižších územních celků

- intermodalita;
- rozvoj pólů pro práci na dálku;

- společné vzdělávací politiky zaměřené na veřejné činitele a profesionály z tohoto sektoru, jež budou sloužit k rozvoji kvalifikací a ucelených strategií;
- cílené a udržitelné politiky, pokud jde o pravidla přístupu do centrálních městských oblastí;
- koordinace s oblastmi sousedícími s velkými městskými středisky, co se týče ucelených strategií;
- zapojení občanů do hledání nejlepších řešení;
- neustálé monitorování dosažených výsledků a vhodné a rychlé změny neúčinných opatření;
- výchova k odpovědnému používání veřejné a soukromé dopravy;
- rozvoj spolupráce mezi podniky za účelem koordinace dopravy z a do výrobních komplexů a oblastí řemeslné výroby;
- zapojení cílových skupin, tj. skupin s podobnými požadavky, aby společně posoudily vlastnosti služeb určených pro specifické potřeby.

1.7 EHSV zdůrazňuje důležitost užší spolupráce mezi příslušnými veřejnými orgány a občany a odkazuje na to, co Komise uvedla v akčním plánu pro městskou mobilitu ⁽¹⁾, zejména pokud jde o požadavky na mobilitu zranitelných skupin, jako jsou starší občané, nízkopříjmové skupiny a osoby se sníženou mobilitou, jimž je potřeba věnovat zvláštní politiky.

1.8 EHSV se domnívá, že Komise měla znovu důrazně připomenout tyto aspekty, neboť se jedná o nepřijatelnou diskriminaci. Komise by se měla zavázat k dohledu nad členskými státy, aby toto základní evropské právo, tj. právo na mobilitu, bylo zaručeno všem občanům a nikdo nebyl diskriminován.

1.9 Výbor žádá, aby se Unie zabývala i otázkou chudoby v oblasti mobility a vyřešila, stejně jako tomu bylo v případě energetické chudoby a jiných oblastí. Členské státy musí zavést opatření pro nejzranitelnější a nejchudší sociální třídy. Právo na mobilitu mají všichni, nelze ho omezovat na majetné občany.

1.10 EHSV upozorňuje na potenciál městské logistiky jakožto prvku zlepšení účinnosti a udržitelnosti. Logistice by se tedy měla věnovat odpovídající pozornost v urbanismu a projektech spolupráce. EHSV rovněž vítá iniciativy, jež Komise v této oblasti plánuje.

1.11 EHSV žádá Komisi, aby všechny iniciativy a politiky v oblasti městské mobility spojila do jednoho nástroje. V současnosti je jim věnováno alespoň portálů, čímž se plýtvá zdroji a snižuje se efektivita.

1.12 Evropa a členské státy potřebují rozvinout integrovanou společnou politiku, jež bude odrážet společnou ambiciózní vizi. Je potřeba vychovávat občany k využívání alternativních, méně znečišťujících druhů dopravy. Výchova je prvním způsobem změny, jejímž výsledkem je opětovné nalezení potěšení v procházkách po městě či jízda na kole do práce na setkání s přáteli. Veřejné orgány by měly k této udržitelné mobilitě podněcovat prostřednictvím kulturních iniciativ, tj. tvorbou historických či architektonických okruhů s průvodcem v městských centrech či podporou organizace vyjížděk na kole, které přitáhnou pozornost díky své živosti a budou stimulovat napodobování.

1.13 Dnešní města projdou v nadcházejících desetiletích výraznými architektonickými a urbanistickými změnami. EHSV doporučuje, aby se šířila všechna dostupná opatření. Díky IKT, městským inovacím a místním iniciativám je možné zlepšit mobilitu a připravit budoucím generacím obyvatelnější města.

1.14 EHSV doporučuje náležitě zohlednit potřebu rozložit síť městské dopravy spravedlivě a rovnoměrně, aby se předešlo tomu, že osoby žijící ve špatně obsluhovaných oblastech či v oblastech neobsluhovaných veřejnou dopravou vůbec budou uzavřeny v moderních městských ghettech.

⁽¹⁾ COM(2009) 490 fin/2.

1.15 Je nutné vybudovat silnou a důslednou koordinaci mezi všemi veřejnými a soukromými orgány na všech úrovních. Plány udržitelné městské mobility, které budou v souladu s cíli v oblasti klimatu, životního prostředí a energetiky, ochrany zdraví, šetření časem a energií, které budou hnací silou ekonomiky, se musí stát prioritou na všech úrovních EU.

1.16 EHSV doporučuje, aby se přijala konkrétní opatření na rozvoj cyklostezek a stezek pro chodce určených výhradně pro tento druh udržitelné mobility všude, kde to bude možné. Tyto stezky by měly navazovat na intermodální uzly veřejné dopravy.

2. Úvod

2.1 Evropa je jedním z nejurbanizovanějších světadílů. Více než dvě třetiny evropského obyvatelstva žijí v městských oblastech a tento podíl neustále roste (Zpráva Města budoucnosti, Evropská komise, 2011). V mnoha městech se zhoršuje mobilita a účinnost jejího využívání zdrojů. Charakterizují ji vleklé dopravní zácpy (s odhadovanými ročními náklady až 80 mld. eur – celkové náklady způsobené dopravními zácpami viz SEC(2011) 358 fin), špatná kvalita ovzduší, nehody, hlukové znečištění a vysoké emise CO₂. Městská mobilita je v Evropě totiž z velké části založena na využívání osobních automobilů využívajících tradiční pohonné látky.

2.2 Místopředseda Evropské komise a komisař pro mobilitu a dopravu Siim Kallas prohlásil: „Řešení problémů městské mobility je v současnosti v oblasti dopravy jedním z nejdůležitějších úkolů. Větších úspěchů můžeme dosáhnout koordinovaným úsilím (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-1255_cs.htm).“

2.3 Evropský parlament a Rada EU uznaly, že ke zlepšení energetické účinnosti a zvýšení úspor energie je potřeba přijmout vhodné strategie pro dopravu, jimiž se bude řešit problém využívání energie a emisí skleníkových plynů. Za tímto účelem byla přijata **směrnice 2009/33/ES ze dne 23. dubna 2009**, jejímž smyslem je stimulovat trh s čistými a energeticky účinnými silničními vozidly a která zohledňuje energetický a environmentální dopad během celé životního cyklu.

2.4 Cílem **bílé knihy Plán jednotného evropského dopravního prostoru – vytvoření konkurenceschopného dopravního systému účinně využívajícího zdroje ze dne 28. března 2011 (COM(2011) 144)** je vybudovat moderní a konkurenceschopný dopravní systém, stimulovat hospodářský růst a zaměstnanost, snížit závislost Evropy na ropě a omezit emise CO₂.

2.5 Doprava je v současnosti původcem jedné čtvrtiny celkových emisí CO₂ a výrazně přispívá ke zhoršování kvality ovzduší (PM, NO_x, HC a CO), zejména v městských oblastech. Dopad silniční dopravy na životní prostředí by se snížil používáním paliv nahrazujících benzin a naftu, pokud tato paliva budou vyráběna udržitelným způsobem.

2.6 Ve stanovisku Akční plán pro městskou mobilitu ⁽²⁾ EHSV plně ocenil, že Evropská komise v roce 2009 zveřejnila plán pro městskou mobilitu, v němž místním, regionálním i celostátním orgánům navrhla řadu způsobů, jak nabídnout co nejvyšší a nejudržitelnější kvalitu života v městských oblastech. Většina navržených opatření však nebyla závazná.

2.7 Mezi cíle stanovené pro konkurenční dopravní systém účinně využívající zdroje, které navrhla Komise, patří: snížit do roku 2030 používání „konvenčně poháněných“ automobilů v městské dopravě na polovinu a do roku 2050 je z provozu ve městech vyřadit úplně, ve velkých městech dosáhnout do roku 2030 zavedení městské logistiky v podstatě bez obsahu CO₂ a snížit do roku 2050 počet úmrtí v silniční dopravě téměř na nulu ⁽³⁾.

2.8 Ze základního souboru iniciativ, jež Evropská komise zahájila v oblasti udržitelné městské mobility, se toto stanovisko zaměřuje na nedávné sdělení Komise Společně ke konkurenceschopné městské mobilitě účinně využívající zdroje. Jsou to skutečně právě města, která charakterizuje vysoká hustota zalidnění, kde je možné změnit orientaci stávajícího modelu rozvoje na účinnější využívání dostupných zdrojů.

⁽²⁾ Úř. věst. C 21, 21.1.2011, s. 56–61.

⁽³⁾ COM(2011) 144 final.

2.9 Nové environmentální výzvy, jež budou města a jejich obyvatelé muset řešit v blízké budoucnosti, přispěly ke zvýšení aktuálnosti tématu městské mobility pro vytvoření odolných měst (města v přechodu – transition towns). Koncepce odolnosti by v přezkumu politik městské mobility měla být rozhodujícím impulsem pro efektivnější začlenění změn ve městech, přičemž by se měl zaručit systém správy propojující energetickou politiku, environmentální politiku a politiku v oblasti mobility.

2.10 EHSV souhlasí s používáním integrovaného přístupu, jenž by podpořil opatření v různých sektorech, např. životní prostředí a zdravotnictví, ekologické technologie účinně využívající zdroje, modernizace infrastruktury, městské plánování a plánování dopravy, logistika distribuce, inovace a výzkum, bezpečnost silničního provozu a osvěta veřejnosti.

2.11 EHSV zdůrazňuje, že je důležité věnovat pozornost snižování počtu dopravních nehod a zlepšování zdravotního stavu občanů prostřednictvím dlouhodobých strategií, jejichž účelem bude zavedení všech opatření vhodných pro dosažení ambiciózních cílů. Každý ušetřený lidský život, každá nehoda, jíž se předejde, či každý zachráněný občan mají pro společnost neocenitelnou hodnotu a měly by být měřítkem naléhavosti souvisejících opatření.

3. Evropské iniciativy v oblasti městské mobility

3.1 Strategie a iniciativy evropského měřítka se orientují na podporu způsobů udržitelné městské mobility, které např. podněcují inovace v oblasti druhů a prostředků městské dopravy, na podporu intermodálního systému městské dopravy, na politiky podpory veřejné dopravy, pěších přesunů a jízdy na kole a na začlenění městské mobility do integrovaného strategického rámce rozvoje měst. Dostupné prostředky však byly bohužel omezeny a nestačí na opatření, která je potřeba přijmout na různých úrovních. Členské státy snížily prostředky poskytované místním správním orgánům, které proto musely zpomalit provádění plánů zlepšení městské mobility. Je naléhavě nutné změnit směr a vrátit se ke správné cestě investic a práce a zejména urychleně zlepšit kvalitu života občanů.

3.2 Inteligentní města a obce

3.3 Evropské inovační partnerství (EIP) Inteligentní města a obce je vývojovou fází iniciativy pro inteligentní města a obce, již Komise spustila v roce 2011. Sdružuje zástupce občanů, podniků a obcí a nabízí jim prostor pro nalezení, rozpracování a zavádění inovativních řešení a jejich uskutečnění. Udržitelná městská mobilita je jedním z hlavních směrů, na něž se toto EIP zaměří. Dalšími směry jsou udržitelné čtvrti a zastavěné prostory a integrované infrastruktury a procesy v energetice, informačních a komunikačních technologiích a dopravě.

3.4 Civitas

3.5 Iniciativa Civitas, již spolufinancuje Komise, přináší od roku 2002 do měst čistý vzduch – s její pomocí se ve více než 200 evropských městech podařilo zavést udržitelné dopravní systémy, a vznikla tak velmi aktivní síť v této oblasti. Komise hodlá v rámci Horizontu 2020 podpořit orientaci této iniciativy na využívání inovativních technologií, aby se dosáhla konkurenceschopné mobility účinně využívající zdroje. EHSV již několikrát upozornil na důležitost této iniciativy i jiných iniciativ na podporu udržitelné mobility.

3.6 Transevropské dopravní síť (TEN-T)

3.7 Evropská unie podporuje projekty společného zájmu v městských oblastech, například pro zlepšení operací městské logistiky, jež jsou součástí vnitrostátních nebo mezinárodních dodavatelských řetězců.

3.8 Pakt starostů a primátorů

3.9 Přechod k udržitelnějším druhům dopravy je velmi pomalý. Iniciativa Pakt starostů a primátorů, již Komise spustila v roce 2008, podněcuje signatářská města k tomu, aby do akčních plánů udržitelné energetiky zahrnula témata týkající se dopravy a městské mobility a zaručila zapojení občanů a občanské společnosti obecně (Pakt starostů a primátorů, pokyny pro akční plány udržitelné energetiky).

4. Obsah sdělení

4.1 Sdělení Komise se zaměřuje na stávající potíže s mobilitou v evropských městech a její neefektivitou a zabývá se problémy, jako jsou dopravní zácpy, vysoké emise CO₂, kvalita ovzduší, smrtelné dopravní nehody ve městech a dopady na lidské zdraví.

4.2 Cílem sdělení je zvýšit podporu evropským městům v jejich boji s problémy s městskou mobilitou, aby se zaručil udržitelný rozvoj a dosáhlo se cíle, jímž je konkurenceschopnější evropský dopravní systém účinně využívající zdroje.

4.3 Proto Komise následujícím způsobem posílí podpůrná opatření v oblasti udržitelné mobility v odvětvích s evropskou přidanou hodnotou.

4.3.1 *Sdílení zkušeností a zviditelnění osvědčených postupů*: opatření vhodná k šíření osvědčených postupů, speciální portály a vytvoření skupiny evropských expertů představují jádro činností, jež se Komise rozhodla zahájit.

4.3.2 *Poskytování cílené finanční podpory*: s využitím strukturálních a investičních fondů EU bude možné provádět konkrétní společná opatření, zejména v nejvíce znevýhodněných regionech. Strukturální fondy, Evropský sociální fond a další dostupné fondy budou i nadále financovat výdajové závazky v oblasti městské dopravy.

4.4 Podpora výzkumu a vývoje: iniciativa Civitas 2020 v rámci programu Horizont 2020 umožní městům, podnikům, akademické obci a dalším partnerům, aby vyvíjeli a testovali nové přístupy k městské mobilitě.

4.4.1 Komise konkrétně navrhuje:

4.5 zapojit členské státy: Komise vyzývá členské státy, aby vytvořily spravedlivé podmínky, aby města a metropolitní oblasti mohly vytvořit a provádět své plány udržitelné městské mobility. To je hlavní prvek, jímž se Komise zabývá, a je velmi důležité, aby od členských států obdržela přesvědčivé a kladné odpovědi. Nepostradatelná je v tomto případě subsidiarita, jež je tou správnou cestou, pokud se všechny strany budou řádně angažovat.

4.6 spolupracovat: Komise předkládá řadu konkrétních doporučení pro koordinaci činnosti všech správních úrovní a veřejného a soukromého sektoru v následujících čtyřech oblastech:

- městská logistika;
- pravidla upravující přístup;
- řešení založená na inteligentních dopravních systémech (ITS);
- bezpečnost silničního provozu ve městech.

V Bruselu dne 4. června 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Ceny energie a energetické náklady

(COM(2014) 21 final)

(2014/C 424/10)

Zpravodaj: **pan Adams**

Dne 15. ledna 2014 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Ceny energie a energetické náklady

COM(2014) 21 final.

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 21. května 2014.

Na 499. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 4. a 5. června 2014 (jednání dne 4. června), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 140 hlasy pro, 10 hlasů bylo proti a 13 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1. Ceny energií jako celku nyní dosáhly historických úrovní a pravděpodobně je budou dále překračovat. Mnoho spotřebitelů z řad domácností po celé EU to vnímá jako vážný zásah do svých rozpočtů, průmysloví spotřebitelé jsou často postiženi podobným způsobem. Sdělení upozorňuje, že je nutné, aby občanská společnost lépe chápala to, jak může složení cen energií uvést do souladu naše cíle v oblasti klimatu s našimi potřebami energetického zabezpečení. Bez tohoto pochopení nelze počítat ani s politickou vůlí, ani se souhlasem spotřebitelů.

1.2. Ceny energií mohou představovat významný faktor konkurenceschopnosti pro průmysl. Ekonomická analýza konkurenceschopnosti průmyslu by se však neměla omezovat na ceny energií. Měly by být zohledněny také další klíčové faktory, jako je energetická náročnost, podíl energetických nákladů na celkových výrobních nákladech a na ziskovém rozpětí. Je důležité, aby omezování změny klimatu bylo globálně soudržné. Vedoucí postavení Evropy s sebou může nést riziko v podobě nekonkurenceschopnosti, relokace průmyslu a vývozu emisí CO₂.

1.3. Energetická účinnost, obnovitelná energie a jiné domácí zdroje energie – to vše jsou způsoby, kterými lze zvýšit bezpečnost dodávek, ovšem u každého z nich figurují faktory nákladovosti, rizika, environmentálního dopadu a společenské přijatelnosti. Jelikož se národní přístupy a postoje liší, je pro určení přijatelného energetického mixu v jednotlivých členských státech zapotřebí transparentní analýzy nákladů a přepracování a lepší koordinace podpůrných nástrojů (jako výkupních předpisů a cen). Stejně důležitá je i spolupráce se sousedními zeměmi.

1.4. Je nutné zajistit schopnost průmyslu adaptovat se v budoucnu, tak jako se mu to dařilo v minulosti, a podepřít kapacitu odvětví energetiky, zejména k provádění nezbytných investic do energetického systému. K tomu bude zapotřebí rozhodných vládních závazků, které musejí být konzistentní s evropským vnitřním trhem s energií (IEM).

1.5. IEM se musí dokončit, ale aby se mohl plně rozvinout jeho potenciál, je třeba jej podpořit vhodnými tržními nástroji, skutečnou koordinací národních energetických politik na unijní úrovni a jasným společným směřováním. Základním předpokladem je obnovený důraz na transparentní a přesné údaje. Je třeba zohlednit zvláštní situaci v příslušných členských státech, například otázku stávajících 'energetických ostrovů', a při posuzování cen by se mělo přihlídnout k tomu, že bez rozvinuté infrastruktury, jež vyžaduje značné investice, nebude možné společný vnitřní trh s energií dokončit a jednotlivé státy nebudou moci využívat jeho výhod.

1.6. Nezbytností je optimalizace nákladů pomocí užší koordinace a solidarity v EU, neboť páky v energetické politice zůstávají nadále pod přímou kontrolou členských států. Tato koordinace byla v minulosti slabá; je zapotřebí změnit přístup. Zásadní je rovněž solidarita členských států tváří v tvář narůstající nejistotě, ale i zvýšený důraz na další společný výzkum a vývoj, jejichž cílem je řešení problémů patrných v oblasti výroby energie a v energetickém dodavatelském řetězci.

1.7. S rozvojem uzlů zkapalněného plynu mezi skupinami členských států může dojít k optimalizaci a snížení nákladů tím, že se přispěje k oddělení cen ropy a plynu a zvýší se flexibilita pro zařízení na výrobu energie.

1.8. Pro zvýšení koordinace vyzývá EHSV k akci a přímé podpoře rozsáhlého programu, jehož součástí je dialog o energetice na evropské úrovni. To by se mělo týkat spotřebitelů energie z řad domácností i podniků a komerčních a institucionálních subjektů v energetickém řetězci, jakož i místních, regionálních a celostátních orgánů.

1.9. Tento inkluzivní, reprezentativní, nezávislý a transparentní evropský energetický dialog (EED) by měl rovněž tvořit základ nového postupu řízení navrhovaného Komisí se záměrem dosáhnout cílů v oblasti energetiky a klimatu obsažených v rámcovém balíčku pro rok 2030.

2. Úvod a souvislosti

2.1. Již několik let ceny energií, zejména elektřiny, pro domácnosti i průmyslové spotřebitele roste nad rámec inflace. Jde o zásah do rozpočtů domácností po celé Evropě a v některých členských státech došlo ke značnému nárůstu energetické chudoby. Negativně ovlivněna byla také konkurenceschopnost některých průmyslových odvětví, zejména těch s vysokými energetickými nároky. Reakcí průmyslu na vysoké ceny bylo v minulosti často zvýšení energetické účinnosti a specializace na výrobu o vysoké přidané hodnotě, ovšem lze argumentovat, že prostor pro toto se zmenšuje. Hospodářský pokles vyvolal další tlaky a pro většinu spotřebitelů náklady dál rostou, a to navzdory zvýšení energetické účinnosti a snižování spotřeby.

2.2. Součástí balíčku, který Evropská komise předložila v lednu 2014, jsou dvě hlavní zprávy týkající se přímo cen a nákladů. Jednou z nich je pracovní dokument útvarů Komise o cenách energie a energetických nákladech, druhou zpráva o hospodářském vývoji evropské energetiky. Tento balíček stanovuje cíle v oblasti energetiky a klimatu do roku 2030 a navrhuje zkombinovat ochranu klimatu, zachování konkurenceschopnosti průmyslu a poskytování cenově dostupné energie občanům. K tomu bude zapotřebí obecné chápání, uznání a sdílení konkrétních hospodářských, sociálních a environmentálních přínosů plynoucích ze snižování emisí a z ekologizace hospodářství. Balíček implicitně obsahuje uznání toho, že veřejná podpora bude životně důležitá a že bude nutné zaujmout realističtější přístup k výzvám, zejména finančním. Komise argumentuje, že tyto cíle vysílají silný signál trhu a stimulují soukromé investice do nových produktových a elektrických sítí či nízkouhlíkových technologií⁽¹⁾.

2.3. Sdělení o cenách energie a energetických nákladech, které je předmětem tohoto stanoviska, uvádí, stejně jako IEA⁽²⁾, že kombinace cen světového trhu, nezbytných plošných investic do infrastruktury a energetické účinnosti spolu s daněmi souvisejícími s klimatem způsobí, že se ceny energií budou dále držet na současných historicky vysokých hodnotách. Nejenže to může mít vážný dopad na spotřebitele, ale kvůli současné velkoobchodní ceně elektrické energie nebude toto odvětví rovněž moci provádět investice, které jsou nutné z důvodu výměny zastarávajících statků i k řešení změny klimatu. Toto stanovisko se zaměřuje na možnou reakci občanské společnosti a na to, do jaké míry je možné vyslat trhům jasný signál a vyvolat politickou odezvu, aby bylo možné dosáhnout cílů této politiky.

⁽¹⁾ Úvod: http://ec.europa.eu/energy/2030_en.htm

⁽²⁾ Světový energetický výhled, IEA, 2013.

3. Shrnutí sdělení Komise

3.1. Během pěti let následujících po roce 2008 došlo v Evropě k růstu maloobchodních cen energií – v některých členských státech dost razantnímu –, a to navzdory relativně stabilním velkoobchodním cenám elektřiny a stabilním velkoobchodním cenám plynu. Dopad na domácnosti i průmyslové spotřebitele, zejména během hospodářského poklesu, byl značný a pravděpodobně potrvá. Rovněž panují značné rozdíly mezi členskými státy – někteří spotřebitelé platí o 250–400 % více než ostatní. Tento růst cen byl z velké části způsoben nárůstem přenosových a distribučních nákladů a zvýšením daní a poplatků. Cena primární energie je však i nadále tím nejvýraznějším faktorem struktury ceny.

3.2. Vlády EU musejí vnitřní trh s energiemi dokončit v roce 2014. Liberalizace trhu podnítky investice a hospodářskou soutěž a zvýší účinnost v několika oblastech, což může přinést užitek v podobě nižších cen. Spotřebitelé a průmysl (zejména malé a střední podniky) mohou snížit své výdaje přechodem k levnějšímu poskytovateli energie, je-li takových poskytovatelů větší počet.

3.3. Vlády EU rovněž musejí dále rozvíjet energetickou infrastrukturu, diverzifikovat dodávky energií a zásobovací trasy a zastávat jednotný postoj při jednání s hlavními partnery v oblasti energetiky.

3.4. Členské státy by měly rovněž zajistit, že se politiky v oblasti energetiky financovaných koncovými uživateli a daňovými poplatníky realizují nákladově co nejefektivnějším způsobem a podle osvědčených postupů.

3.5. EU a vlády členských zemí musejí vyvinout větší úsilí ve snaze porovnat síťové náklady a postupy. Sblížení evropských síťových postupů má potenciál zlepšit účinnost a snížit prvek ceny, který tvoří síťové náklady.

3.6. Domácnosti i průmysl mohou do určité míry udržovat náklady na energie na nízké úrovni zvyšováním energetické účinnosti. Dobrovolná opatření ze strany spotřebitelů, jejichž cílem je upravit objem či načasování vlastní spotřeby energie (reakce na poptávku), a inovativní energetické technologie mohou pomoci šetřit energii i peníze.

3.7. EU musí pokračovat ve svých snahách v oblasti energetických subvencí a vývozních omezení spolu s mezinárodními partnery a pomocí fiskálních transferů a snížením daní a poplatků přispět k ochraně určitých průmyslových spotřebitelů.

3.8. Komise v podstatě argumentuje pro dokončení jednotného trhu s energií v EU a navrhuje, aby domácnosti i průmysl přijaly opatření ke zvýšení své energetické účinnosti, uplatňovaly reakci na poptávku a další novátorské technologie a inovace s cílem šetřit energii a peníze. Členské státy by rovněž měly výrazně modernizovat přenos a distribuci. Upozorňuje se na to, že růst v oblasti výroby energie z obnovitelných zdrojů může mít přímý dopad na zvýšení energetické bezpečnosti. Uznává se, že v oblasti energetické chudoby domácností v některých členských státech je třeba zakročit, především pomocí opatření sociální politiky. Pokud by mělo dojít k očekávané situaci klesající konkurenceschopnosti v oblasti energie pro průmysl, mohla by se řešit především prostřednictvím WTO, a to minimalizací dotací do energetiky poskytovaných konkurenčními zeměmi, ale i jinými fiskálními transfery.

4. Obecné připomínky

4.1. Strategická odpověď, již Komise navrhuje, obsahuje tři životně důležité aspekty. Bez ohledu na dokončení vnitřního trhu s energií, lze vůbec vytvořit silné argumenty pro trvalý či posílený přístup k 'zelené' ekonomice, jak byl zdůrazňován v rámci (politiky pro klima a energetiku) do roku 2030, a co by to znamenalo pro ceny energií a energetické náklady? Za druhé, lze účinným sociálním dialogem přesvědčit občanskou společnost, že takový přístup je platný a přijatelný? Za třetí, bude možné trh stimulovat k vytváření soukromých investic v Evropě do nových produktových a elektrických sítí a nízkouhlíkových technologií?

4.2. Z hlediska hodnoty je energie jako celek, ve svých různých formách, jednoduše nejvíce obchodovanou globální komoditou. Díky ústřední roli energetiky v hospodářském rozvoji je jisté, že výzkum, průzkum, vývoj a výroba a přenos energie bude v dohledné budoucnosti vyžadovat masivní investice. To se rovněž týká nedávno zdůrazněné nutnosti disponovat zabezpečenými dodávkami energie. Obvykle to charakterizuje věta 'Světla musí zůstat rozsvícená', přičemž světlem se míní nezastupitelná role energetiky v moderní společnosti. Je nutné uznat, že další cíle v energetické politice, ať již na národní či unijní úrovni, se budou nyní pravděpodobně odvíjet od zabezpečení dodávek, což je faktor, který by měl ve sdělení zastávat větší význam a jehož zajištění může znamenat další náklady.

4.3. Mají-li se vyrovnat krátkodobé až střednědobé náklady na přechod na nízkouhlíkovou výrobu energie, musí se na celosvětové úrovni zároveň nadále uznávat a opětovně zdůrazňovat rovněž řada významných faktorů.

- Výroba energie má značný environmentální dopad na naši planetu i na nás, a to zejména v podobě změny klimatu, ale i negativních zdravotních vlivů.
- 82 % naší současné globální energetické poptávky uspokojují fosilní paliva – z dlouhodobého hlediska omezený zdroj.
- Předpokládané omezení dostupnosti zdroje (ropný zlom atd.) není kvůli novým průzkumům či vývoji nových těžebních postupů tolik na pořadu dne. Tržní tlaky na využívání zdrojů nekonvenčních fosilních paliv budou značné.
- Využití pouhé třetiny známých zdrojů fosilních paliv je více než postačující k tomu, aby se planeta dostala nad úroveň 450 ppm skleníkových plynů (tj. 2 °C), a přesto do nových průzkumů a těžebních postupů dále proudí obrovské investiční prostředky⁽³⁾.

Je nevyhnutelně nutné dosáhnout energetického přechodu z fosilních paliv. Rychlost přechodu je zásadní – musí být dostatečná, aby bylo možné předejít extrémním klimatickým dopadům a zároveň udržet stabilní hospodářské a sociální struktury. Kritický význam bude mít spojené globální úsilí. Udržení hospodářské kapacity EU nutné k tomu, aby EU přispěla k tomu přechodu, bude nezbytné. Je důležité, aby omezování změny klimatu bylo globálně soudržné. Vedoucí postavení Evropy s sebou může nést riziko v podobě nekonkurenceschopnosti, relokace průmyslu a vývozu emisí CO₂.

4.4. Dnes je jasné, že trhům samým se často nedaří řešit sociální a environmentální otázky – není to jejich úkol. EHSV je přesvědčen, že ač jsou trhy často úspěšné v plnění krátkodobých cílů v oblasti nákladů a efektivity, je třeba je pomocí účinných tržních nástrojů transformovat, aby byly schopné plnit sociální priority⁽⁴⁾. K tomu je zapotřebí řádná regulace, podpora a angažovanost občanské společnosti a vypracování nezlomného závazku k sociální odpovědnosti podniků.

4.5. Pokud společnost nepochopí dilema, před nímž stojí EU i celý svět, nelze očekávat ani politickou vůli, ani souhlas spotřebitelů. Ceny se vši pravděpodobností dále porostou. Proti tomu budou spotřebitelé nadále silně protestovat. Problémem je snížení politických a sociálních dopadů.

4.6. EHSV je přesvědčen, že nejúčinnější cestou je plně angažovat evropské spotřebitele energie – domácnosti i podniky – a obchodní a institucionální subjekty v energetickém řetězci do aktivního, tvůrčího dialogu o těchto otázkách, který povede k akci.

⁽³⁾ *The Burning Question*, Mike Berners Lee, Greystone Books, 2013.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 226, 16.7.2014, s. 1–9.

4.7. Ve sdělení je důkazů o tomto přístupu jen poskrovnu. Přestože o 'trzích' se zmiňuje 41 krát, jsou zde celkem jen tři nevýznamné zmínky o 'zapojení', 'občanech', 'dialogu' či 'konzultaci'. Podobnou strukturu nalezneme též v dokumentu o politickém rámci 2020–2030.

4.8. Pro toto téma je naprosto zásadní konzistentnost a činy. Rámcový dokument z roku 2011 s názvem Energetický plán do roku 2050 tento bod zohlednil a rozpracoval v odstavci 3.4 s názvem 'Zapojení veřejnosti je rozhodující', ovšem učiněno v této věci bylo jen velmi málo.

4.9. EHSV proto vyzývá orgány EU a členské státy, aby naléhavě přijaly rámec pro evropský energetický dialog, který Výbor přijal v roce 2013 ve svém stanovisku 'Potřeby a způsoby zapojení veřejnosti v oblasti energetické politiky' ⁽⁵⁾, a jednaly podle něj. Takový dialog by hrál formativní úlohu při stanovování a udržování celounijního rámce řízení ke splnění cílů v oblasti energetiky a klimatu.

4.10. Takový proces by měl klást důraz na:

- mnohem větší míru transparentnosti, pevné regulace a řízení na všech úrovních;
- větší míru pochopení a důvěry ze strany občanů/spotřebitelů ve fungování trhu s energií pomocí vhodné osvěty a poradenství;
- větší zapojení veřejnosti do určování energetického mixu na národní i unijní úrovni;
- flexibilitu členských států co do volby politik, které jsou nejlépe uzpůsobené vnitrostátnímu energetickému mixu a preferencím, současně s činností usilující o konvergenci na unijní úrovni;
- plnění národních cílů (emise skleníkových plynů, obnovitelné zdroje a energetická účinnost) v kontextu integrace trhu.

4.11. Rozdíly v cenách energie napříč EU byly zaznamenány již dříve. Ačkoli určitou roli hraje variabilita výrobních nákladů a nákladů na dodávky, široká plejáda uložených daní a poplatků za energii k tomu vydatně přispívá. Ve všech členských státech tvoří energetické daně značnou část vládních příjmů, a i když se vynechá zdanění ropy, je velkým problémem nalézt jiné zdroje příjmů nahrazující jakékoli snížení daní ⁽⁶⁾.

4.12. Je však nutné poznamenat, že u některých druhů energie bylo vysoké zdanění nakonec akceptováno, ač zdráhavě. V EU tvoří daně z ropy přes 55 % ceny a například v USA 14 % a v Japonsku 41 %.

4.13. Je třeba zohlednit zvláštní situaci v příslušných členských státech, například otázku stávajících 'energetických ostrovů', a při posuzování cen by se mělo přihlídnout k tomu, že bez rozvinuté infrastruktury, jež vyžaduje značné investice, nebude možné společný vnitřní trh s energií dokončit a jednotlivé státy nebudou moci využívat jeho výhod.

5. Konkrétní připomínky

5.1. Vnitřní trh s energií je zvláště problematický, protože bezpečnost dodávek energie je zásadním národním zájmem, který navzdory pokroku při jeho dosahování stále zůstává pod přímou kontrolou či vlivem státu. Faktor zdrojů a technické a zeměpisné faktory rovněž přispívají k problémům s dotvořením trhu například ve srovnání s mnoha kategoriemi spotřebního zboží.

5.1.1. Cíl dokončení jednotného trhu s elektřinou a plynem stanovený ve třetím energetickém balíčku z roku 2009 splněn nebude. Ukázalo se, že hlavní aspekty liberalizace energetiky je obtížné realizovat. Dosažení výhod plynoucích z integrace trhu se setkala s odporem vlád, podniků i společnosti. V některých členských státech panuje přesvědčení, že komplexní změny způsobů výroby, distribuce a spotřeby mohou mít nepříjemné důsledky.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 161, 6.6.2013, s. 1–7.

⁽⁶⁾ Energy Policy and Energy Taxation in the EU

(Energetická politika a zdanění energie v EU): IREF Europe http://www.irefeurope.org/en/sites/default/files/Energy_policy_EU.pdf

5.1.2. Ačkoli ve střední a západní Evropě obecně dochází ke konvergenci velkoobchodních cen, maloobchodní ceny se kvůli tomu, že členské státy uplatňují různé národní režimy podpory investic v energetice, a tomu, že se realizují odlišné vnitrostátní politiky týkající se způsobu přenášení těchto podpůrných nákladů na koncové spotřebitele, neshodují. V důsledku toho dochází k rozvoji 'mělkého' trhu s elektřinou, který pouze optimalizuje využívání stávajícího evropského systému. To je však nedostatečné, neboť je zapotřebí 'hlubokého' trhu, jenž by stimuloval optimální investice v evropském měřítku, umožňoval jejich realizaci a zajišťoval jejich nákladovou efektivnost. Zásadně důležité je například přepracování a lepší koordinace podpůrných nástrojů (jako výkupních předpisů a cen).

5.1.3. K tomu je zapotřebí vyšší propustnost trhu a stanovení cen na úrovni uzlů, zejména u plynu. V některých členských státech sice došlo k vytvoření trhů s plynem, ale nejsou dost propustné na to, aby mohly být životaschopnou alternativou k – expanzivnímu – indexování podle ceny surové ropy a nabízet tržní určení cen. Je tudíž naprosto nutné rozvíjet regionální uzly plynu a zvyšovat jejich vzájemnou propojenost, pokud jde o přenosovou kapacitu, smluvní ujednání a přístup k trhu, zejména flexibilní tranše dodávek. Pokud je výrobcům elektřiny umožněn přístup na trhy s plynem, získávají větší flexibilitu k optimalizaci výrobních období. Mohou se vyhnout výrobě v období ztrát a zachovat konkurenceschopnost elektráren, čímž zredukuje přenos nepokrytých nákladů na spotřebitele.

5.1.4. Stále panuje nejistota ohledně podrobného složení cen energií napříč členskými státy. Podrobný průzkum, který provádí Komise a jehož účelem je zprůhlednění struktury cen energií a míry a dopadu energetických dotací, je zásadně důležitý pro vytvoření základu pro nastolení stejných podmínek pro výrobu a stanovení cen energie. Je nutné průběžně získávat údaje o cenách energie a energetických nákladech na úrovni elektráren, aby bylo možné zvýšit transparentnost provozních podmínek, s nimiž pracuje průmysl, ale rovněž aby bylo možné stavět politiku na spolehlivých datech. Prvním krokem k zajištění nákladově efektivní volby politické strategie je nutné zajištění transparentnosti a smysluplné politické diskuze s veřejností. To se rovněž týká struktury hladin ziskovosti dodavatelů energie. Absence příslušných statistik může podkopat důvěryhodnost rozhodnutí, která jsou prezentována jako průkazná. Takové statistiky by se měly zpřístupnit na každé úrovni správy.

5.1.5. Pro snížení intenzity využívání energie může průmysl provádět investice a v minulosti tak i činil. Tyto investice však vyžadují přijatelnou návratnost a mají tendenci se s časem prodražovat.

5.1.6. V minulosti přispívala EU i členské státy k ochraně zranitelných odvětví směsicí bezplatného přidělování, výjimek z povinnosti platit daně či poplatky a v omezeném počtu případů i kompenzací. Vzhledem k tomu, že se propastný rozdíl mezi náklady na politiku v oblasti klimatu na straně EU a některých jejích hlavních obchodních partnerů v dohledné době nesníží, měla by Evropská komise posoudit platný rámec a prozkoumat nové přístupy slučitelnější s vnitřním trhem tak, aby mohla řešit problém zranitelných odvětví.

5.1.7. Jelikož je bezpečnost dodávek klíčovým státním zájmem, budou vlády akceptovat případné náklady navíc pro zajištění dodávek. Protože je pro členské státy kvůli vlastní suverenitě obtížné dohodnout se na uspokojivém procesu správy na úrovni EU, vede to k tomu, že jsou ochotny tolerovat strukturu trhu, která nedosahuje optimálních standardů. V situacích energetické nejistoty je však pro zajištění trvalých dodávek naprosto nutná solidarita.

5.1.8. Celkově vzato neexistuje skoro žádný náznak, že v rámci takto výrazně odlišných vnitrostátních energetických politik prosazovaných členskými státy bude uznána nutnost hlubší integrace na unijní úrovni. To podkopává vnitřní trh s energií a vysílá matoucí investiční signály. EHSV je přesvědčen, že je zapotřebí učinit rozhodující krok k vytvoření skutečného Evropského energetického společenství pro koordinaci národních strategií, zejména kvůli zabezpečení dodávek energie do EU za co nejnižší cenu.

5.2. Ekologizace hospodářství

5.2.1. Přejít k udržitelnějšímu hospodářství účinně využívajícímu zdroje je v zásadě solidně založen. Rychlost a efektivnost tohoto přechodu v praxi negativně ovlivnil hospodářský pokles, globální konkurence a neschopnost členských států dohodnout se na prioritách ⁽⁷⁾.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 271, 19.9.2013, s. 18–22.

5.2.2. Politická prohlášení o ekologizaci hospodářství často vyjadřují oddanost unijnímu cíli udržitelného rozvoje, avšak nepřipouštějí ani rozsah hospodářských a společenských změn, jež by z ní vyplývaly, ani strukturální překážky.

5.2.3. Tento cíl je často dezinterpretován jako 'ozelenění' současných hospodářských činností, např. nízkouhlíkové technologie, a udržování naděje, že to vyvolá větší růst a vznikne více pracovních míst. Nicméně ekologizace hospodářství vyžaduje mnohem hlubší transformaci výrobních i spotřebních vzorců – a životního stylu –, než by bylo společensky přijatelné během jedné dekády. Prakticky všechny hospodářské činnosti by musely projít transformací. Míra růstu a vzniku pracovních míst je během období přechodu od tradičního hospodářského vzorce k ekologickému nejistá. Tento proces by měl mít podporu v podobě koordinovaného postupu v oblasti výzkumu a vývoje.

5.2.4. Překážky bránící rychlé, účinné a řádné ekologizaci hospodářství byly obdobným způsobem drasticky bagatelizovány. Stanovení cen hraje roli např. v následujících otázkách:

- neochota hospodářských odvětví (vlastní zájmy) a tím i politiků;
- výhody stávajících technologií spočívající v již splacených infrastrukturách;
- absence účinného systému stanovení cen za povolenky na emise uhlíku
- účinná regulace ekologických prohlášení;
- technologie a politické riziko nových nízkouhlíkových technologií;
- ztráta pracovních míst a možná neochota requalifikovat zaměstnance;
- otázky průmyslové transformace a jejich sociální dopady;
- otázky financování v kontextu malého (či záporného) hospodářského růstu a rozpočtové konsolidace;
- silná mezinárodní konkurence;
- pro nízkouhlíkové hospodářství je nutný pevný sociální a politický konsenzus, rozsáhlé soukromé i veřejné investice podložené snadným přístupem k financování a jasnou strategickou vizí, v podstatě plánované 'zelené' hospodářství.

5.2.5. Avšak k ekologizaci hospodářství bude muset dojít. Jde o značný rozsah a vysokou náročnost, ovšem máme-li zajistit udržitelnou budoucnost, není jiné alternativy. K dosažení tohoto cíle bude potřeba nastavit takové tempo, v němž bude zohledněna rovnováha mezi politickou kredibilitou, ekonomickou silou, stabilními sociálními systémy a volbou občanů. Tyto předpoklady se však nedaří plnit, zejména pokud jde o zapojení veřejnosti do řešení těchto překážek. Je rovněž pravdou, že z tohoto procesu mohou vzejít jasné přínosy, jako je rozvoj vedoucího postavení na trhu v oblasti udržitelné a nízkouhlíkové energetiky. EU velmi pokročila při zavádění nízkouhlíkové elektřiny do různých forem tepelné substituce a má rovněž rozsáhlý sektor vyvíjející inovace v oblasti udržitelné dopravy.

5.2.6. Role energetických úspor a účinnosti je zásadní pro minimalizaci nákladů. Na úrovni domácností stále existuje mnoho přínosů, jež by mohly být využity řízením spotřebitelské poptávky. Pozoruhodné příklady účinnosti a snižování spotřeby se šíří v rámci budov veřejného sektoru (z velké části jde o novou výstavbu) a snahy o vyšší energetickou účinnost průmyslu, které v některých odvětvích již mají své pevné místo, mohou mnoha podnikům pomoci dosáhnout úspor.

5.2.7. Velmi významnou roli v podpoře změny orientace hospodářství členských států hrají tržní nástroje. Většinou však napříč EU panuje absence soudržného postupu, pokud jde o rozsah a používání daní, poplatků, podpor a dalších tržních nástrojů. To je zvláště dobře patrné v energetice. Tržní nástroje musí napomáhat přechodu na energeticky účinné a nízkouhlíkové hospodářství a podporovat hospodářskou obnovu⁽⁸⁾.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 226, 16.7.2014, s. 1–9.

5.3. Neodmyslitelný požadavek účinné správy při plnění unijních cílů v oblasti energetiky a klimatu navrhovaných v klimaticko-energetickém balíčku jasně souvisí se zavedením konzistentních tržních parametrů prostřednictvím vnitrostátních energetických regulačních orgánů. EHSV se pevně zasazuje o koordinovanější energetickou politiku s konzistentní, jednotnou správou vnitrostátních politik jakožto kroku k dosažení celounijní optimalizace nákladů. Z tohoto důvodu podporuje iniciativu Komise. Je však přesvědčen, že je zapotřebí hluboké reflexe, aby se ujistil, že tento systém skutečně splní svůj účel, a je toho názoru, že může účelně přispět k budoucím návrhům Komise, zejména pokud jde o:

- vyvážení flexibility s dosažením energetických cílů;
- masivní zapojení veřejnosti a zajištění legitimacy vnitrostátních a unijních opatření;
- podporu identifikování členských států s tímto procesem;
- nastolení konzistentní a důvěryhodné konvergence na úrovni EU.

5.4. Před Komisí stojí úkol vypracovat systém správy, který je účinný co do prosazování, ale zároveň dostatečně flexibilní na to, aby měl zajištěnou podporu členských států. EHSV proto navrhuje zahájit, v úzké spolupráci s Komisí, politicky neutrální reflexi zohledňující postoje všech zúčastněných stran. Jejím cílem by bylo vypracování účinného, flexibilního a inkluzivního systému správy. Proces zapojení veřejnosti i sám systém správy jsou životně důležité při zprostředkovávání a vysvětlování výzvy, jakou představují ceny energie a energetické náklady.

V Bruselu dne 4. června 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o sblížení právních předpisů členských států týkajících se kaseinů a kaseinátů určených k lidské spotřebě a o zrušení směrnice Rady 83/417/EHS

COM(2014) 174 final – 2014/0096 COD

(2014/C 424/11)

Dne 2. dubna 2014 se Evropský parlament a dne 10. dubna 2014 Rada, v souladu s článkem 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o sblížení právních předpisů členských států týkajících se kaseinů a kaseinátů určených k lidské spotřebě a o zrušení směrnice Rady 83/417/EHS

COM(2014) 174 final – 2014/0096 (COD).

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, a nemá k němu žádné připomínky, rozhodl se na 499. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 4. a 5. června 2014 (jednání dne 4. června 2014), 128 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 4 členové se zdrželi hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 4. června 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví sazba úpravy přímých plateb podle nařízení Rady (ES) č. 73/2009 v kalendářním roce 2014

COM(2014) 175 final – 2014/0097 (COD)

(2014/C 424/12)

Dne 2. dubna 2014 se Evropský parlament a dne 22. dubna 2014 Rada, v souladu s článkem 42 a čl. 43 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci *návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví sazba úpravy přímých plateb podle nařízení Rady (ES) č. 73/2009 v kalendářním roce 2014*

COM(2014) 175 final – 2014/0097 (COD).

Vzhledem k tomu, že se Výbor již vyjádřil k obsahu návrhu ve svém stanovisku CES2942-2013_00_00_TRA_AC přijatém dne 22. května 2013 (*), rozhodl se na 499. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 4. a 5. června 2014 (jednání dne 4. června 2014) 132 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 6 členů se zdrželo hlasování, nevypracovat k tomuto tématu nové stanovisko, ale odkázat na svůj postoj vyjádřený ve výše uvedeném dokumentu.

V Bruselu dne 4. června 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

(*) Stanovisko EHSV NAT/602 k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví sazba úpravy přímých plateb podle nařízení (ES) č. 73/2009 v kalendářním roce 2013, 2013/C 271/27, 19. září 2013, s. 143.

ISSN 1977-0863 (elektronické vydání)
ISSN 1725-5163 (papírové vydání)

Úřad pro publikace Evropské unie
2985 Lucemburk
LUXEMBURSKO

CS